

SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ
GENEL MERKEZİ
Yayın No: 007

SOSYAL HİZMET VE ÇOCUK HAKLARI

BM Sözleşmesi Profesyonel Eğitim Kitabı

Çeviren

Doç. Dr. Veli DUYAN

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Hizmetler Yüksekokulu
Öğretim Üyesi

ANKARA
EYLÜL 2004

**SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ
GENEL MERKEZİ**

Yayın No : 007

ISBN : 975 – 94895 – 7 – 0

Kapak Tasarımı : Armağan Gökçearslan

İlk Baskı : 2004, Ankara

Basıldığı Yer : Aydınlar Matbaası

Merkez: Rüzgarlı Eş-dost Sokak No: 2 Ulus –Ankara

Tel: 0 312 312 18 05

Şube: Demirciler Sitesi 2. Cad. No: 28 Siteler – Ankara

Tel: 0 312 353 75 55 Fax: 0 312 312 71 70

- ♦ Sosyal Hizmet ve Çocuk Hakları Kitabı'nın basım ve yayın hakkı Veli Duyan'a aittir.
- ♦ Bu kitabın herhangi bir bölümü, yazılı izin alınmaksızın hiçbir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.
- ♦ Kitaptan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

_____ İSTEME ADRESLERİ _____

**Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi
Strazburg Cad. No: 24/2 Sıhhiye - Ankara**

Doç. Dr. Veli Duyan

Sosyal Hizmetler Yüksekokulu

Fatih Caddesi No: 195 Çiftasfalt, 06290 Keçiören – ANKARA

Tel: (0 312) 355 21 30 Fax: (0 312) 355 57 71

SUNUŞ

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) liderliğinde hazırlanan ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Merkezi tarafından yayınlanan “İnsan Hakları ve Sosyal Hizmetler Kitabı” 2000 yılında Derneğimiz yayını olarak çıktı. Bu kitap; insan haklarının bütün yönlerini bize tanıttı ve hakların korunması için geliştirilen uluslararası mekanizmalar konusunda bilgi ve anlayışımızı arttırdı. Bunun yanında uygulamamızı sorgulamamızda bizim için önemli bir uyarı sağladı. Çok zenginleştirdiğimizi düşünüyoruz. Bu kitabı çeviren meslektaşlarımızı bir kez daha sevgi ve saygıyla anıyoruz.

Sevgili meslektaşım Doç. Dr. Veli Duyan ile birlikte katıldığımız - 26-27 Haziran 2004 tarihlerinde Brüksel’de yapılan - Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) Avrupa Bölgesi Delege Toplantısı’nda Federasyon Genel Sekreteri sevgili Tom Johannesen büyük bir heyecanla Sosyal Hizmet ve Çocuk Hakları kitabının tanıtımını yaptı. Türkçe’ye çevirisinin yapılması konusunda bizleri destekledi ve yüreklendirdi. Kitabın İngilizce’sini okuyan meslektaşım Doç Dr. Veli Duyan çok keyifle ve kısa sürede çevirisini yaparak sizlerle paylaşmamızı sağladı.

Sevgili Tom Johannesen’e ve Veli Duyan’a teşekkürlerimizi sunuyoruz. Yüreklarının ve emeklerinin, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde belirtildiği üzere, çocukların insan haklarının sosyal hizmet bağlamında gerçekleşmesinde yol açıcı olacağını düşünüyoruz.

Çocukların savaştan, terörden, açlıktan ölmediği, ülkeden ülkeye savrulmadığı, temel haklarının yanında sosyal-kültürel haklarının da gerçekleştirilebildiği bir dünya umuduyla...

Hürriyet UĞUROĞLU
hurriyetu@yahoo.com

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
Genel Başkanı

ÖNSÖZ

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) sosyal hizmeti "insan hakları ve sosyal adalet ilkelerini temel alan; sosyal değişimi destekleyen, insanların iyilik durumunun geliştirilmesi için insan ilişkilerinde problem çözmeyi, güçlendirmeyi ve özgürleştirmeyi amaçlayan ve bunun için insan davranışına ve sosyal sistemlere ilişkin teorilerden yararlanarak insanların çevreleri ile etkileşim noktalarına müdahale eden bir meslektir" biçiminde tanımlamaktadır.

Sosyal hizmetin bu tanımı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin yüksek ideallerine ulaşmada önemli bir yol göstericidir. Toplumun kıyısında yaşayan çocuklar başta olmak üzere tüm çocukların iyilik durumlarının geliştirilmesi, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi, güçlendirilmesi ve toplum yaşamına aktif ve üretken bireyler olarak katılmasının sağlanmasında sosyal hizmetin ve sosyal hizmet uzmanlarının kendine özgü yaklaşımları oldukça önemlidir.

Çocuk alanı, sadece sosyal hizmete özgü değildir, aynı zamanda tüm bilimlerin ortak paydasının bulunduğu bir alandır. Ancak çocuklara yönelik çalışmalarda çocukların insan hakları perspektifinden bakmak kolayca gerçekleştirilecek bir konu değildir. Bu bağlamda çocukları tam bir insan olarak görme, çocukluk döneminin kendi döngüsü içinde özel bir önemi bulunduğu farkındalık, çocukların kendi yaşamlarının aktif ajanları olduğu konusunda anlayış, cinsiyete ve yaşa bağlı ayrımcılık konusuna hassasiyet ve çocukların kırılganlıklarına duyarlılık büyük bir önem taşımaktadır.

Çocuk Hakları Sözleşmesi doğumdan ergenliğe ve genç yetişkinliğe kadar çocukların yaşamlarının tüm boyutlarını kapsamakta ve onlara yönelik çalışmalarda sağlama, koruma, katılım ve tanıtma önceliğini taşımaktadır.

Çocuk haklarının yaşamın her alanının bir parçası olabilmesi için yasaların, politikaların ve uygulamanın kapsamlı olarak gözden geçirilmesi, kalıcı mekanizmaların oluşturulması, gerekli kaynakların ayrılması, profesyonellere ve topluma tanıtılması gerekmektedir. Çocuk Hakları Sözleşmesinin yüksek ideallerine ulaşılmasını isteyen herke-se büyük bir rol ve sorumluluk düşmektedir. Bununla birlikte "toplula-

mun kıyısındaki” insanlarla çalışma konusunda çok zengin, kendine özgü ve özel deneyimi olan sosyal hizmete ve sosyal hizmet uzmanlarına ayrıca değinmek gerekmektedir.

Çocuk hakları konusuna yaklaşımda bütüncül olmak ve sorunun mikro, mezo ve makro boyutlarını aynı anda ele almak gerekmektedir. Kitapta yer alan ve “çocuk hakları odakta” kutucuklarında verilen ve farklı yaşlardan, geçmişlerden ve kişisel koşullardan gelen çocukların farklılaşan gereksinimleri ve haklarına işaret eden örnekler ve bu örneklerle ilişkin sorular, alanda çalışanları bütüncül düşünmeye ve çalışmalarını bu tarzda yürütmeye sevk etmektedir.

Kitap ilk olarak 2002 yılında 490.000’den fazla üyesiyle 77 ülkedeki profesyonel sosyal hizmet organizasyonlarını birleştiren Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) tarafından yayınlanmıştır.

Kitabın Türkçe’ye çevrilmesi konusunda teşvik edici yaklaşımıyla destek veren IFSW Genel Sekreteri Tom Johannesen’e öncelikle teşekkür etmek istiyorum.

Kitabın ülkemize kazandırılmasındaki katkıları nedeniyle başta Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Başkanı Hürriyet Uğuroğlu olmak üzere Dernek Yönetimindeki tüm meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Sosyal Hizmet ve Çocuk Hakları kitabının çevirisini yaparken Sözleşmeyi bir kez daha inceleme fırsatını buldum ve kitap boyunca gerek özel yaşamımdaki gerekse meslek yaşamımdaki çocuklarla olan ilişkilerimi tekrar gözden geçirdim. Bu bağlamda beş yaşına henüz girmiş olan kızım Yağmur Güleli’nin haklarının farkında ve sorumlu bir yurttaş olarak yetiştirilmesi için daha fazla çaba harcamamız gerektiği gerçeğiyle de yüzleşme fırsatını bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Sosyal Hizmet ve Çocuk Hakları kitabının kapak tasarımını yapan sevgili Armağan Gökçearslan’a verdiği emek için ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak Sözleşme ilke ve hükümlerinin uygun araçlarla yetişkinler kadar çocuklara da yaygın bir biçimde öğretilmesi konusunda şimdiye kadar katkı vermiş olan ve bundan sonra katkılarını giderek artıracak olan herkese teşekkür ederim.

Doç. Dr. Veli Duyan
vduyan@hacettepe.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Önsöz	iii
Sunuş	v
İçindekiler	vii
1. GİRİŞ	1
2. TEMEL	3
3. ÇOCUKLARIN İNSAN HAKLARI İÇİN BİR TAAHHÜT	6
4. ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN MANTIĞI	10
I UYGULAMANIN GENEL ÖLÇÜTLERİ	12
A Yasaların, politikaların ve uygulamanın gözden geçirilmesi	12
B Uygulamanın sağlanması için kalıcı mekanizmaların oluştur	12
C Bütçe analizi ve gerekli kaynakların dağıtılması	12
D Sözleşmenin profesyonellere ve topluma tanıtılması	13
E Sözleşmenin tanıtımda sosyal hizmet uzmanlarının rolü	13
II ÇOCUĞUN TANIMLANMASI	19
A Medeni Kanun	19
B Ceza Yasası	21
C Anayasa	22
D İş Kanunu	22
E Biyolojik anne-babayı bilme hakkı	24
F Eğitime ulaşma	25
G Cinsel onay ve evlilik	27
H Silahlı kuvvetlere gönüllü ve zorla katılma	28
I Din özgürlüğü	28
J Alkol, sigara, uyuşturucu ve diğer maddelerin kullanımı	29
III GENEL İLKELER	31
A Ayrımcılık yapmama	32
B Çocuğun yüksek yararı	34
C Çocuğun görüşlerine saygı	40
IV YAŞAMA VE GELİŞME	42
V TEMEL SAĞLIK VE REFAH	46
A Sağlık ve sağlık hizmetleri	46
B Sosyal güvenlik ve çocuk bakım hizmetleri ve olanakları	47
C Yaşam standardı	48
D Engelli çocuklar	48

VI	SİVİL HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER	50
A	İsim ve tabiiyet	51
B	Kimliğin korunması	52
C	İfade özgürlüğü	52
D	Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü	53
E	Dernek kurma ve barış içinde toplanma	53
F	Mahremiyetin korunması	54
G	Uygun bilgiye ulaşma	55
H	İşkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmama	56
VII	AİLE ORTAMI VE ALTERNATİF BAKIM	58
A	Anne-babanın yol göstericiliği	59
B	Anne-babanın sorumlulukları	61
C	Anne-babadan ayrılma	64
D	Ailenin birleşmesi	67
E	Ülke dışına yasadışı yollarla çıkma ve geri dönememe	68
F	Çocuğun bakım giderlerinin karşılanması	68
G	Aile çevresinden yoksun kalan çocuklar	69
H	Evlat edinme	70
I	Yerleştirmenin belli aralıklarla gözden geçirilmesi	73
J	İstismar ve ihmal; fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşebilmesi	75
VIII	EĞİTİM VE KÜLTÜREL AKTİVİTELER	79
A	Eğitim, mesleki eğitim ve rehberlik dahil eğitim	79
B	Çocuğun insan onuruyla bağdaşır okul disiplini	80
C	Eğitimin amaçları	81
D	Boş zaman, eğlence ve kültürel aktiviteler	83
IX	ÖZEL KORUMA ÖNLEMLERİ	84
A	Acil durumlardaki çocuklar	85
B	Çocuk ıslah sistemleriyle ilişkisi olan çocuklar	92
C	İstismar edilen çocuklar	96
D	Azınlık ya da yerli bir gruba ait çocuklar	104
5	ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE BİR MÜFREDAT ÖNERİSİ	106
EKLER		
Ek 1	BM Çocuk Hakları Sözleşmesi	112
Ek 2	Yararlı Web Siteleri ve Yayınlar	135
Ek 3	Katılım Merdiveni	136
	Fotoğraflar Dizini	136

1. GİRİŞ

Sosyal Hizmet ve Çocuk Hakları

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Profesyonel Eğitim Kitabı

Bu kitap sosyal hizmet uzmanlarına, sosyal hizmet öğrencilerine ve eğitimcilerine olduğu kadar ilgili alanlardaki meslektaşlara, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin yüksek ideallerine ulaşmayı arzulayanlara ve çocuklarla çalışmalarında bunu uygulamak isteyenlere rehberlik yapmak ve uyarın sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Bu sözleşmenin tüm sosyal hizmet uzmanları için tekil bir önemi vardır. Sözleşme aynı zamanda Birleşmiş Milletlerde 191 imzayla en fazla desteklenen sözleşme durumundadır; sadece iki üye, ABD ve Somali, imzalamamıştır.

İnsan hakları sosyal hizmetin kalbindedir ve IFSW Sosyal Hizmet Mesleği ve Sosyal Hizmet Okulları için İnsan Hakları Eğitim Kitabı'nın ortaya çıkarılmasında liderlik rolünü üstlenmiş olmaktan dolayı mutluluk duymaktadır. Bu kitap 1992 yılında ilk kez Birleşmiş Milletler tarafından basılmış olup ikinci baskısı 1994 yılında yapılmıştır. Bu kitap birçok insan için ilham kaynağı olmuştur ve dünyanın her yerinde kullanılmaktadır.

IFSW 1997 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne işaret eden bir ihtisasslaşmış bir kitap yayınlamaya karar verdi. Kitabı küçük uluslararası sosyal hizmet uzmanı grubu çeşitli üye derneklerin ve diğerlerinin yardımı ile hazırladı.

Kitap uluslararası sosyal hizmet uygulamasının ifade edilmesinde bir diğer önemli kilometre taşıdır ve kitabın hazırlanmasında katkısı olan herkese teşekkür edilmek zorundadır. İlk olarak kitabın hazırlanmasında materyallerin büyük bir bölümünü toplayan Ruth Stark'a. İkinci olarak verdikleri destek, yorumlar ve yapıcı eleştirileri ile Terry Bamford, Ellen Mouravieff-Apostol ve Elis Envall'a. Kitabın son halinin masaya getirilmesinde yaptığı yardım için IFSW Politika Komitesi Başkanı David Jones'a, ve çocuk hakları konusunda bağımsız danışman olan, editör, kitabın son halini bağımsız olarak gözden geçiren ve baskıdan önce edit eden Carolyne Willow'a.

Bu gibi bir materyali yayınlamak oldukça pahalı bir uygulamadır ve IFSW İngiliz Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne, Danimarka Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne ve Norveç Sosyal Eğitmciler ve Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği'ne destekleri nedeniyle minnettardır. Kitapta yer alan resimlerin hazırlanmasında verdikleri katkı nedeniyle UNICEF'in desteğini minnettarlık duyarak belirtmek istiyoruz.

Bu uygulama kitabını değeri çok büyük bir uygulama aracı olarak ve çocuklarla ve ailelerle çalışan herkese ve tabi ki sosyal hizmet öğren-cileri, uygulayıcıları ve eğitimcilerine uygun bir araç olarak tavsiye ediyoruz.

Sydney, Berne, Ocak 2002

Imelda Dodds

IFSW Başkanı

Tom Johannesen

IFSW Genel Sekreteri

2. TEMEL

Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu (IFSW) dünya çapında 490.000 profesyonel sosyal hizmet uzmanını temsil eden 77 ulusal organizasyonu içermektedir. IFSW farklı uluslararası organizasyonlarla işbirliği halinde çalışmaktadır. Etik kuralları, politika bildirimeleri, iyi uygulamaya bağlılığı ve İnsan Hakları Komisyonu'nun çalışmalarlarıyla Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı tüm insanların haklarının geliştirilmesi için mücadele vermektedir.

IFSW 1992'de (1994'de yeniden basıldı) İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet uygulama el kitabının oluşturulması için Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Merkezi ile çalıştı. Bu doküman Birleşmiş Milletler insan hakları araçlarını incelemekte ve bunlarla ilgili örnekleri betimlemekte ve sosyal hizmet uzmanlarının sorumluluklarını güçlendirmektedir. Bu kitap sosyal hizmet okullarında ve sosyal hizmet uygulayıcılarının günlük çalışmalarında büyük ölçüde kullanılmaktadır.

Sözü edilen kitap Çocuk Hakları Bildirgesi'ne referans vermektedir, ancak bu Sözleşmenin anlaşılması ve günlük uygulamada başvurulması amacıyla sosyal hizmet uzmanlarına yardım etmek için daha ayrıntılı bir çalışmanın yapılması gerekiyordu. Sözleşme çocukların korunması ve tedavisinin tüm boyutlarını kapsamakta ve bu nedenle çocuklarla sosyal hizmet müdahalesi için temel alınması gerekmektedir.

Bu kitabın amacı, Sözleşmede belirtildiği üzere, çocukların insan haklarının sosyal hizmet bağlamında göz önünde tutulması ve gerçekleştirilmesinin sağlanmasıdır. Kitap, aday sosyal hizmet uzmanları kadar sosyal hizmet uzmanları ve çocuklarla çalışan diğer profesyoneller için yardımcı olacaktır. Ayrıca kitap çocuklarla ve gençlerle çalışan gruplar ve organizasyonlar için kendi-kendini savunma aracı olarak yararlı olabilecektir.

Çocuk Hakları Sözleşmesi için küresel destek

Birleşmiş Milletler Sözleşmeyi 20 Kasım 1989'da oy birliği ile kabul etmiştir. Bu sözleşmenin geliştirilmesi, 1979'da Uluslararası Çocuk Yılı sonunda çocuklar için özel insan hakları sözleşmesinin ilk kez Polonya tarafından önerilmesinden sonra, on yıl sürmüştür.

Sözleşme şu an 191 ülke tarafından imzalanmıştır, bu sayı diğer insan hakları sözleşmelerine atılan imzalardan çok daha fazladır. Sadece iki ülke, ABD ve Somali, Sözleşmeyi imzalamamıştır. Sözleşmeyi imzalamış olma her bir ülkeyi bireysel olarak bağlamaktadır. Her bir ülkenin Sözleşmeyi aktif olarak geliştirmesi ve tüm yasa, politika ve uygulamalarına aktarması gerekmektedir. Sözleşme uluslararası yasa statüsüne sahip olmasına rağmen, her bir ülke, sözleşmeyi ülke yasalarına uyarlamadıkça kamu otoritelerini ve profesyonellerini yasal olarak bağlamamaktadır.

Çocuk Hakları Komitesi

Çocuk Hakları Komitesi Sözleşmenin yerine getirilmesi için uluslararası gözlem kurulusudur. Komite dünyanın farklı ülkelerinden gelen çocuk hakları konusunda uzman olan 18 yetiştikenden oluşmaktadır.

Her bir ülkenin Sözleşmeyi imzaladıktan iki yıl sonra ulusal rapor hazırlaması ve bu rapordan sonra her beş yılda bir bunu gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu raporlar çoğaltılmakta, kimi durumlarda ülkedeki hükümete bağlı olmayan organizasyonların hazırladığı raporlar ile birlikte sunulmakta, çocukların ve genç insanların görüşleri ve deneyimleri rapora dahil edilmektedir.

Komite ülkelerin ilk ve periyodik raporlarını sunarken takip etmesi gereken konuları gösteren bir rehber hazırladı. Komite ülkelerden gelen raporları incelediği zaman, bu olumlu gelişmeler ve dikkate alınması gereken temel alanlar hakkında "sonuç gözlemlerini" hazırlamaktadır. Komitenin önerileri ve değerlendirmeleri çocukların bakımı ve tedavisi konusunda pozitif değişme için lobi yapmada son derece değerlidir.

Eğitimin hedefleri

Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuklara yönelik uygulamalara ve davranışlara rehberlik etmek için çok açık kurallar sağlamaktadır. Bu kitabın dört amacı bulunmaktadır:

- Sosyal hizmet uzmanları, öğrencileri, eğitim personeli ve sosyal bakımla ilgili diğerlerinin çocuk hakları ve sosyal adalet bilgisini, anlayışını ve farkındalığını geliştirmek.
- Kitabı kullananların Sözleşmeyi günlük sosyal hizmet uygulamasına aktarabilmesi için vaka örnekleri sağlamak.

- Yetişkinlerin hakları ve çocukların hakları arasındaki olası gerginlikler dahil olmak üzere, Sözleşme tarafından ortaya konulan etik ikilemlerin bazılarını tanıtmak.
- Sözleşmenin mikro, mezzo ve makro düzeyde izlenmesi ve uygulanmasına yönelik olarak kitap kullanıcılarının katkılarını sağlamak amacıyla desteklemek.

Kitabın yapısı

Bu kitapta Sözleşmenin maddelerinin tartışılmasına ilişkin format 1996 Kasım'ında Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan kuralara uygun olarak gerçekleştirilmektedir.

Her bir bölüm karşılıklı olarak ilişkili ve bütünleşmiş birçok sorunu grup olarak ele almaktadır. Sözleşmenin tüm metni ek olarak verilmiştir.

Çocuk hakları odakta

Sözleşmede belirtilen çocuk haklarının ne kadar bilindiği ve uygulandığı konularına dikkat çekmek ve yansıtmak amacıyla kitap boyunca uygulama örneklerine ve tartışma noktalarına yer verilmiştir. Bu konularda açık yanıtlar bulunmamaktadır. Öneriler sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları çocuklar ve genç insanların insan hakları sorunları, ilkeleri ve uygulamaları konusunda düşüncelerine rehberlik etmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Örnekler sosyal hizmet uzmanlarının tutumlarının ve davranışlarının Sözleşmenin temeline uygun olarak geliştirilmesi için hazırlanmıştır.

Kutucuklar halinde verilen örnekler belirli hakları ele almasına rağmen, Sözleşmede belirtilen ilgili diğer haklarla karşılıklı ilişkisinin kurulması gerekmektedir. Tüm örneklerde, okuyucular Sözleşmenin genel ilkelerinin, ayrımcılık yapmama (md 2); çocuğun yüksek yararı (md 3); çocuğun yaşama ve gelişme hakkı (md 6); ve çocuğun görüşlerine saygı duyulması (md 12), hangi boyutta uygulandığını keşfetmek zorundadır.

Vaka örnekleri tüm dünyadan toplanmıştır. Bu örnekler farklı kültürlerle, farklı ülkelere aittir ve farklı yaşlardan, geçmişlerden ve kişisel koşullardan gelen çocukların farklılaşan gereksinimleri ve haklarına işaret etmektedir.

3. ÇOCUKLARIN İNSAN HAKLARI İÇİN BİR TAAHHÜT

IFSW İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet Kitabı (1992) aşağıdaki açıklamayı yapmaktadır:

Sosyal hizmet temelini insani ve demokratik ideallerden alır. Sosyal hizmet uygulaması, başlangıcından itibaren, insan gereksinimlerini karşılamak ve insan potansiyelinin ve kaynaklarının geliştirilmesi üzerinde odaklanmıştır.

Sosyal hizmet; bireyde, ailede ve grup yaşantısında; politikalarda ve hizmetlerde; ve yasalarda ve toplumsal tutumlardaki değişme ile ilgilidir.

Sosyal hizmet sadece bireyle doğrudan çalışmaktan ibaret değildir. Sosyal hizmet aynı zamanda gruplar ve topluluklarla ilgilidir; çocuklar ve gençler dahil herkesin yaşam kalitesinin güçlendirilmesini amaçlayan hizmetleri ve faaliyetleri kapsamaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları çeşitli coğrafi, siyasal, sosyo-ekonomik, kültürel ve manevi meseleleri olan farklı kültürlerde ve bağlamlarda işlev görürler.

Sosyal hizmetin değer temeli IFSW İnsan Hakları Uluslararası Politikası (1996)'nda açık bir biçimde tanımlanmıştır:

Sosyal hizmet uzmanları aşağıda belirtilen ilkelere bağlı olarak insani gelişim için hizmet verir:

- i) Her bir insanın kendine özgü değeri vardır, bu kişinin moral itibarını haklı kılar.
- ii) Her bir bireyin kendi potansiyelini iyi kullanmaktan doğan memnuniyet hakkı, ancak bu onun başkalarının benzer haklarına tecavüzde bulunma hakkını vermez, ve toplumun iyilik haline katkı verme sorumluluğu vardır.
- iii) Biçimi ne olursa olsun her toplumun tüm üyeleri için maksimum yararı sağlama yönünde işlev görmesi gereklidir.
- iv) Sosyal hizmet uzmanları sosyal adalet ilkesine bağlıdır.
- v) Sosyal hizmet uzmanlarının bireyler, gruplar, topluluklar ve toplumlarla onların gelişimi ve kişi-toplum çatışmasını çözmek ve bu çatışmaların olumsuz sonuçlarını gidermek için bilgi ve becerilerini objektif ve disiplinli edilmiş tarzda kullanma sorumluluğu vardır.
- vi) Sosyal hizmet uzmanlarından cinsiyet, yaş, engel, renk, toplumsal sınıf, ırk, din, dil, siyasal inanç, ve cinsel yönelim temelinde ayrımcılık yapmaksızın olabilen en iyi yardımı sağlaması beklenir.

Çocukların insan haklarının yapıtaşları

Çocukların hakları perspektifinden çalışma yapmanın beş yapıtaşı bulunmaktadır.

Birincisi, çocukların olgunlaşmakta olan bir insan değil, halihazırda tamamlanmış bir insan olduğunu kabul etme ile ilgilidir. Sosyal hizmet uzmanlarının çocuklara doğduğu andan itibaren tamamlanmış bir insani varlık olarak saygı duyması ve değer vermesi kritik bir öneme

sahiptir. Bu, çocukların yıllar geçtikçe değişeceği ve gelişeceği gerçeğini inkar etmek anlamına gelmemektedir. Tam tersine, bu, çocuğu doğumdan itibaren tamamlanmış bir insan statüsünde görme anlayışıdır.

İkinci yapıtaşı birincisinin üzerine inşa edilmektedir ve kendi döngüsü içinde çocukluk döneminin değerli olduğunun kabulü ve bu dönemi sadece yetişkinliğe doğru giden bir aşama olarak görmeme ile ilgilidir. Bunun sosyal programlar ve hizmetler için temel doğurguları bulunmaktadır, çocuklarla çalışmanın vurgusunu şimdi-ve-burada deneyim kazanma vurgusuna doğru değiştirmektedir. Eğer bu perspektif evrensel olarak kabul edilmiş olsa idi, örneğin eğitim sistemi, gelecekte yetişkin bireyler olarak gereksinim duyacakları becerileri ve nitelikleri kazanmaları gereksinimlerine ek olarak, şu anda bir insan olarak, çocukların kendi potansiyelini iyi kullanmaktan dolayı memnun olması ve mutluluk duyması üzerine temellendirilirdi.

Üçüncüsü, çocukların insan hakları perspektifini temel alarak çalışma yapma çocukların kendi yaşamlarının aktif ajanları olduğunu kabul etmeyi gerektirir. Her bir insan sadece bir yaşam sürebilir. Sosyal hizmet uzmanları çocukların kendi gereksinimleri ve yaşamları için birikimli bilgi ve içgörüye sahip olduklarını göz ardı etmemelidir. Çocuklarla henüz paylaşılmamış bilgiye sahip olsalar bile, sosyal hizmet uzmanları asla bir çocuğun yaşamı hakkında bir çocuktan daha fazla bildiğini sanmaması gereklidir.

Dördüncüsü, yaşa bağlı ayrımcılık belirlenmeli ve çözümlenmelidir; bütün dünyada çocukların sadece yaşları nedeniyle yetişkinler tarafından daha az dikkate alındığı gerçeği kabul edilmelidir.

Son olarak, çocukların insan hakları perspektifinden çalışmaya bağlı olma sosyal hizmet uzmanlarının bebeklerin ve çocukların beden ve fiziksel güç açısından zayıf ve küçük olmaları, düşük statülerinden dolayı ve yetişkinlere bağımlı olmaları nedeniyle kırılgan ve nazik olduklarına işaret etmelerini gerekli kılmaktadır. Çocuklar kırılgandır; çünkü fiziksel güç sahibi değildirler ve yetişkinlerden gelen baskılara karşı koymak için deneyimden veya psikolojik kapasiteden yoksundurlar.

“Aile” ve “ebeveyn” ile neyi kast etmekteyiz?

Bu doküman boyunca çocukların ebeveynleri ve ailelerine göndermeler yapılmaktadır. Aile yapısının doğası ve ebeveynlerin çocuklarıyla

ilişkileri karmaşık bir yapıya sahiptir ve bunlar dinsel ve kültürel yapıdan etkilenirler ve toplumun karşılaştığı değişimlere maruz kalırlar. Aile yapısındaki ve ebeveyn ilişkilerindeki farklılaşmalar basit kavramlar çerçevesinde ele alınmıştır.

“Ebeveyn” denince genellikle çocuğun doğumunu sağlayan doğal ya da biyolojik ebeveyn olarak anlaşılır. Bununla birlikte ebeveyn biyolojik ebeveyn olabileceği gibi, çocuğun bakımı ve yetiştirilmesini sağlayan yasal bir kişi, vasi ya da evlat edinmiş bir ebeveyn de olabilir. Giderek artan sayıda çocuk, ebeveynlerin ayrılması veya boşanması nedeniyle çoklu ebeveyn ilişkisi içinde yaşamını sürdürmektedir. Kimi geleneksel toplumlar çocuğun yetiştirilmesinde toplumun tümünün sorumluluğu bulunduğunu kabul etmektedir. Bir çok ülkede ise, diğer düzenlemeler bozulduğu zaman ebeveyn rolünü devletin üstlenmesi gerektiğini belirten yasal düzenlemeler bulunmaktadır. Her bir çocuk için “ebeveyn” tanımı oldukça farklı olabilir.

“Aile” kavramının da oldukça çeşitli anlamı bulunmaktadır. Bu dokümanda aile, çocuğun tek ya da iki ebeveyni, erkek ve kız kardeşleri ve geniş ilişki ağı içinde kan veya evlilik bağı tarafından oluşturulan olası ilişkiler anlamında kullanılmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları çocuğa yönelik ebeveyn ve aile hakları ve sorumluluklarında meydana gelen çatışmaları çözmeye yardımcı olmayla ilgilenirler.

Sosyal hizmette çocukların insan haklarının uygulanması

Sosyal hizmet uzmanlarının Sözleşmede belirtilen ilkeleri gerçekleştirebilmesi için belirli becerilere sahip olması gerekmektedir. Temel eğitime ilave olarak çocuk gelişimi bilgisi ve deneyimine sahip olması gereklidir. Kişilerarası ilişki becerilerine sahip olmalıdırlar, bu sayede çocuklarla saygılı ve anlamlı bir tarzda iletişim kurabilirler. Sosyal hizmet uzmanları çocukları dinlemeye hazır olmalıdırlar ve onların katılma haklarının gerçekleşmesini sağlamalıdırlar. Oyunları kullanma, oyun oynama ve resim çizme olduğu kadar karşılıklı konuşma da bu anlama gelir. Sosyal hizmet uzmanları, doğru olup olmadığını çocuklarla birlikte kontrol etmeden onların hareketleri ve davranışları hakkında kendi yorumlarına yer vermemelidir.

Sosyal hizmet uzmanlarına, özellikle aile içinde hasta tedavisi yapılıyorsa, çocuklar ve gençlere müdahale konusunda özel bir yetki verilmesi gerekmektedir. Bu yetki, kişisel inisiyatif kullanma ya da mahkeme kararı veya yasal süreçler yoluyla çocukları ailelerinden ve için-

de bulundukları çevreden uzaklaştırmayı kapsamalıdır. Bu yetki çocuğun yüksek yararına uygun olarak kullanılmalıdır. Çocukların kendi görüşlerini ifade etme ve hesaba alınma hakları alternatif bakım söz konusu olduğu zaman özellikle önemlidir. Makro düzeyde, sosyal hizmet uygulamasında önyargı ve ayrımcılığın olmadığı konusunda uyanık olunması gereklidir. Bölgesel veya ulusal veriler azınlık etnik gruplardan gelen çocukların ailelerinden uzaklaştırılma oranının yüksek olduğunu veya engelli çocukların büyük kurumlara oransız bir biçimde yerleştirildiğini göstermesi durumunda olası önyargı ve ayrımcı uygulamaların yapıldığına ilişkin soruları gündeme getirebilir.

Sözleşme ile ilgili olarak sosyal hizmet uzmanlarının görevleri bireyle çalışmanın ötesine gitmektedir. Örneğin, Sözleşmenin tamamen yerine getirilmesi için ebeveynlerin bebeklerine ve çocuklarına yönelik sorumluluklarını yerine getirmesine ve evde şiddetsiz ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olma konusundaki önlemlerin de alınması gerekmektedir. Bu önlemler anne-baba eğitime ve danışma hizmetlerine ulaşmayı sağlamayı kapsayabilir. Bu, ayrıca, sosyal hizmet profesyonellerinin çocukların her türlü ortamda – ailede, okulda ve cezai kurumlarda – her türlü şiddetten korunması için yasal reformların gerçekleştirilmesi için aktif olarak kampanyalar düzenlemesini de içerebilir.

Sözleşme belirli bir alternatif bakım modeli (öz aile dışında tanıdık olmayan insanlar tarafından sağlanan veya toplum ortamında verilen bakım gibi) tanımlamamakla birlikte, sosyal hizmet uzmanları büyük kurumların çocuklar için nadiren pozitif deneyim içerdiğinin farkında olması gereklidir. Koruyucu ebeveyn, evlat edinme ve diğer aile ortamlarına yerleştirme seçenekleri daha doyurucu ilişki ve fırsatlar yaratmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları, alternatif bakımda kötü muamele ve istismar olasılığı konusunda daima uyanık olmalıdır ve çocukların ve gençlerin konularını paylaşabilmeleri ve anlattıklarının ciddi olarak ele alınacağı konusunda emin olmalarını sağlamalıdır.

4. ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN MANTIĞI

Sözleşme, doğumdan ergenliğe ve genç yetişkinliğe kadar çocukların yaşamlarının tüm boyutlarını kapsamaktadır. Sözleşme on yıllık bir zaman diliminde geliştirilmiştir ve Sözleşme dünyadaki tüm çocukların mutlu, sağlıklı, doyurucu ve güvenli bir yaşam sürebilmesi için nelerin gerekli olduğu konusunda kapsamlı bir bildiridir.

Sözleşmenin maddeleri birlikte ele alınmalıdır ve haklar arasında bir hiyerarşi bulunmamaktadır. Basit bir şekilde ifade etmek gerekirse, çocukların Sözleşmede belirtilen hakları dört başlık altında kategorize edilebilir ancak bunların birbirleriyle örtüşmekte olduğu hatırla tutulmalıdır:

Sağlama

Bu, temelde, çocuğun hayatta kalma hakkı ve tüm yönleriyle gelişme hakkını içermektedir. Sağlama kavramı, çocuğun yerleştirilebileceği en iyi yerin ailesinin yanı olduğunun kabul edilmesini, ancak ebeveynler çocuğun gereksinimlerini karşılayamıyor ya da karşılamayı istemiyorsa devletin gerekli yerde gerekli bakımı sağlamak zorunda olduğunu da kapsamaktadır. Bu ayrıca sağlık, sosyal güvenlik, eğitim ve oyun gibi koşulları sağlamanın devletin sorumluluğunda olduğu temelini ortaya koymaktadır.

Koruma

Sözleşme her çocuğun her türlü şiddetten, ailesi dahil, korunma hakkının olduğunu kabul etmektedir. Çocuklar ve gençler sömürüldüğü veya kötü muameleye maruz kaldığı zaman devletin müdahale etme, koruma, rehabilitasyon hizmeti sağlama ve geliştirme sorumluluğu vardır.

Katılım

Çocuk; görüşleri, duyguları ve değerlendirme kapasitesi olan bir birey olarak kabul edilmelidir. Her çocuğun görüşlerini ifade etme ve onları etkileyen her türlü konuda ciddiye alınma hakkı vardır. Genç engelli bireylerin topluma aktif olarak katılma ve toplum yaşamının rutiniyle bütünleşme hakkı vardır.

Tanıtma

Eğer yurttaşlar hakları hakkında bilgiye sahip değilse onların herhangi bir anlamı yoktur. Madde 42 taraf devletlerin çocuklara ve yetişkinlere yönelik Sözleşmeler hakkındaki bilgileri kapsamlı olarak yaymasını gerekli kılmaktadır.

I UYGULAMANIN GENEL ÖLÇÜTLERİ

Madde 4; 42 ve 44

Bu bölüm aşağıdaki alanları kapsamaktadır:

- A. Yasaların, politikaların ve uygulamanın kapsamlı olarak gözden geçirilmesi
- B. Uygulamanın sağlanması için kalıcı mekanizmaların oluşturulması
- C. Bütçe analizi ve gerekli kaynakların dağıtılması
- D. Sözleşmenin profesyonellere ve topluma tanıtılması
- E. Sözleşmeye uygun olarak tanıtımda sosyal hizmet uzmanlarının rolü

A. Yasaların, politikaların ve uygulamanın kapsamlı olarak gözden geçirilmesi

Sözleşmeyi imzalayan taraf devletler tüm yasal, politik düzenlemeleri ve uygulamayı gözden geçirmek ve onları Sözleşmenin ilkeleri ve standartları ile uyumlu hale getirmekten sorumludur. Çocukların ailesinde, eğitimde ve cezai kurumlarda şiddetten korunması ile ilgili olarak yasal düzenlemelerin yapılması gerekli olabilir.

B. Uygulamanın sağlanması için kalıcı mekanizmaların oluşturulması

Çocuk Hakları Komitesi ilk ve periyodik raporlar için rehber yayınlamıştır. Bunlar taraf devletlerin Sözleşmenin farklı bölümler tarafından tamamen uygulanmasını güvence altına almak için hükümet içinde eşgüdümleyici mekanizmaları oluşturmasının gerekçesini açıklamaktadır. Komite ayrıca hükümetlerin Sözleşmenin izlenmesi ve gözden geçirilmesi için Çocuk Hakları Komiserliği veya Ombudsmanlığı gibi bağımsız mekanizmaların oluşturulmasını önermektedir.

C. Bütçe analizi ve gerekli kaynakların dağıtılması

Taraf devletlerin çocuklara ayrılan bütçenin oranını, gençlerin sayısal oranını ve gereksinimlerini dikkate alarak ve yapılacak yatırımları temel alarak, analiz etmesi gerekmektedir. Hükümetler sıklıkla sosyal harcamaları kabul etme konusunda başarısız kalmaktadırlar ve bu ne-

denle çocukların refahı ve insan haklarının geliştirilmesi için kaynakların dağıtımı göreceli olarak düşük kalmakta olduğu maskelenmektedir.

D. Sözleşmenin profesyonellere ve topluma tanıtılması

Taraf devletlerin Sözleşmenin ilkelerini ve standartlarını çocuklar dahil toplumun tüm üyelerine tanıtması gerekmektedir. Taraf devletler ayrıca çocuklarla çalışan tüm profesyonellerin, cezai kurumlarda ve sağlık alanında çalışanlar dahil, Sözleşmenin günlük uygulamaya nasıl aktarılacağı konusunda eğitimini sağlamak zorundadır.

E. Sözleşmeye uygun olarak tanıtımda sosyal hizmet uzmanlarının rolü

Sosyal hizmet uzmanları çalıştıkları insanlar hakkında zengin bilgiye sahiptirler. Bazıları sadece bireylerle çalışır, ancak insanların yaşamları ve ortak sorunları hakkında da bilgiye sahip olur. Yaşamın sınırlarındaki insanlarla sürekli temas kurma yoluyla sosyal hizmet uzmanları yasaların, politikaların ve uygulamaların bireyler, gruplar ve toplum üzerindeki etkileri hakkında yaşamsal bilgiye sahip olurlar. Bu nedenden dolayı, sosyal hizmet sadece birey ve aileler için değil, aynı zamanda sosyal politika ve uygulamanın geliştirilmesi için de vardır.

Sosyal hizmet uzmanları, genellikle kendilerini güvende hissetmeyen ve kendilerini etkileyen kapsamlı sorunlar hakkında konuşmak için güçlü olmayan insanlarla çalışır. Sosyal hizmet uzmanları sahip oldukları bu bilgileri ne yapmak zorundadır? Onları etkileyen ortak sorunlar hakkında konuşmaları için insanları desteklemeli midir? İnsanların seslerini duyurmaları ve ciddiye alınmaları için sosyal hizmet uzmanları yardımcı olabilir mi? Sosyal hizmet uzmanları hangi noktada müracaatçıları için konuşmalıdır ve onlar yararına doğru olarak konuşup konuşmadığını nasıl kontrol edebilecektir? Bu meseleler sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı tüm insanlar için geçerlidir, ancak bunlara çocuklar ve gençlerle çalışırken özel bir önem verilmelidir. Bunun nedeni genelde toplumların onların katkılarının önemini minimize etmesi ve birçok refah sisteminin kendi gelişmesinde çocukların ve gençlerin doğrudan katkısının olmadığını düşünmesidir. Ayrıca, bir diğer problem birçok sosyal hizmet uzmanının çocuklarla iletişim kurma konusunda yeterince donanımı olmadığını düşünmesi ile ilgilidir. Aynı zamanda genç müracaatçılar, özellikle ilk deneyimlerinde dinlenilmemiş ve dikkate alınmamışlarsa, sosyal hizmet sistemine güvenemeyebilir.

Çocukların ve gençlerin etkili katılımının sağlanması zamanla, yaratıcılıkla ve uygulamayla geliştirilebilecek bir beceridir. Çok küçük çocuklara bile olaylar ve insanlar hakkındaki görüşlerini ve anlayışlarını ifade etmeleri konusunda resim çizdirerek, konuşarak ve oyun yoluyla yardımcı olunabilir. Konuşamayan genç engelli bireyler görüşlerini bilgisayar kullanımı ve resim çizdirme gibi sözel olmayan yollarla aktarmaları için desteklenebilir.

Sosyal hizmet uzmanlarının görevleri ve sorumlulukları konusunda farkındalığa sahip olmaları esastır. Çocuklar ve gençlerin olası sonuçlar ve riskler hakkında tamamiyle bilgilendirildiğinden emin olunması gereklidir. Sosyal hizmet uzmanlarının, bireylerin kendi kendileri için eylem yapmasının birçok tehlikeyi içermesi nedeniyle, bazen çocuklar ve gençler adına harekete geçmesi gerekebilir. Ancak sosyal hizmet uzmanları çoğu zaman genç müracaatçılarla birlikte bireysel, grup ve toplum düzeyinde olumlu ve kalıcı değişiklikler konusunda etki yapabilmek amacıyla güçlerini birleştirirler.

Kutucuklarda yer alan örnekler mikro, mezo ve makro olmak üzere üç düzeyde sosyal hizmet uzmanlarının değişimi nasıl etkilediğini göstermektedir. Bu örneklerin belirli bir düzeyde değişim fırsatı olarak sunulmuş olmasına rağmen sosyal hizmet uzmanlarının rutin olarak uğraştığı sorunların her üç düzeyde de ele alınması gerektiğinin her zaman akılda tutulması gerekmektedir. Örneğin, Uluslararası Af Örgütü ve Çocukları Koruyun çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasına karşı kampanyalar yürütmektedir. Bu bağlamda, sosyal hizmet çocukların hakları ve gereksinimlerini aşağıda belirtilen düzeylerde ortaya koymada önemli bir role sahiptir:

- *mikro düzey:* bir birey olarak çocuğun rehabilitasyonu temel odaktır;
- *mezo düzey:* değer temelini ve normal ilişki kurma kalıplarını değiştirmek için grup olarak çocukların desteklenmesi temel odaktır; ve
- *makro düzey:* odak çocuk askerlerin kullanımına karşı ulusal ve uluslararası eylemlere öncülük etme ve destekleme üzerinedir.

i) Mikro

Bu müdahale düzeyi birey düzeyindedir. Sosyal hizmet uzmanının görevi, Sözleşmenin gereklilikleri çerçevesinde, belirli bir durum bağla-

mında çalışma yapmaktır. Bu hedefe ulaşmada araçlar bütünlük, etik ve sosyal hizmet uzmanının değerleri olacaktır. Başkalarının objektif değerlendirmelerine olanak sağlayacak mekanizmalara yer verilmeli ve müracaatçının olası en iyi hizmeti aldığıının garanti edilmesi gerekmektedir. Örneğin, genç bir bireyle ve ailesiyle çalışmada, genç bireyin görüşlerini ortaya koyabilmesi ve kendini daha iyi ifade eden ve güçlü ebeveynlerin yanında ona ağırlık verilmesi önemlidir.

Çocuk hakları odakta

Gelişmekte olan bir ülkedeki anne-babanın çocuğu gelişmiş bir ülkeden gelen zengin bir çift tarafından evlat edinmek istenmektedir. Bu çift çocuğa yiyecek, iyi bir ev ve iyi bir eğitim sağlamayı vaat etmektedir. Anne-baba çocuklarını kaybetmek istememekte, ancak bu teklifin doyurucu bir yaşam için en iyi şansları olduğuna inanmaktadır.

- Önerilen evlat edinme hakkında çocuğun duygularını ifade etmesini nasıl desteklersiniz?
- Çocuk ve anne-babası için diğer seçenekler neler olabilir?
- Eğer çocuk evlat edilirse, ailenin çocukla teması nasıl sağlanacaktır?
- Çocuğun kimliğinin ve kültürel köklerinin pozitif olarak geliştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Çocuk hakları odakta

On bir yaşındaki çocuğun anne-babası artık birlikte yaşayamayacaklarına karar verir. Çocuğun ebeveynlerden biriyle yaşamasına ve her hafta sonu diğer ebeveynle vakit geçirmesini kararlaştırırlar. Bu karar çocuğun Cumartesi sabahı mahalli futbol takımında yer almasını engellemektedir.

- Ayrılmanın çocuk üzerindeki etkilerini dikkate almaları için anne-babayı nasıl desteklersiniz?
- Ayrılma konusunda görüşlerini ifade edebilmesi için çocuğu nasıl desteklersiniz?
- Bu durumda meydana gelebilecek diğer sorunlar konusunda çocuğa yardımcı olabilir misiniz?

ii) Mezo

Sosyal hizmet uzmanları ve meslektaşları bilgileri ve konuları paylaştıkça kolektif olarak yaklaşılması gereken sorunlar ortaya çıkabilir. Her zaman vurgu, müracaatçıların kendileri ile ilgili konularını doğrudan dile getirmeleri üzerine olmalıdır, ancak profesyonellerle birlikte çalışılırken ilave destek gerekli olabilir. Toplumla ilgili sorunların çözümünde belediye düzeyinde iletişim kurmak ve müzakere yapmak yararlı olabilir. Bu tür bir eylem çocuk, genç ve yetişkin gruplarıyla veya her yaştan insanla birlikte çalışmayı kapsayabilir. Bazen sosyal hizmet uzmanları kendi profesyonel derneklerinden destek bulabilirler.

Çocuk hakları odakta

Büyük bir grup, kentin varoş bölgelerinde çok odalı apartmanlarda bir çok aileye umumi konut sağlamaktadır. Bu ailelerin büyük bir çoğunluğu düşük gelire sahip tek ebeveynlerden oluşmaktadır. Yoksul çocuk oranı oldukça yüksektir. Çocuklar okulda başarısızdır ve genç çocuklar için oyun alanı yoktur. Ailelerin bir çoğu kırsal bölgeden kente iş aramak amacıyla taşındığı için bir topluluk ruhu yoktur. Bir sosyal hizmet uzmanı problemlerin çoğunu belirledi ve ortak problemleri olan vakalarla çalışmayı istedi. Yoksunluk çemberini kırmak için neler yapılabileceğini belirlemelerine yardımcı olmak amacıyla yalnız ebeveynlerden oluşan bir grupla çalıştı. Okul sonrası kulübü oluşturdu ve içinde bulundukları mahallede daha iyi olanaklar için kampanya başlattı. Ortaklaşa çocuk bakım düzenlemeleri yetişkinlere güvenli istihdam olanağı yarattı ve kendilerinin ve çocukların yaşamlarının kalitesini geliştirdi.

Bir dizi çocuğun, gencin ve anne-babalarının benzer sorunlarla başetmek zorunda olduğu bir durumu düşününüz.

- Daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşmaları için onlara nasıl yardım ederdiniz?
- Pozitif değişme sağlamak için kimlerle çalışmaya gereksinim duyardınız?
- Değişimi nasıl gerçekleştirdiniz?

Çocuk hakları odakta

Acil bir durumda büyük bir nüfus grubu yer değiştirmiştir. Çocuklar ailelerinden ve yakınlarından ayrı düşme olasılığı vardır. Çocuklar ve gençler yer değiştirdiği zaman onların insan haklarının ihlal edilmemesi için derhal önlemler alınmasının, örneğin aileleri ile iletişim kurmalarına yardımcı olma konusunda olanak yaratma, gerekli olduğu akılda tutulmalıdır. Kurtarma kuruluşları aile üyelerinin aynı yere yerleştirilmesi için elektronik posta ve internet kullanabilirler.

- Bu koşullar altında çocuklara ve gençlere yardım etmek için kolektif temelde kullanılabilecek diğer yöntemleri tartışınız.
- Gençlerden oluşan gruplarla ne tür bir çalışma daha etkili olabilir?
- Çocuklar kendi toplumlarından ve ailelerinden başka bir yere nakledildiği zaman başka ne tür hakların ihlal edilmesi riski vardır?

iii) Makro

Sosyal hizmetin gücü toplumda insanları sürece dahil etmesinden gelmektedir. Sosyal hizmet uzmanları sosyal politikaların insana ilişkin sonuçlarını yorumlama konusunda kendine özgü bir konumdadır. Sosyal hizmet uzmanlarının ulusal ve uluslararası politika yapıcılara insanların içinde bulundukları toplumdan veya kültürden nasıl dışlandıkları hakkında bilgi verme görevi bulunmaktadır. Hükümete bağlı olmayan kuruluşların (NGO's) raporları ve var olan durumlara ilişkin örnekler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası antlaşmaların izlenmesi ve uygulanmasında yaşamsal öneme sahiptir.

Çocuk hakları odakta

IFSW tarafından özellikle taraf devletlerin sınırlarında olmak üzere tüm dünyadaki çocukların cinsel olarak istismar edilmesi konusuna farkındalık geliştirmek için dikkate değer bir çaba harcamıştır. Çocuklar ve diğer aile üyeleri için ulusal yasalarda ve doğrudan yardımda büyük bir artış vardır. Ulusal ve uluslararası çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesinde farklı ülkelerarasında ortaklıklar kurulmuştur. Politika yapıcıların farkındalığının artması sonucunda, yasalar değiştirilmiş ve suç işleyen kişiler aleyhine davalar açılmıştır.

- Ülkenizde ne tür yasalar çocukları korumasız bırakmaktadır? Örneğin aile içinde, eğitim ve cezai kurumlarda çocuğun fiziksel olarak cezalandırılmasına izin verilmekte midir?
- Bu yasaları değiştirmek için ne yaparsınız: ne tür veriler toplarsınız; lobi yapmak için anahtar kişiler ve organizasyonlar kimler olabilir?

Çocuk hakları odakta

Her bir ülkenin Sözleşmeyi medya, okullar ve profesyonel eğitim yoluyla tanııtma görevi vardır. Çocuklarla ve gençlerle iletişim kurmanın birçok heyecan verici yolu vardır. Sanat, dans, mim, müzik, hikaye anlatma, yazma, televizyon ve video, gençlik parlamentoları ve okul tartışmaları kullanılan yöntemlerden sadece birkaçıdır, bilgisayarlar, e-posta ve internet gibi yeni yöntemler giderek popüler hale gelmektedir.

- Sözleşme hakkında çocuklara ve gençlere hangi temel mesajlar iletilmelidir?
- Sözleşmenin mülteciler, özgürlükleri kısıtlanmış olanlar ve sokaklarda yaşayanlar gibi farklı gruplardan gelen çocuklara ve gençlere tanıtılması için hükümetlerin hangi farklı yolları keşfetmesi gerekmektedir?
- Sözleşmenin çalıştığınız çocuklara ve gençlere tanıtılması için bir proje hazırlayınız.

II ÇOCUĞUN TANIMLANMASI

Madde 1

Bu bölüm aşağıda sıralanan konuları kapsamaktadır:

- A Medeni Kanun
- B Ceza Yasası
- C Anayasa
- D İş Kanunu
- E Biyolojik anne-babayı bilme hakkı
- F Eğitime ulaşma
- G Cinsel onay ve evlilik
- H Silahlı kuvvetlere gönüllü ve zorla katılma
- I Din özgürlüğü
- J Alkol, sigara, uyuşturucu ve diğer kontrollü maddelerin kullanımı

Sözleşme açıktır. 18 yaşın altındaki her birey çocuktur.

Sözleşme çocukluğun tanımını sınırlama girişiminde bir örnek oluşturmaktadır. 1923'te The League of Nations Declaration on the Rights of the Child, 1948'de the International Union for Child Welfare Declaration ve 1959'da Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi belirli bir kronolojik yaş vermekten kaçınmıştır. Bu ulusal yasalarda ve kültürel beklenti ve normlardaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Taraf devletlerden hazırladıkları raporlarda kendi yasaları ve düzenlemelerinde başvurdukları farklı çocuk tanımları hakkında bilgi vermesi istenmektedir. Sözleşmenin 1. Maddesinde spesifik başlıklar verilmiştir ve bunlar Kasım 1996'da Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan rapor hazırlama rehberinde ek olarak verilmiştir.

A Medeni Kanun

Komitenin hazırladığı rehber 18 yaşın altındaki insanlar için uygulanabilecek kimi yurttaşlık haklarını tanımlamıştır. Bunlar anne-babanın onayı olmaksızın danışmanlık veya tıbbi tedaviye ulaşabilme, mahkemede tanıklık yapabilme, din seçme, evlenme, cinsel onay verme,

kulüplere ve derneklere katılma yoluyla sivil topluma katılma hakkını kapsamaktadır.

Çocuk hakları odakta

On üç yaşındaki bir kız çocuğunun cinsel saldırıya uğradığı iddia edilmektedir. İddia edilen zanlı bir diğer aile üyesidir.

- Ülkenizdeki yasalar çocuğun anne-babasının izni olmaksızın çocukların tıbbi muayenesine izin vermekte midir?
- Çocuklar ve gençler istemeseler bile tıbbi muayeneye tabi tutulabilir mi?
- Sosyal hizmet uzmanları çocukların ve gençlerin kendilerini güçsüz hissetmemelerini ve çocuk koruma prosedürleri tarafından istismar edilmemelerini nasıl sağlayabilir?

Cinsel onay ve evlilik yaşı kültürel kalıplara göre değişmektedir. Sosyal hizmet perspektifinden temel belirleyici Sözleşmenin 2. Maddesinde belirtilen ayrımcılık yapmama ilkesinin uygulanmasıdır. Kız çocuklarının yurttaşlık haklarının erkek çocuklarınkinden farklı olması ve evlenme yaşının erkeklerden daha küçük olması kabul edilebilir değildir.

Çocuk hakları odakta

Aynı kültürel geçmişe sahip 16 ve 17 yaşlarındaki iki genç için evlilik planlaması yapılmaktadır. Gençlerden birisi Avrupa'da diğeri de Asya'da büyümüştür. Evlilik planından gençlerin hiç biri memnun değildir, ancak sadece biri güçlü bir şekilde karşı çıkmaktadır.

- Ülkenizde bu genç kız veya erkek evliliğe zorlanmış olsaydı durumu düzeltmek için ne tür olanaklar bulunmaktadır?
- Sosyal hizmet uzmanları gençlerin kendi görüşlerini ifade etme haklarını gerçekleştirmelerini, cinsel ve diğer istismar türlerinden korunmalarını nasıl sağlayabilir?

B Ceza Yasası

Cezai sorumluluk yaşı dünyanın her yerinde oldukça farklılaşmaktadır. Örneğin, ceza gerektiren eylemler için çocukların sorumluluk yaşı yirmi ülkede yedi olarak belirlenmiştir. İngiltere ve Galler'de cezai sorumluluk yaşı 10 iken, Belçika, Meksika ve Uruguay'da bu yaş 18'dir.

Sosyal hizmet uzmanlarının cezai sorumluluk yaşının uygun düzeyde olup olmadığını dikkate alması gerekmektedir. Cezai sorumluluk yaşı küçük olan bazı ülkelerde genel eğilim cezai sorumluluk yaşını ileriye alma şeklindedir. Burada çocuğun yüksek yararı temel ilgi odağı olmak zorundadır, sosyal hizmet uzmanları genç suçluların "şeytanlaştırılmasına" karşı koruyucu olmalıdır. Kritik konu çocuklara yönelik adalet sisteminin çocuk ve gençlerin suç oluşturan davranışını tanımlaması ve olumlu yönde değiştirmesi için onları nasıl destekleyeceği ve aynı zamanda onların eğitimsel ve diğer gereksinimlerini nasıl karşılayacağıdır (Madde 37'ye bakınız).

Varolan mahkeme yapısını ve yasal korumayı çocuklar için ayırıştırmak çok önemlidir. Sistemler çocuk ve gençlerin özel kırılganlığını ve gelişimsel gereksinimlerini bütünüyle dikkate alacak bir şekilde düzenlenmelidir. Çocuk ve gençler sürece anlamlı bir şekilde dahil edilmeli; hukuki yargılama yöntemleri onların anlayabileceği bir tarzda açıklanmalı; yetişkinler onların geleceği hakkında kararlar verirken onların görüşlerine de ağırlık vermelidir (Madde 12). Sosyal hizmet uzmanları sistemlerin çocuğu istismar etmemesini sağlama konusunda uyanık olması gerekmektedir.

Çocuk hakları odakta

İngiltere'de 1996 yılında iki çocuk 10 yaşındayken iki yaşındaki bir çocuğu öldürdükleri için 10 yıl ceza evinde yatmaya mahkum edildi. İki genç yaşları ve gelişim dönemleri dikkate alınmaksızın yetişkin mahkeme sisteminde yargılandı ve yetişkin gibi muamele gördü. Avukatlarını bir yetişkinmiş gibi yönlendirmeleri beklendi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Aralık 1999'da yapılan hatalar hakkında bir rapor yayınladı, bu rapor cezai sorumluluk yaşı hakkında bir soruyu içeriyordu, birçok Avrupa ülkesinde niçin bu yaş 13-16 iken İngiltere ve Galler'de 10 idi.

- Toplumunuz ölümcül suçlara karışmış çocukları nasıl ele almaktadır?
- Çocukların ölüme neden olan suçları işlemesine hangi faktörler neden olmuş olabilir?

C Anayasa

Yerel ya da ulusal seçimlerde oy verme yaşı ülkeden ülkeye büyük farklılıklar göstermektedir. Sadece yedi ülke 18 yaşın altındakiler için bu hakkı vermektedir; İran 15 yaş ile en küçük oy verme yaşına sahip ülkedir.

Çocuk hakları odakta

İngiltere'de 2001 genel seçimlerinden bir gün önce İngiltere Çocuk Hakları Birliği ulusal bir gazetede oy verme yaşının niçin 16 yaşına indirilmesi gerektiği hakkında bir makale yayınladı. Makale çocuk hakları örgütlerinden gelen ergenlerin katılımları ile hazırlanmıştı. Makalede çocukların 10 yaşında cezaevine gönderildiğine, 13 yaşına geldiklerinde yarı zamanlı çalışabildiklerine işaret ediyor ve oy verme kapasitesinin gelişmesi için 18 yaşına kadar neden beklemesi gerektiği sorgulanıyordu.

- Ülkenizde ücret karşılığı çalışma, evlenme; cezaevine gönderilme ve vergi ödeme için en küçük yaş kaçtır? Oy verme yaşı bunlarla uyumlu mudur?
- Oy verme yaşını 18'in altına indirmek için ülkenizde hiç kampanya yapıldı mı?
- Sosyal hizmet uzmanları toplumun bir kesiminin dışlandığı, bu vakada çocuk ve gençlere olduğu gibi, yapısal reformlarda baskı unsuru olma rolünü üstlenmeli midir?

D İş Kanunu

Sözleşmenin 28. Maddesinde ücretsiz ve zorunlu temel eğitimin devletin görevi olduğu belirtilmektedir. Benzer gereklilik ikinci kademe eğitim için söz konusu değildir. Formal eğitim için oluşturulan yaş sınırı ile çalışma yaşı arasında açık bir bağlantı bulunmaktadır.

Çocuk işçiliği denince bardak üreticileri, madenler ya da futbol topunu dikme akla gelmektedir, ancak çocuklar aile içinde ücretsiz işler dahil birçok ortamda çalışmaktadır.

Tehlikeli ve istismar edici tarzdaki istihdamın ortadan kaldırılması gerekir. Ancak birçok ülkede çocuk işçiliğinin kökeni yoksulluktur. Bu nedenle çocuk işçiliğinin ekonomik ve toplumsal bağlamını dengele-

mek için değişiklik şarttır. Çocuk hakları ile ilgilenen birçok organizasyon daha iyi koruma sağlamak amacıyla projeler başlatmaktadır, örneğin restoranlar sokak çocukları tarafından işletilmekte ya da çocuk işçileri korumak için özel üniteler oluşturulmaktadır. Bunlara ilave gerekirse, eğitim ile çocukların çalışma yaşamının entegre edilmesi için adımlar atılmaktadır, işyerlerine yakın okullar oluşturulmakta ve günlük sorumlulukları çerçevesinde düzenlemeler yapılmaktadır.

Çocuk hakları odakta

Anand, Asya'da bulunan bir kentin varoşlarında yaşamaktadır. O okumayı, anne-babası da çalışmasını istemektedir. On beş yaşında iken evden kaçmıştır. Birkaç ay boyunca caddelerde dolaşmıştır. Bir tren yolu platformunda yaşamakta ve çöp toplayarak geçimini sağlamaktadır. Kazandığı parayı ona rehberlik eden ve diğer gruplardan koruyan büyük çocuklarla paylaşmaktadır. Bir sosyal hizmet uzmanı sokak çocukları için barınma olanağı sağlayan bir merkezle bağlantı kurmasına yardımcı olmuştur. Danışmanlık hizmetinden ve okuma isteğinin fark edilmesinden sonra, barınma yerindeki personel eğitimine devam etmesi için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Anand şu an onuncu sınıftan on birinci sınıfa geçmiş ve onu görmekten dolayı çok mutlu olan ailesiyle temas kurması sağlanmıştır.

- Ülkenizde çocuklar nerelerde çalışmaktadır?
- Çocuk işçiliğine ilişkin düzenlemeler nelerdir?
- Sosyal hizmet uzmanları çalışan çocukların yaşam kalitelerini nasıl yükseltebilir?

Haziran 1999'da Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nın 174 üyesi Çocuk İşçiliğinin Kötü Formları Sözleşmesi'ni oybirliği ile kabul etmiştir. Taraf devletlerin süreçte olan Sözleşmeyi ulusal yasalarına ve uygulamalarına aktarmak suretiyle onaylaması gerekmektedir. ILO gelişmekte olan ülkelerde yaşları beş ile 14 arasındaki 250 milyon çocuğun çalıştığını ve bunların yarısının da tam zamanlı olarak istihdam edilmiş olduğunu tahmin etmektedir. Bu çocukların yaklaşık % 70'i tehlikeli işlerde çalışmaktadır. Sözleşmenin 3. Maddesinde çocuk işçiliğinin kötü formları şu şekilde tanımlanmaktadır:

- a) köleliğin her türü ve köleliğe benzer uygulamalar, çocukların satılması ve ticareti, borçlu bırakma, serflik ve zorla çalıştırma veya zorunlu işçilik gibi;

- b) silahlı çatışmalarda çocukların zorla ya da zorunlu olarak asker olarak kullanılması;
- c) fahişelik, pornografi üretimi ve pornografik performanslar için çocuğun kullanılması;
- d) uyuşturucu madde üretimi veya ticareti gibi yasadışı aktiviteler için bir çocuğun kullanılması, çocuk sağlanması veya önerilmesi;
- e) çocuğun sağlığını, güvenliğini ve ahlaki değerlerini tehlikeye düşürecek şekilde çalıştırılması.

Çocuk İşçiliğinin Kötü Formları Sözleşmesi 1999, Sözleşmeyi imzalayan taraf devletlerin öncelikli olarak çocuk işçiliğinin kötü formlarını ortadan kaldırmak için eylem programları geliştirmesini ve uygulamasını, ve Sözleşmenin uygulandığını izlemek için işçi ve işveren örgütleri ile işbirliği halinde uygun mekanizmalar oluşturmasını veya düzenlemesini gerekli kılmaktadır. Sözleşme, ayrıca, taraf devletlerin çocuk işçiliğinin kötü formlarından çocukların uzaklaştırılması ve onların rehabilitasyonu için destek sağlamasını; çocuk işçiliğinin kötü formlarından uzaklaştırılan her çocuğun ücretsiz temel eğitime veya mesleki eğitime ulaştırılmasını; özel risk altında bulunan çocukların belirlenmesini ve kız çocuklarının durumuna özel önem verilmesini de zorunlu tutmaktadır.

Eşlik eden tavsiye "tehlikeli iş"i çocukları fiziksel, psikolojik ve cinsel istismara maruz bırakan; yer altında, su altında, tehlikeli bir yükseklikte veya kapalı bir yerde çalışma; tehlikeli makinelerle veya araçlarla çalışma veya ağır yük altında çalışma; çocukların tehlikeli maddelere, ısıya, gürültüye veya titreşime maruz kalmasına neden olabilecek sağlıksız koşullarda çalışması; uzun saatler boyunca veya geceleri gibi özellikle zor koşullar altında çalışma veya işverenin zorlaması ile çalışma olarak tanımlamaktadır.

E Biyolojik kökenini bilme hakkı

Çocuklar her zaman biyolojik anne-babaları ile aynı çatı altında yaşamazlar. Bunun nedenlerinden bazıları evlat edinme, koruyucu aile, anne-babanın ayrılması ve hamile kalmak için yapılan tıbbi müdahaleler (yapay dölleme gibi) şeklinde sıralanabilir. Sözleşmenin 8. Maddesi çocukların biyolojik anne-babalarını bilme hakkını açıkça ifade etmektedir. Sosyal hizmet uzmanları, kendi kültüründe ve ülkesinde

hangi yola başvurulduğunu anlaması ve kimlik sorununun bir kişinin iyilik hali için kritik olduğunu fark etmesi gerekmektedir.

Çocuk hakları odakta

"Kırlı savaş" sırasında Arjantin'de kimi çocuklar anne-babalarından zorla ayrıldılar ve çocuksuз çiftler tarafından evlat edinildiler.

Bu gibi durumlarda sosyal hizmet uzmanının rolü nedir ve hangi düzeyde ne yapması gerekir?

- i) mikro – bireylerle çalışırken;
- ii) mezo – lokal topluluklarla ve mahalli karar vericilerle çalışırken;
- iii) makro – daha kapsamlı toplumsal değişme için çalışırken.

Çocuk hakları odakta

Bir aile farklı etnik kökenden gelen bir çocuğu evlat edinmiştir. Birkaç yıl sonra doğal ailesi çocuğun kendilerine dönmesini ister. Aynı zaman diliminde çocuğun annesi ölür. Evlat edinmiş olan zengin aile çocuğun geçmişini unutmaları için yardımcı olmaya çalışmakta ve kendi kültürel ve etnik kökeni doğrultusunda asimile etmeye uğraşmaktadır.

Bir çocuk IVF (in vitro fertilisation) tedavisi ile, bilinmeyen bir donörden alınan sperm ya da yumurtanın bağışlanması, doğmuştur. Çocuğun anne-babası tedavi hakkında çocuğa bilgi vermek istememektedir; ve donör hakkında herhangi bir şey bilmemektedirler.

- Bu çocukların her biri için kimlik haklarını tartışınız.
- Sosyal hizmet uzmanının mikro, mezo ve makro düzeyde görevi nedir?

F Eğitime ulaşma

Bir çocuğun gelişiminde eğitim esastır. Sözleşmenin 29. Maddesi eğitimin amacının çocuğun veya genç bireyin kişiliğinin, yeteneklerinin ve fiziksel becerilerinin en üst düzeyde gelişmesini sağlamak olduğunu vurgulamaktadır. Bu vurgu, eğitimin amacını genişleterek akademik başarı ve entelektüel gelişimin ötesinde çocuğun tüm gereksinimlerinin karşılanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çocukların özel gereksinimlerini ve öğrenme tercihlerini dikkate alarak her bir çocuk için doğru eğitimin sağlanması gerektiği konusuna özen göstermek gerekmektedir. Örneğin, kökeni belli olmayan sokak çocuklarından elde edilen veriler formal ve formal olmayan eğitim deneyiminin kendine saygı ve kendine güven geliştirmedeki önemini ortaya koymaktadır. Bir çocuk formal eğitime dahil olmadan önce, daha önceden sahip olamadığı kimi toplumsal veya yaşam becerilerinin geliştirilmesine gereksinim duyabilir. Çocuk başlangıçta eğitimin kendi yaşamı ve belirli durumlar için geçerli olmadığını düşünebilir.

Taraf devletler uygun düzeylerde eğitim sağlamak zorundadır ve aynı zamanda çocukların bu eğitime ulaşması için fırsatlar yaratması da gerekmektedir.

Çocuk hakları odakta

Jagadish (14) iki küçük erkek kardeşinin daha olduğu yoksul bir aileden gelmektedir. Babası alkoliktir ve ailesini geçindirememektedir. Jagadish evden kaçır ve bir tren istasyonunda yaşamaya başlar ve yaşamını sürdürmek için kağıt toplar. Polis tarafından cinsel istismara uğrar ve taciz edilir. Çöplükten topladığı artıkları yediği ve yaşam tarzı nedeniyle sağlığının iyi olmamasından şikayetçidir. Daha iyi bir yaşam istemektedir.

Jagadish danışmanlık, bakım ve geleceği için ilgi görebileceği bir sokak çocukları sığınma evine götürülür. İlk başta formal olmayan eğitimle tanıştırılır ve daha sonra aşamalı olarak formal okula alınır.

Charlene (11) annesi ve ikiz küçük kardeşleriyle birlikte yaşamaktadır. Annesi MS hastasıdır ve 6 yaşındaki ikizlerin büyütülmesi ve kendi bakımı için Charlene'e büyük ölçüde bağımlıdır. Charlene sık sık okula geç gider ve kimi zaman da alış verişi ve temizlik yapma gibi ev işlerini yapabilmek için okula gidemez. Kendini yalıtılmış hisseder çünkü arkadaşlarından hiç biri benzer güçlüklerle karşılaşmamaktadır ve sıklıkla da "yalnızlığı seven kişi" olarak takılmalarla karşı karşıya kalır. Babasını bulmak için uzaklara gitmeyi düşünür, ancak annesinin kendisi olmaksızın başedemeyeceğinden korktuğu için vazgeçer.

- Aile koşulları nedeniyle oldukça sınırlanmış olan bu iki çocuk ve genç insanın durumunu tartışınız.
- Bakım sorumluluğu olan çocuk ve genç insanlar için ülkenizde ne tür hizmetler bulunmaktadır?
- Sosyal hizmet uzmanları bakım sorumluluğu olan çocuk ve gençlerin çocukluklarını daha iyi yaşayabilmeleri için ne tür destek verebilir?

G Cinsel onay ve evlilik

Sözleşmenin 34. Maddesi taraf devletleri çocukların her türlü cinsel istismar ve tacizden koruması konusunda zorunlu tutmaktadır. Madde 2 yaş temelinde ayrımcılığı yasaklamaktadır ve bu, kızların erkeklere göre daha küçük yaşta evlenmesine izin verilmesi durumunda da geçerlidir. Sözleşme evlenme için minimum bir yaş belirlememiştir, ancak Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1965 yılında evliliğin 15'ten daha küçük yaşta olmamasını tavsiye etmiştir.

Cinsel onay ve evlilik hakkındaki tartışma çocukların ve genç insanların hazır oluncaya ya da eş olma ve/veya ailenin sorumluluklarının duygusal ve fiziksel karmaşıklığı ile başedinceye kadar ilişkiye girmemelerinin ne kadar önemli olduğu bilgisine dayanmaktadır.

Çocukların ve gençlerin cinsel ilişkiye zorlandığı ya da mecbur bırakıldığı hakkında dikkate değer ölçüde yazı bulunmaktadır. Bunun bıraktığı zarar her zaman gözle görülmeyebilir ve ergenlikte travma ve stres - kendi kendine zarar verme ve intihar dahil - ruh sağlığının bozulmasına neden olabilir.

Çocuk hakları odakta

On iki yaşındaki bir kız 18 yaşındaki biriyle cinsel ilişkiye girer.

On dört yaşındaki bir kızın 33 yaşındaki bir erkekle evlenmesi için hazırlıklara başlanır.

On yedi yaşındaki iki erkek kendi kararlarıyla üç yıldır cinsel ilişkiye girmektedir.

On altı yaşındaki bir kız hamile kalır ve 20 yaşındaki erkek arkadaşı bebeğin doğumundan önce evlenmeyi planlamaktadır.

- Yukarıdaki senaryolara verdiğiniz ilk tepki ne oldu?
- Ülkenizdeki çocukların ve gençlerin istismar edici ya da sömürüye dayanan ilişkiye zorlanmaması için sosyal hizmetin rolü ne olmalıdır?
- Ülkenizdeki yasaların çocukların kendi kararlarını kendilerinin vermesi hakkını yeterince koruduğunu düşünüyor musunuz?

H Silahlı kuvvetlere gönüllü ve zorla katılma

Birçok ülkede çocukların gönüllü olarak silahlı kuvvetlere girme ve silahlı çatışmalara katılma yaşı 18'in altındadır. Çocuklarla ve gençlerle çalışan hükümete bağlı olmayan organizasyonlar için bu durum bir ilgi kaynağıdır. Ancak savaşa ve çatışmalara doğrudan katılmanın travmaya ve uzun dönemli hasarlara neden olması nedeniyle çocukların silahlı kuvvetlere zorunlu olarak alınması konusuna giderek artan bir küresel ilgi vardır.

Çocuk hakları odakta

On bir yaşındaki bir erkek çocuğu köylerine yapılan saldırıdan sonra milis kuvvetlerine katılması için zorlanmıştır. Milisler kırsaldaki köyleri yakmak, kadınlara tecavüz etmek ve Hükümeti desteklediğinden şüphelendikleri kişileri sakatlamak suretiyle önüne geleni yakıp yıkmaktadır.

- Bir çocuğun bu gibi katliama ve vahşete tanık olmasının olası sonuçları nedir?
- Sosyal hizmet uzmanları çocuk askerler konusunda mikro, mezo ve makro düzeyde neler yapabilir?

On dört yaşındaki bir kız, arkadaşları tarafından askeri kuvvetlere savaşçılar için yemek yapma ya da askerlerin cinsel gereksinimlerini karşılaması için teşvik edilmektedir.

- Sağlığının ve gelişiminin bozulmaması için bu genç insanı nasıl desteklersiniz?
- Bu gibi bir durumla karşı karşıya olan başka kız çocuğu varsa, bunlarla ortak olarak çalışmak için hangi öncelikleri dikkate alırsınız?
- Kız çocuklarının korunması için otoritelerden ne tür bir yardım isterdiniz?

I Din özgürlüğü

Madde 14 çocuğun kendi vicdanı ve dinine uygun olarak düşünme ve davranma hakkını güvence altına almaktadır. Bu özgürlük ulusal yasalara ve çocuğun değerlendirme kapasitesine göre anne-babanın rehberliğine bağlıdır. Bu koşul daha sonra bir çocuk veya gencin bir dinsel inancı ya da bir başka dinsel inanca bağlı olmayı seçmek istediğinde olası güçlükler tekrar ortaya çıkmaktadır.

Çocuk hakları odakta

On yedi yaşındaki bir genç ev yaşamından hoşnut değildir, çok yakın bir zamanda anne-babasının boşanacağını işitmiştir ve benlik saygısı çok düşüktür. Bir dini mezhep mensubu sokakta ona yaklaşır. Bu kişi sıcaklık, barınma, yiyecek ve yoldaşlık önerir. Ancak genç ailesiyle kesinlikle temas kurmayacağı yönünde bir sözleşme imzalamak zorundadır.

- Bu genç bu dinsel gruba katılma konusunda sizinle konuşmak isterse ne tür meseleleri onunla tartışırsınız?
- Bu genç anne-babasına planları hakkında bilgi vermemenizi ve gizlilik hakkında saygı duymanızı isterse ne yapardınız?
- Bu genç 12 ya da 15 yaşında olsaydı; veya kız çocuğu olsaydı veya öğrenme güçlüğü bulunsaydı farklı olarak tepkiniz ne olurdu?
- Anne-babanın yardım istemesi durumunda yaklaşımınız ne olurdu?

J Alkol, sigara, uyuşturucu ve diğer maddelerin kullanımı

Birçok sosyal hizmet uzmanı gençlere alkol, uyuşturucu, sigara ve diğer maddelerin riskleri konusunda bilgi vermiş ve kontrollü maddelerin kötüye kullanımı konusunda yardımcı olmuştur. Bu gibi maddelere ulaşma konusunda farklı kurallar vardır ve bu kuralların nasıl uygulanacağı konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır.

Çocuk hakları odakta

On dört yaşındaki bir çocuğu sokakta alkol alırken gördünüz.

Sekiz yaşındaki bir çocuğa ailesi tarafından akşam yemeklerinde sürekli olarak şarap içmesi teklif edilmektedir.

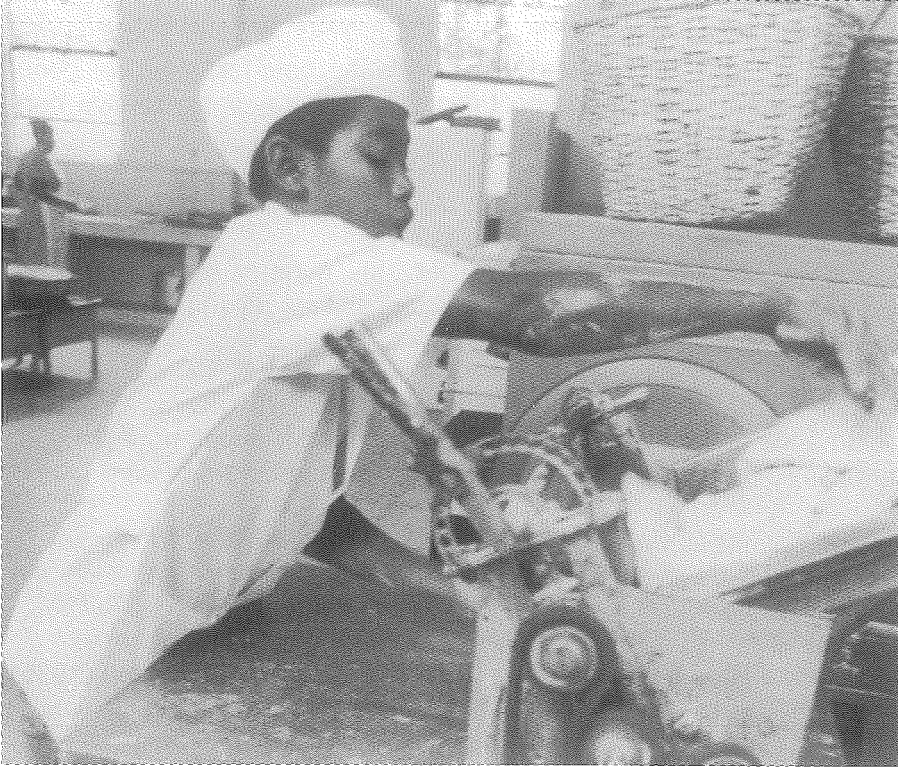
On iki yaşındaki bir kız çocuğu büyük babasının cinsel istismarının anılarından kaçmanın bir yolu olarak esrar içmeye başlamıştır.

15 yaşındaki bir genç okul dergisine gençlerin uyuşturucu maddeleri denemelerine niçin izin verilmesi gerektiği konusunda bir makale yazmıştır.

- Yukarıdaki senaryolara verdiğiniz ilk tepki nedir?
- Ülkenizde alkol ve kontrollü maddelerin tüketimi konusunda hangi yasalar vardır?
- Bunlara ulaşma yaşı kaçtır?
- Alkol ve diğer maddelerin kullanımı nedeniyle çocukların ve gençlerin sağlığının bozulmaması konusunda sosyal hizmet uzmanının rolü nedir?

ÇOCUĞUN TANIMLANMASINDA İLAVE SORULAR VE SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN DOĞURGULARI

- Sosyal hizmet uzmanları erkek ve kız çocuklarının tedavisinde eşitliği nasıl sağlayabilirler?
- Yasal olarak yeterince büyük kabul edilen çocuklara verdikleri kararların kısa ve uzun dönemli olası sonuçlarını, örneğin cinsel ilişkiye girme, anlamaları için nasıl yardımcı olunabilir?
- Çocuklara tıbbi tedavi alıp almamak konusunda karar vermeleri için nasıl yardımcı olunabilir?
- Öğrenme güçlüğü olan çocukları korumak için yasal veya diğer yollar var mıdır?
- Sosyal hizmet uzmanlarının tutuklanan çocuklara içinde bulundukları durumu tüm yönleriyle açıklayabilme olanakları var mıdır?
- Sosyal hizmet uzmanları çocukların kararlara anlamlı bir şekilde dahil olabilmesi için yasal süreçleri nasıl etkileyebilir?
- Sosyal hizmet uzmanları kabul edilir olmayan çocuk işçiliği konusunda farkındalık geliştirmek için neler yapabilir?
- Sosyal hizmet uzmanlarının bağışta bulunanlara, uluslararası kuruluşlara ve hükümete yoksulluğun kökenini oluşturan nedenlere işaret konusunda savunuculuk rolü var mıdır?
- Çalışan çocukların, çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve çalışma saatlerinin azaltılması konusundaki aktivitelere katılmasına nasıl yardımcı olunabilir?

III GENEL İLKELER

Madde 2; 3; 6 ve 12

Bu bölüm aşağıda sıralanan konuları kapsamaktadır:

- A Ayrımcılık yapmama
- B Çocuğun yüksek yararı
- C Yaşama ve gelişme
- D Çocuğun görüşlerine saygı.

A Ayrımcılık yapmama

- 1 Taraf devletler çocuğun veya anne-babasının veya yasal vasilerinin ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer görüşleri, ulusal, etnik veya toplumsal kökeni, mal varlığı, özürü, doğum ve diğer statülerine bakmaksızın, her çocuğun Sözleşmede belirtilen haklarına saygı duymak ve bunları sağlamak zorundadır.
- 2 Taraf devletler, statüsü, aktiviteleri, ifade ettiği fikirleri, veya çocuğun anne-babası, yasal vasileri veya diğer aile üyelerinin inançları temelinde her türlü ayrımcılıktan veya cezalandırmadan korunmasını sağlayacak uygun önlemleri almak zorundadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının etik konumu genel uygulama önlemleri bölümünde halihazırda ifade edilmiş durumdadır, ancak burada uygulama ile ilgili sorunlar üzerinde tekrar odaklaşmanın yararı vardır.

Sosyal hizmet uzmanlarından cinsiyet, yaş, özür, renk, toplumsal sınıf, ırk, din, dil, siyasal inançlar, ve cinsel yönelimleri temelinde ayrımcılık yapmaksızın olası en iyi yardım sağlanması beklenir.

İnsan Hakları Konusunda IFSW Uluslararası Politikası (1996)

Her bir sosyal hizmet uzmanı spesifik kültürel etmenler ve beklentiler içinde yaşarak büyüyecektir. Bu kültürel beklentiler şu an çalışmakta oldukları insanlarınkinden farklı olabilir.

Madde 2 tüm çocukların devletin nüfuzunda olduğunu vurgulamaktadır. Örneğin, göçmenler ve ulusu olmayan çocuklar da bu kapsamdadır. Ayrımcılık yapmama zorunluluğuna ek olarak, herhangi bir yasal veya diğer müdahale durumunda çocuğun yüksek yararının gözetilmesi ilkesinin akılda tutulması gerekmektedir. Bu sayede çocuğun hakları yasal durumu nedeniyle sınırlandırılmamış olacaktır. Bu durum hükümet tarafından istihdam edilmiş olan sosyal hizmet uzmanları için bir etik ikilem oluşturabilir.

Birçok çocuk anne-babasının inançları veya eylemlerinin bir sonucu olarak insan hakları ihlali kurbanıdır. Aile geçmişi ve anne-babasının statüsü nedeniyle ulussuz, göçmen, sığınmacı ve sokak çocukları olmasına uluslararası bir ilgi bulunmaktadır.

Çocuk hakları odakta

Yedi yaşındaki bir çocuğun anne-babası yabancı bir ülkede "misafir işçi" olarak çalışmaktadır. Anne-baba çocuklarını yanlarına almak istemektedir. Geldiği ülkede çocuğun eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı vardır, ancak misafir işçilerin çocukları bu haklara sahip değildir.

- Anne-babaya ve çocuğa hakları konusunda ne önerirsiniz ve mikro, mezo ve makro düzeyde misafir işçilerin karşılaşılabileceği ayrımcılığı tartışınız.

On altı yaşındaki bir kişi bir Avrupa ülkesinde göçmen olabilmek amacıyla bir yük kamyonunun arkasında 36 saat boyunca seyahat etmiştir. Sınırdaki kamyon aranmış ve çocuk tutuklanmıştır. Göçmen bürosu çocuğun 18 yaşın altında olduğuna inanmamaktadır ve bu nedenle özel yardımcı ve destek hakkından yoksun bırakmaktadır.

- Genç göçmenleri desteklemek için ülkenizde ne tür hizmetler bulunmaktadır? Genç insanların yaşlarını belirlemek ve kişisel koşullarına saygı duymak ve insan haklarını korumak için ne tür yöntemler vardır?

On yaşındaki bir çocuğun ailesi ülkesini etnik temizlik yapılması nedeniyle terk etmek zorundadır. Baba anne ve çocuktan ayrılmıştır. Anne ve çocuk komşu bir ülkeye geçmiş ve orada göçmen kampına yerleştirilmiştir.

- Sosyal hizmet uzmanı çocukla bireysel düzeyde, benzer koşulları olan diğer çocuklarla ve toplumsal düzeyde neler yapabilir?

Çocuk hakları odakta

HIV'le infekte olmuş çocuklar ciddi ayrımcılık, sömürü ve istismara maruz kalmaya devam etmektedir. Aralık 1999'da, UNAIDS salgının başlangıcından itibaren AIDS nedeniyle öksüz kalan çocuk sayısının toplamda en az 10 milyon olduğunu tahmin etmektedir. Birçok gelişmekte olan ülkede geniş aile sistemleri öksüz çocuklar için geleneksel olarak destek sağlamaktadır. AIDS pandemisi, diğer toplumsal ve ekonomik baskılarla birleştiğinde, AIDS'ten en fazla etkilenen toplumlarda geniş aile sistemini kırılma noktasına getirmektedir. Yeni bir trend olarak anne-babalarının hastalıktan dolayı ölmesi nedeniyle çocukların aile reisliğini yürüttüğü aileler ortaya çıkmıştır.

- Bu gibi aileler için nasıl yardımcı olursunuz?

Çocuk hakları odakta

IFSW Avrupa Bölgesi yakın bir zamanda, bir ülkenin veya Avrupa Birliği gibi bir grup ülkenin sınırlarında yaşayan çocuklar dahil, tüm insanların, o ülkelerin vatandaşı gibi kabul edilerek, toplumsal katılımı için bir sosyal politika oluşturmuştur.

- Devletlerin kabul etmesi durumunda bu politikanın sonuçları neler olabilir?

B Çocuğun yüksek yararı (md 3)

1. İster kamu isterse özel refah kurumları, mahkemeler, yönetsel otoriteler veya düzenleyici yapılar, tarafından gerçekleştirilmiş olsun, çocuklarla ilgili tüm eylemlerde çocuğun yüksek yararı temel ilgi odağıdır.
2. Taraf devletler, anne-babaları, yasal vasileri ve çocuktan yasal olarak sorumlu olan diğerlerinin hakları ve görevlerini de dikkate alacak şekilde, çocuğun iyiliği için gerekli koruma ve bakımı sağlamak ve bu noktada uygun yasal ve yönetsel önlemleri almak zorundadır.
3. Taraf devletler, özellikle güvenlik ve sağlık alanlarında, çocukların bakımı ve korunmasından sorumlu olan kurumların, hizmetlerin ve kolaylıkların uzman otoriteler tarafından belirlenen standartlarda, personelin sayısal ve nitelik açısından olduğu kadar yetkin süpervizyon dahilinde, olmasından sorumludur.

Çocuğun yüksek yararı oldukça basit bir kavramdır, ancak onun tamamen gerçekleştirilmesi toplumların onu nasıl algıladığı ve çocuklara nasıl muamele ettiğine göre radikal değişiklikleri kapsamaktadır.

Sözleşme, onları etkileyen tüm konularda çocuğun yüksek yararının temel ilgi odağı olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte, evlat edinme durumunda, Sözleşmenin 21. Maddesi çocuğun yüksek yararının çok daha öncelikli olması gerektiğini ifade etmektedir.

Çocuğun yüksek yararı sıklıkla Madde 12'ye (görüşlerinin dinlenilmesi ve dikkate alınması hakkı) sahte bağlılıkları olan yetişkinlerin çıkarları nedeniyle gözden kaçırılmakta ya da dikkate alınmamaktadır. Çoğunlukla çocuğun yararına savunuculuk düşük düzeydedir. Sistemlerin içinde çocuğa dostça davranmayan ya da ekonomik kontrol nedeniyle engelleyen süreçler vardır. Çocuğun yüksek yararının yaygınlaştırılmasını sağlamak için sosyal hizmet uzmanları ne yapabilir?

Mikro

Sosyal hizmet uzmanlarının yaptığı bireysel vaka çalışması sıklıkla çocuğun yüksek yararının korunmasını içermektedir. Sosyal hizmet uzmanları durumu değerlendirmeli, çocuğu dinlemeli, gözlemeli ve çocuğun isteklerinin çocuğun yüksek yararı ile nerede çeliştiğini belirlemelidir. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının çocukların ve gençlerin gelişimi hakkında derinlemesine bilgi sahibi olması gereklidir. Sosyal hizmet uzmanları çocukların çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine doğru nasıl büyüdüğünü ve geliştiğini anlamalı ve kendi görüşleri çocuğunkinden farklı olsa bile onu dinleyebilme becerisine sahip olmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları çocuğun bakımından sorumlu olan yetişkinlerin yüksek yararlarının çocukların yüksek yararı ile eşleşmeyebileceğinin farkında olmalıdır.

Sosyal hizmet uzmanları sıklıkla çocuğun durumunu yasal yapılara, otoritelere veya kuruluşları açıklama konumundadırlar. Sosyal hizmet uzmanları bu sunumda objektif olmaya gayret etmek zorundadır. Görüşler kanıtlarla ispat edilmeli ve çocuğun yüksek yararı en öne alınmalıdır. Ancak bu gerçekleştirilmesi zor bir görevdir, örneğin mahkeme işlemlerinin formalitelerinde, ve sunumların yöntem ve açıklığına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, aynı çocukla ilgili olarak birbiriyle çelişen ve çatışan farklı yasal eylemleri olan sistemler bulunmaktadır: örneğin anne-babası boşanma sürecinde olan bir çocuk aynı zamanda anne-baba gözetiminin olmaması nedeniyle bir diğer yasal eylemin nesnesi olabilir.

Düşük ekonomik ve toplumsal yapıların bulunduğu ülkelerde açıkça büyük kuruluşlara terk edilen çocuklar için bölgesel veya ulusal düzeyde herhangi bir doyurucu çözüm bulunabilmesi konusunda hiç umut kalmamışsa son bir çare olarak ülkelerarasında evlat edinme yolu dikkate alınabilir. Çocuğun anne-babasından ayrılması yönünde zorlanmaması ve çocuğun bakımı için yakınların bulunma olasılığı keşfedilmeye çalışılmalıdır. Bir çözüm ararken - evlat edinme gibi-

adaylar çocukları diğer haklarından, özellikle doğum kayıtları, aile bağları ve anne-babasıyla teması sürdürme ile ilgili (7, 8 ve 9. Maddelere bakınız), yoksun bırakabilirler.

Çocuk hakları odakta

Bedevi bir kız çocuğu (14) ağabeyinden hamile kalmıştır. Kültürel bağlamda babanın, ailenin onurunu zedelediği ve evlilik dışında hamile kaldığı için kızını ve aynı zamanda kız kardeşine karşı onursuz davranışı nedeniyle de oğlunu öldürmesi gerekmektedir.

- Sözleşmenin hangi maddelerinin durumla ilgili olduğunu belirleyiniz?
- Her iki çocuğun yüksek yararına yönelik olarak nasıl çalışırsınız?
- Zarar verici geleneksel uygulamalara karşı mücadele etmede sosyal hizmetin rolü nedir?

Mezo

Düşük sosyo-ekonomik koşulların bulunduğu bir bölgede ebeveynsel bakımın olmaması bir sorun olarak karşımıza çıkabilir. Bakımın olmaması okuldan sonra çocukların başını belaya sokabilecek tarzda başı boş dolaşması biçiminde görülebilir. Açık oyun alanları olmayabilir ve çocukların anne-babaları onları kendi küçük yaşam alanlarından kalabalığa gönderme konusunda çekinceli olabilirler.

Anne-baba ve çocuk gruplarıyla yapılan çalışmada yerel ailelerin gereksinimlerini karşılaması için belediye ile işbirliğine girmelerine yardımcı olunabilir ve bunun sonucunda önemli değişiklikler, örneğin okul sonrası aktiviteler, evödevi kulüpleri ve spor yapma olanakları, sağlanabilir.

Kimi zamanlar bir grup sokak çocuğunun gereksinimleri onlarla bireysel çalışma yerine grup çalışmasıyla daha iyi karşılanabilir. Bu yolla çocukların kişisel deneyimleri olanakların ve korumanın geliştirilmesi için bir araya getirilebilir.

Makro

Makro düzeyde Çocuk Hakları Komitesi taraf devletlerden yapısal ve ulusal yasalarda ve düzenlemelerde çocuğun yüksek yararının temel bir ilke olarak oluşturulup oluşturulmadığını göstermesini ister.

Çocuk hakları odakta

Yaşları 10 ve 12 olan iki genç akrabalarıyla birlikte yaşamak için bir Asya ülkesinin başkentine gelmişlerdir. Sokaklarda birkaç gün başı boş dolaştıktan sonra, geri dönüş yolculuğu için parasız oldukları için, bir grup çocuktan gelen kaldırımdaki evlerinde kalma ve kendilerine katılma teklifini kabul etmişlerdir.

Çocuklar kolayca sokakta yaşama kalıbının tuzağına düşmüşler ve yaşamda kalma tekniklerini öğrenmeye başlamışlardır. Çocuklardan biri trafik ışıklarında duran arabaların kirli camlarını temizlemeye başlamıştır. Diğeri yiyecek artıklarını toplamak için iki kızla birlikte lüks otelleri ziyaret etmeye başlamıştır. Ara sıra banyo yapmak ve giysilerini değiştirmek amacıyla bir korunma evini ziyaret etmektedirler. En kötüsü polis tarafından taciz edilmektedirler. Hükümete bağlı olmayan bir kuruluş onlara bir doküman vermiştir. Yasal zorlayıcılığı olmamakla birlikte, doküman çocukların bir yardım kuruluşu tarafından korunacağını ve polislerin onları rahatsız etmeyeceğini bildirmektedir.

Bu NGO ve bir sosyal hizmet uzmanı ile temas kurulmuştur, ve her iki çocuk bir çocuk grup evine katılmayı onaylamıştır. Aileyle temas kurulmuş, aile çocuklarını desteklemekte ancak eve dönmesini istememektedir. Çocuklar eğitimlerini sürdürmeye ve yoksul ailelerinin verebileceğinden çok daha iyi bir yaşama hazırlanmaya başlamışlardır. Çocuklarda bir yuva özlemi sürekli vardır, ancak yoksulluk ve umutsuzluktan kaçma isteği yaygındır.

- Yukarıda verilen senaryodaki iki çocuğun yüksek yararını belirlemek ve bu yönde harekete geçmek için hangi kuramsal ve uygulamaya dayalı bilginiz size yardımcı olabilir?
- Sokak çocukları tarafından karşılaşılan temel problemlerden hangilerini görüyorsunuz?
- Sokaklarda yaşayan veya çalışan çocukların haklarını korumak için makro (politik) düzeyde ne tür adımlar atmanız gerekmektedir?
- Her bir adımda sokak çocuklarıyla nasıl çalışır ve onlara ne tür görüşmeler yaparsınız?
- Diğer NGO'lar, insan hakları aktivistleri ve diğerleriyle nasıl çalışır ve onlarla ne tür görüşmeler yaparsınız?
- Ulaşılabilirliğe bağlı olarak, sokak çocukları hakkındaki diğer insanların deneyimleri, uzmanların düzenlemeleri ve bulguları ve konferanslar hakkında bilgi edinmek için elektronik ilişki ağını kullanır mısınız?

Çocuk hakları odakta

Yeni Zelanda Aotearoa'da Çocuk Komiserliği Ofisi yasası yıllar önce oluşturulmuştur. Komiserlik çocukların iyiliği ile ilgili konularda görüşlerini açıklaması için yetkilendirilmiştir ve Komiserliğin Yasada belirtilen çocuklarla ilgili kuruluşların hizmetleri ile ilgili şikayetleri belirlemek için belirli ve bağımsız bir sorumluluğu bulunmaktadır.

Komiserlik bireysel ve grup düzeyindeki durumlarla ilgili olarak inceleme yapmak, rapor hazırlamak ve iyileştirici adımlar dahil eylem önerileri geliştirmek ve daha kapsamlı reformlar yapılması konusunda önerilerde bulunmak ve savunuculuk yapmak konularında yetkilendirilmiştir.

Aşağıda verilen iki örnek Komiserliğin işlem odağını göstermektedir.

1. Yeni Zelanda'da anne-babaları tarafından dayak atılan çocukların korunması için bir yasa yoktur. Gerçekte yasalar anne-babalara çocuklarını cezalandırdıklarında "haklı olarak güç kullanma" olanağını vermektedir. Komiserlik anne-babalara çocuklarına karşı güç kullanma olanağı veren yasal düzenlemenin iptal edilmesi ve çocuklar yönelik ulaşılabilir korumanın sağlanmasına olanak verecek yasanın çıkarılması için yıllardır aktif bir kampanya yürütmektedir. Komiserlik bu rolünde sorunu sadece kamuya açık forumlarda değil aynı zamanda Parlamento Üyeleri ile de doğrudan tartışmaktadır.
2. Komiserlik gençlerden ve ailelerinden okullardaki zorbalık ile ilgili şikayetler ve raporlara yanıt vermiştir. Birçok bireysel vakayı incelemiş; politikanın ve okullardaki uygulamanın değiştirilmesi ile sonuçlanmasını istediği yönünde tavsiyelerde bulunmuştur. Komiserlik tarafından yapılan incelemelerin çıktılarından birisi sorunun kamu tarafında tartışılır olması ve ilgili okulların belirlenmesi olmuştur. Komiserlik bu konuda, ilgili okulların ve diğerlerinin politikalar ve eylemler bazındaki performansını izlemek için yetkilendirilmiştir. Buna ilave olarak Komiserlik okullara sosyal hizmet uzmanlarının girmesini sağlamak için bir proje hazırlamıştır ve şu an bunun için Yeni Zelanda hükümeti bir yasa çıkarmıştır. Bu sosyal hizmet uzmanları toplum kalkınması bağlamında ve bireysel vaka çalışması uygulamasında işlev görmektedirler.
 - Bu roller ülkenizde nasıl gerçekleştirilmektedir?
 - Ülkenizde devlete bağlı bir kuruluşun anne-babalara çocuklarını yetiştirmeleri ve cezalandırmamaları konusunda rehberlik yapmasına veya önerilerde bulunmasına ne tür tepki verilir?
 - Ülkenizde sosyal hizmet uzmanları, toplumda bu sorunların ortaya konulması ve çocuk hakları konusunda bağımsız temsilcilerin oluşturulması yönünde kampanya düzenlenmesi konularında da-

Ülkeler, uygulamayı izlemek için Ombustmanlık (ilk kez Norveç 1981 yılında oluşturmuştur), Çocuk Bakanlığı ve diğer gözlemciler oluşturma gereğinin bütüncül doğasını anlamışlardır. Birçok ülkenin bu soruna işaret etmesi gerekmektedir. Çocuklar ve gençler bir ombustmana ulaşmada veya durumunun ve görüşlerinin diğer otoriteler tarafından dikkate alınmasında yardıma gereksinim duyabilirler. Ombustman davet edildiğinde sorulması gereken sorular vardır. Onlara bir birey olarak çocuk ve genç veya çocuk grupları veya her ikisi ile ilgili konuları incelemesi için izin verilmiş midir?

Çocuklara yaklaşım biçimini etkileyebilecek girişimler makro düzeyde gerçekleştirilebilir. Alınan kararların çocukları ve gençleri nasıl etkilediğini siyasetçilere ve diğerlerine göstermek amacıyla araştırma sonuçları ve vaka çalışmalarından örnekler aracılığıyla bilgi verilebilir. Sıklıkla mesajların güçlü ve bilgilendirilmiş NGO'lar veya genç yurttaşların iyiliği ile ilgili birlikler aracılığıyla aktarılması gerekebilir. Bu tür bir uygulama ülkede sivil karmaşa yaşanıyorsa ve çocuklar göçmen kamplarına yerleştirilmişse özellikle önem taşımaktadır. Bu çocukların Sözleşmede belirtilen hakları sıklıkla ihmal ediliyordu. UNICEF, Çocukları Koruyun ve Kızıl Haç gibi organizasyonlar, göçmen kamplarında çalışan sosyal hizmet uzmanları ile diğerleri, dış dünyayı bilgilendirmeli ve yetişkinlere görevlerini ve sorumluluklarını anımsatmalıdır.

Çocuk hakları odakta

Ekonomik ve siyasal yapıların travmatik bir değişim sürecinde olduğu küçük bir ülkede sağlık ve gelir güvencesi için altyapının neredeyse hiç bulunmamaktadır. Etnik bir azınlık üyesi olan bir aile dört çocuğunu yetiştirmek için mücadele etmektedir. Ailenin en büyük kızı (13) başkentin sokaklarında dilenmek üzere evi terk eder ve bir pezevengin onu fahişe olarak kullandığı bir gece diskoteğinin cazibesine kapılır.

Kız çocuğunun seks yaptığı erkekler çoğunlukla cinsel arzularını doyurmak için ekonomik açıdan gelişmiş ülkelere gelmektedir.

- Mikro, mezo ve makro düzeyde, kız çocuğunun Madde 3'den kaynaklanan haklarının gerçekleştirilebilmesi için, sosyal hizmet uzmanlarının her bir aşamada neler yapabileceğini tartışınız.

D Çocukun görüşlerine saygı (md 12)

1. Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun, kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.
2. Bu amaçla, çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci ya da uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatı, ulusal yasanın usule ilişkin kurallarına uygun olarak çocuğa, özellikle sağlanacaktır.

Çocuklar ve gençler kendileri ve dış dünya hakkındaki görüşlerini erken yaşlarda oluştururlar. Sözleşmenin 12. Maddesi yetişkinlerin çocukları ne ölçüde duyabildikleri ve görüşlerini ifade ettiklerinde ne kadar değer verdikleri hakkında düşüncelerini gerekli kılmaktadır. Sözleşme yetişkinlerin çocukların görüşlerini dikkate almaları için minimum bir yaş oluşturmak yerine yaşı ve kişisel koşulları ne olursa olsun tüm çocuklara görüşlerini ifade etme ve bunların dikkate alınması hakkını tanımaktadır. Benzer şekilde madde formal karar verme süreçlerinde çocukların kendi görüşlerini ifade etme hakkı için de bir sınır koymamıştır. Madde 12 tek bir çocuğu ya da çocuk gruplarını etkileyen tüm konulara - örneğin okullarda veya çocuk yuvalarında - veya herkesi ilgilendiren kapsamlı konulara - yasaların ve ulusal politikanın oluşturulması gibi - uygulanabilir.

Bir çocuğun ya da gencin görüşlerini bildirmeme hakkının da olduğunun mutlaka belirtilmesi gerekmektedir ve istemedikleri şeyi söylemeleri veya bildiklerini açığa vurmaları konusunda baskı yapılmaması zorunludur.

Çocukları dinlemeyi öğrenme bir beceridir. Her yetişkin doğuştan bu beceriye sahip olmaz ve bu nedenle Çocuk Hakları Komitesi çocuklarla doğrudan ilişki kuran avukatlar, sağlık ve sosyal hizmet profesyonelleri, yargıçlar, öğretmenler ve diğerleri için düzenlenen eğitim kurslarında neyin dahil edildiği hakkında kanıtlar istemektedir.

Oldukça farklı ülkeden ve kültürden gelen araştırma sonuçları zorunlu bakım söz konusu olduğunda çocuğun görüşlerine nadiren başvurulduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırmalar beş yaşından büyük çocukların görüşlerinin nadiren alındığını, beş yaşın altında ise çocuğun

görüşlerine neredeyse hiç başvurulmadığını göstermektedir. Bu durum Sözleşmenin ciddi bir şekilde ihlal edildiğinin göstergesidir.

Çocuklar kendilerini farklı yollarla ifade edebilirler ancak duygularını ve görüşlerini sözlü ve yazılı olarak ifade etmede güçlük çekebilirler. Özellikle yaşları küçükse duygularını tüm yönleriyle ifade edebilecek sözcük hazinesini veya güveni henüz geliştirmemiş olabilirler. Sosyal hizmet uzmanlarının uygulama yaptığı ortamlar ve koşullar da çocukların duygularını kolayca veya rahatça ifade etmesi için uygun olmayabilir. Çocuklar için oyun veya resim yoluyla iletişim kurmak yaygın bir durumdur ve çocuklar bu yolla ruh hallerini, diğer insanları nasıl gördüklerini ve kendilerine davranıldığını gösterebilirler.

Çocuğun görüşleri alındıktan sonra elde edilen bilginin bir başkasına doğru bir şekilde aktarılması yaşamsal öneme sahiptir. Bilginin nasıl sunulduğuna özen gösterilmelidir. Farklı çocuklar farklı güven düzeyine sahiptir ve bir işin nasıl yapılacağına ilişkin karar çocukla konuşularak verilmelidir. Genç birey onu kendisi için istemeyebilir ve bu durumda sosyal hizmet uzmanının rolü çocuğu güçlendirmek ve desteklemektir. Çocuk, sosyal hizmet uzmanının kendisi adına konuşmasını veya rapor hazırlamasını arzulayabilir; hazırlanan konuşma veya raporun doğru ve tamam olduğunu güvence altına almak amacıyla gencin görüşlerine tekrar başvurulmalıdır. Bazen bir grup genç iletişim açısından oldukça güçlü ve dramatik bir sunum yapabilir.

Sözleşmenin genel ilkelerinin tümüne dikkat edildiğinde, herhangi bir eylem gerçekleştirilirken bunun zamanının ve çocuğun ve gencin hem bilişsel hem de duygusal gelişim aşamasının göz önünde bulundurulması, çocukların haklarını güvence altına almada özel bir öneme sahip olduğu görülecektir.

Çocuklarla çalışırken onların içinde bulundukları durumu kavramaları ve koruma sürecine aktif olarak katılabilmeleri için yararlı bir araç "katılım merdiveni"dir (ek 3). Katılım merdiveni kimi sınırlılıkları içermektedir, örneğin çocuk-yetişkin işbirliğinin çocuğun karar vermesine yardımcı olmaktan daha az önemli olduğu ima edilmektedir. Ayrıca yetişkinlerin çalıştıkları çocukların yaşı ve kişisel koşullarını dikkate almaksızın merdivenin en üst basamağına ulaşmak için gayret etmesi gerektiği önerilmektedir. Bununla birlikte, merdiven yetişkinlerin çocukları ve gençleri manipüle etmesi ve karar vermelerinde göstermecilik tehlikesine işaret etmesi nedeniyle oldukça yararlıdır. Merdiven ayrıca çocukların ve gençlerin karar verme sürecine etkili olarak katılımının ötesinde görüşlerine başvurulması gerektiğinin temelini atmaktadır.

IV YAŞAMA VE GELİŞME (md 6)

1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

Madde 6'da belirtilen yaşama ve gelişme hakkı en temel insan hakkıdır. Bebek ölüm oranı, çocukların fiziksel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi için bir çerçeve oluşturmada bir toplumun düzeyini belirlemek için iyi bir değerlendirme ölçütüdür. Bu nedenle Çocuk Hakları Komitesi hazırladığı rehberde çocuk ölümlerini ve ölüm nedenlerini kayıtlı etmeye dikkate değer bir önem vermektedir.

Sosyal hizmet uzmanları anne-babalık becerilerinin geliştirilmesi ve yeni doğan çocukların iyilik durumunun güvence altına alınması için doğum öncesi ve sonrası eğitimde yaşamsal bir rol üstlenirler. Bu rol deneyimli anne-babaların ilk kez anne-baba olacakları desteklemesi için kendine-yardım ilişki ağının oluşturulmasını; bebeklerin ve küçük çocukların bakımı konusunda eğitim ve pratik tavsiye olanağı sağlanmasını; ve formal koruma prosedürlerinin oluşturulmasını kapsayabilir. Aileye sağlanan pozitif destek mekanizmaları yoksulluk ve dışlama ile mücadele etmede çok önemlidir.

Sözleşmenin 6. Maddesi taraf devletlerin çocuk büyütme ile ilgili hizmetlerin ve desteklerin çocuklara tümüyle sağlanıp sağlanmadığını incelemesini zorunlu tutmaktadır. Çocuk Hakları Komitesi rehberinin CRC/C/58 başlıklı notlarında bu maddenin gerçekleştirilmesi beklentisini şu şekilde ifade etmektedir:

çocuğun yaşama hakkını güvence altına almak ve çocuğun insan onuruna yakışır şekilde, hayatta kalması ve fiziksel, akli, ahlaki, ruhsal ve toplumsal gelişimi dahil gelişmesi için, maksimum düzeyde olanak sağlayacak çevreyi oluşturmak ve çocuğu özgür bir toplumda bireysel yaşam için hazırlayacak önlemleri alır.

Komite; çocuğun refahı için çok disiplinli bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bu tıbbi sosyal refah hizmetlerinin sağlanmasını, çevre ve yaşam koşullarının düzenlenmesini, kültürel ve manevi farkındalığı kapsamaktadır. Bu faktörlerin hepsi (ve daha fazlası) çocukların büyümesi ve gelişmesini etkilemektedir. Sağlık ve güvenlik standartları, temiz

su sağlanması ve nefes alınacak temiz havanın sağlanması bu madde ile ele alınan sorunlar arasındadır.

Sosyal hizmet uzmanları bebeklerin ve çocukların yaşama ve gelişme temel hakkı ile ilgili sosyal politika ve uygulamaların geliştirilmesinde kritik rol oynarlar. Örneğin kimi toplumlar ve hükümetler erkek çocuklarına kız çocuklarından daha fazla önem verirler ve bu kız çocuklarının aleyhine neden olur. Madde 6'da belirtilen zıtlıkların kayıt edilmesi ve izlenmesi çoğunlukla aşırı derecede zordur, ancak sosyal hizmet uzmanları toplumla doğrudan temas halinde olduğu için çoğunlukla bu tür uygulamalardan haberdardır.

Toplama kamplardaki göçmen çocukları ve aileleri temel beslenme ve tıbbi bakımdan yoksun oldukları için erken ve gereksiz hasarlarla ve ölümle karşı karşıya kalırlar. Sosyal hizmet uzmanı bu sorunların belirlenmesinde öncü olabilir. Bu sorunların belirlenmesinde sağlık ve sosyal hizmet sistemlerinin işbirliği halinde çalışması yaşamsal hale gelmektedir. Yaşama ve gelişme için koşulların geliştirilmesi için her bir ülkede çoklu disiplinler arasında iletişim kurulabilmesi için kimi beceriler gereklidir.

Çocuk hakları odakta

Beş yaşındaki bir çocuk yetersiz beslenme nedeniyle ölmüştür. Çocuğun iki kardeşi altı ay hastanede yattıktan sonra bir aile tarafından evlat edinilmiştir. Anne-baba çocuğun ölümünden dolayı sanık durumundadır.

Her üç çocuk da düşük ağırlıklı prematüre bebektir. Anne kurum bakımında yetişmiştir. Doktorlar, sağlık çalışanları ve sosyal hizmet uzmanları tarafından herhangi bir yardım almamışlardır. Aile tüm parasını özel doktora ve ilaçlara harcamıştır ve anne uzun zamandan beri depresyondadır.

- Ülkenizde bebeklerin ve küçük çocukların anne-babaların ihmal ve istismarından korunması için ne tür sistemler vardır?
- Bir çocuk öldüğü zaman ne tür işlemler yapılır; refah kuruluşları her çocuk için çocuğun ölüm nedenini araştırmak amacıyla inceleme yaparlar mı?
- Bu vakanın sosyal hizmet uzmanları için doğurgularını tartışınız.
- Bu vakada sosyal hizmet uzmanı olsaydınız, ölü çocuğun kardeşlerinin haklarını güvence altına almak için neler yapardınız?

Farklı sosyo-ekonomik ortamlarda erken çocukluk döneminde çocuklar hayatta kalabilirler ancak erken yaşlarda - yedi ya da sekiz diyelim - aileden ayrı bir rota çizerler ve erinlik ve ergenlik dönemi boyunca sokaklarda kendi yollarını bulmaya çalışırlar.

Sıklıkla sokakta şiddete ve cinsel istismara maruz kalma çocukların Sözleşmede belirtilen haklarının aksine hayati bir önem arz etmektedir. Sosyal hizmet uzmanları tarafından yürütülecek eylemler, tekrar belirtelim, mikro, mezo ve makro olmak üzere her üç düzeyde olabilir.

Çocuk hakları odakta

Adam gelişmekte olan bir ülkenin büyük kentlerinden birinin ana meydanlarından birinde yaşayan öğrenme güçlüğü olan bir erkek çocuğudur. Ailesinin adını sosyal hizmet uzmanına ve meydandaki arkadaşlarına asla söylememiştir veya bilmemektedir. On beş ya da on altı yaşlarında gözükmemektedir, ve ailesi tarafından dışlanmış mı yoksa kendi isteğiyle ayrılmış mı belli değildir. Konuşkan olmayan bir çocuktur ve çoğunlukla kendisine aldırmayan diğer çocuklarla ve gençlerle çok az temas kurmaktadır ve zaman zaman onların alaylarına maruz kalmaktadır. Mutlu görünmemektedir ve letarjik (uyuşuk) bir görünümü vardır.

Düzenli olarak sığınma evlerinden birine banyo yapmak, elbiselerini yıkamak ve tıbbi bakım almak için düzenli olarak gitmektedir ve her gün yemek için bunlardan birine uğramaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının kalıcı bir eve veya kuruma yerleştirme önerisine karşı çıkmaktadır ve özgürlüğünden mutluluk duyar görünmektedir.

Yaşı büyüdükçe, sığınma evleri Adam'ı kabul etmeyecektir. Polis tarafından taciz edilme riski artacak ve sokak çocuklarına tanınan hoşgöründen yararlanamayacaktır. Geleceği belirsizdir ve muhtemelen korkunçtur.

- Bu gibi vakalarda sosyal hizmetin tepkisi nedir?
- Damgalama ve ayrımcılık ciddi bir sorun olabilir mi?
- Adam ve diğerleri serseri tarzındaki yaşamlarını sürdürmelerine terk edilirse ne tür tehlikelerle karşılaşabilirler?

Gelişmiş ekonomilerde, Çocuk Hakları Komitesi çocukların ailede, okulda ve çevresinde şiddete maruz kaldığına ancak çocuğun ruh sağlığı, örneğin ergenlerin intiharı ve yabancılaşıma sayılarının değerlendirilmesi, üzerinde odaklanıldığına işaret etmektedir. Çocuklar ve gençler temel sosyal becerilere gereksinim duymaktadır ve sosyal hizmet uzmanları kendine farkındalık ve benlik saygısı düzeyinin geliştirilmesi için birey olarak çocuğa ve çocuk gruplarına yardım etmede anahtar roledir.

GENEL İLKELER HAKKINDA DİKKATE ALINACAK İLAVE SORULAR VE SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN DOĞURGULARI

- Ayrımcı uygulamalar nedeniyle marjinalleşmiş bir çocuğu veya bir grup çocuğu tanımlayabilir misiniz?
- Marjinalleşmiş bu çocuklarla ilişkili olarak sosyal hizmet uzmanlarının mikro, mezo ve makro düzeydeki görevleri nelerdir?
- Çocuklara yönelik ayrımcı olmayan uygulamayı nasıl geliştirirsiniz?
- Tanıdığınız bir çocukla ilgili bir durumu düşününüz ve çocuğun yüksek yararını geliştirmek için her üç düzeyde sosyal hizmet uzmanının yapabileceklerini belirleyiniz:
i) Mikro ii) Mezo iii) Makro
- Çocuğun yaşama ve potansiyelini en üst düzeyde geliştirme hakkının tehlikede olduğu bir vaka belirleyin. Bir sosyal hizmet uzmanı aşağıda belirtilen düzeylerin her birinde nasıl bir müdahale yapmalıdır?
i) Mikro ii) Mezo iii) Makro
- Madde 6'nın ihlal edildiği bir durum düşünün ve sağlık, sosyal hizmet, eğitim ve çevre hizmetleri gibi bir grup disiplinin senaryo ile ilgisi bulunmaktadır. Her bir üyenin farklı bir disiplin rolünü üstlendiği bir grup meslektaşınızı belirleyin. Bu sorunu çözmek için bir strateji oluşturun. Eylem planının oluşturulması ve geliştirilmesi için notlar alın.
- Sadece yaşınız nedeniyle dinlenilmediğiniz veya dikkate alınmadığınız bir zamana geri dönünüz. Bir yetişkin ve bir sosyal hizmet uzmanı olarak bu deneyim üzerinizde nasıl bir etki bıraktı?
- Görevlerinizi yerine getirirken bir çocukla karşılaştığınızda ya da çalışma yaptığınızda çocukları nasıl dinlersiniz?
- Çocukların istekleri ve görüşleri hakkında nasıl hareket ettiğinize ilişkin örnekler verebilir misiniz?
- Birlikte çalıştığınız veya yaşadığınız çocuklar sizi arkadaşlarına nasıl tanıtırlar?

V TEMEL SAĞLIK VE REFAH

**Madde 6; 18 paragraf 3; Madde 23; Madde 24; Madde 26;
Madde 27 1-3 paragraflar**

Bu bölüm aşağıda sıralanan konuları kapsamaktadır:

- A Sağlık ve sağlık hizmetleri
- B Sosyal güvenlik ve çocuk bakım hizmetleri ve olanakları
- C Yaşam standardı
- D Engelli çocukları.

A Sağlık ve sağlık hizmetleri (md 24)

Sözleşmenin 24. Maddesi temel koruyucu sağlık bakımı, halk sağlığı eğitimi ve bebek ölüm oranının azaltılmasına özel bir vurgu yapmaktadır. Zarar verici geleneksel uygulamaların ortadan kaldırılması yönünde çalışmalar yapması için taraf devletleri zorunlu tutmaktadır. Yerel toplumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları sosyal eğitimin geliştirilmesine yardımcı olmak için sıklıkla hükümet ve geleneksel toplum arasında önemli bir aracılık rolü üstlenirler. Bu tür programların bir çoğunun sağlık profesyonellerinin sorumluluğunda olmasına rağmen, sosyal hizmet uzmanları eğitim ve kendine yardım, ergen intiharları ve HIV'in önlenmesi ile ilgili olarak özel bir rol üstlenirler.

Sosyal hizmet uzmanları ahlaki ve etik ikilemlerle sıkça karşılaşır. Kültüre bağlı olma sürecinin bir parçası olarak değerlendirilen belirli geleneksel uygulamaların olduğu alanlarda çalışır, ancak bunlar bir başka kültürde insan haklarının ihlali olarak görülebilir. Bunlara kadın sünneti örnek olarak gösterilebilir. Uluslararası yasal sözleşmeler konunun gerçekleştiği bölgeleri belirlemede kullanılabilir ve bu toplumlarda yapılacak aktiviteler zarar verici bu uygulamanın ortadan kaldırılmasına katkı sağlayabilir. Sosyal hizmet uzmanı birbiriyle çatışan çıkar durumlarında çalışırken çocuğun yüksek yararını mutlaka temel ilgi odağında tutmalıdır.

Çocuk hakları odakta

Marcia Afrika'da yaşamaktadır. Babasına HIV bulaşmıştır. Annesi babasının hastalığını kabul etmemektedir ve hastalık cinsel ilişki yoluyla ona da bulaşabilir. Babasının Marcia'yı cinsel olarak istismar ettiğinden şüphelenmektedir.

- Marcia'yı korumak için ne yaparsınız?

John ABD'de yaşamaktadır. Çok yakın ilişki içinde olduğu annesi iki yıl önce aniden ölmüştür. Okul John'u notlarının giderek düşmesi ve arkadaş gruplarından uzaklaşmış olması nedeniyle size havale etmiştir. Babası yeni bir ilişkiye başlamıştır ve oğlunun herhangi bir güçlüğü olduğunu kabul etmemektedir.

John'un giderek depresif hale geldiğinden ve hayatına son vermeyi isteyebileceğinden korkmaktasınız.

- Bir sosyal hizmet uzmanı olarak ne tür çalışma yaparsınız?

B Sosyal güvenlik ve çocuk bakım hizmetleri ve olanakları

Bu bölümde odak çocuğun bakımı için ulaşılabilir kaynaklar üzerinde olmasına rağmen, sosyal hizmet uzmanları birçok ülkede sosyal normlardan sapanlara karşı cezai yaptırımların uygulandığını bilmektedir. Zorunlu çalışma programlarına itaat etmeme, otoritelerle siyasal çatışma ve dinsel inançlar yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu koşullar altında sosyal hizmet uzmanları karar verilirken çocuğun haklarının korunması için çaba harcamak zorundadır. Bu durum sıklıkla sosyal hizmet uzmanlarının statüko ile mücadele etmesini gerektirmektedir.

Çocuk hakları odakta

- Ülkenizde çocuklar ve ailelere yönelik ne tür sosyal güvenlik türleri bulunmaktadır?
- Sosyal güvenlik düzeyi yeterli midir?
- Çocukların yaşına bağlı olarak sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanmada farklılıklar var mıdır?
- Ülkenizde 18 yaşın altındakilerin sosyal güvenlik hizmetlerinden yararlanmasına izin verilmekte midir, ve hangi koşullarda?
- Ülkenizde sosyal güvenlik sisteminde ayrımcılığa uğrayan topluluklar, çingeneler ve göçmenler gibi, var mıdır?
- Bu ayrımcılığı karar-vericilere göstermek için ne tür veri toplarsınız?

C Yaşam standardı (md 27 paragraf 1-3)

Sosyal hizmet uzmanlarının çalıştığı birçok insan yoksulluk nedeniyle toplumsal dışlanmanın sıkıntısını çekmektedir. Bu kişilerin sosyal güvencesi olan ücretli bir iş konusunda gerçekçi umutları yoktur ve yaşam olanakları yetersiz beslenme, düşük eğitim ve yoksunluk ile karakterize olan ve kıt kanaat geçinmeye olanak sağlayan düzeydedir. Yoksulluk zincirinin kırılması insan kaynaklarının uluslararası, ulusal, bölgesel ve mahalli düzeyde yoksul insanlarla birlikte planlanmış aksiyonlarla, örneğin kooperatifler gibi kendine yardım girişimleri, kırılabilir. Hükümetlerin bunun için kaynak ayırması ve insani girişimler için küçük ödemeleri öngören yapısal uyum politikalarını değiştirmesi gerekmektedir.

Sosyal hizmet uzmanları yoksulluğun yıkıcı sonuçları hakkında olduğu kadar toplumun kıyısında yaşayan bu kişilerin etkili olarak yeniden entegrasyonunu sağlama yolları hakkında da örnekler oluşturabilir. En önemlisi, sosyal hizmet uzmanları deneyimlerini ve görüşlerini politika yapıcılar ve hizmet sağlayıcılarla paylaşmak suretiyle, çocuklar ve gençler dahil yoksulluk içinde yaşayan insanları destekleyebilir.

D Engelli çocuklar (md 23)

Engelli (yapamayan) çocuklara (farklı bir şekilde yapabilen çocuklar) özel bir önem verilmeli ve engelli çocukların kendilerine güvenlerini geliştirici ve topluma aktif olarak katılımlarını sağlayıcı önlemler alınmalıdır. Genç engelli insanların toplumdaki diğer insanlarla aynı insan haklarına sahip olduğu temel ilkesinin kabul edilmesi ile fikirlerin ve deneyimlerin karşılıklı olarak değişebileceği bir alan bulunmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları, çocukluktan başlayıp yetişkinliğe devam eden süreçte, engelli çocuklar ve anne-babalarıyla orijinal bir iletişim temeline dayalı bir çalışma deneyimine sahiptir. Sosyal hizmet uzmanları engelli bebekler ve çocuklar olumlu saygının ve kabulün geliştirilmesi ve anne-babalara çocuklarını bir birey olarak sevmesi ve kabul etmesine yardımcı olma konusunda kritik bir role sahiptir.

Sosyal hizmet uzmanları her bireye değer verir. Deneyimleri ve eğitimleri bir birey olarak çocukların gereksinimlerinin karşılanmasının önemini ve kişisel olmayan büyük kuruluşlarda bakımın olası zararlarını vurgulamaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının yaklaşımları tüm insanların potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmeleri yönündedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının, sıklıkla becerili bir müdahale ve bakım sonucunda zengin ve yaratıcı yaşama doğru nasıl ilerlediklerini anlatan engelli gençlerin hikayelerini topluma aktarmak biçiminde gerçekleştirdiği, önemli bir toplum eğitimi rolü bulunmaktadır.

Çocuk hakları odakta

Bir çift çocuklarının vekil annesi olması için bir kadınla anlaşmıştır. Doğuştan bir sakatlığa sahip olduğu için ne çift ne de vekil anne çocuğu istemektedir. Çocuk "engelli çocuklara" hizmet veren bir çocuk yuvasına yerleştirilir.

- Ülkenizde vekil annelik ile ilgili bir yasal düzenleme var mıdır?
- Bu koşullardaki çocukların haklarını korumak için yasalarda değişiklikler yapılabilir mi?
- Sosyal hizmet uzmanları ailenin ve toplumun engelli çocukların potansiyeli ve onların insan hakları hakkındaki anlayışını nasıl geliştirebilir?

ÇOCUĞUN SAĞLIK VE REFAHI HAKKINDA DİKKATE ALINACAK İLAVE SORULAR VE SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN DOĞURGULARI

- Sağlık eğitiminde sosyal hizmetin rolü nedir?
- Çocuklar sağlık eğitimin hazırlanmasına ve verilmesine doğrudan nasıl dahil edilebilir?
- Ülkenizde sosyal hizmet uzmanları gereksinimi olan ailelere ve gençlere doğrudan parasal yardım sağlamakta mıdır? Bu tür bir yardımı sağlamada ne tür etik sorunlar ortaya çıkabilir?
- Sosyal hizmet uzmanları toplumun kıyısında yaşayan ailelerdeki çocukları damgalamadan ve ayrımcılıktan korumak için neler yapabilir?
- Sosyal hizmet uzmanları engelli çocukların insan haklarını geliştirmede ne tür bir savunuculuk rolü üstlenir?

VI SİVİL HAKLAR VE ÖZGÜRLÜKLER

Madde 7; 8; 13; 14; 15; 16; 17 ve 37a

Bu bölüm aşağıda belirtilen konuları kapsamaktadır:

- A İsim ve tabiiyet
- B Kimliğin korunması
- C İfade özgürlüğü
- D Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü
- E Dernek kurma ve barış içinde toplanma
- F Mahremiyetin korunması
- G Uygun bilgiye ulaşma
- H İşkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmama hakkı.

A İsim ve tabiiyet (md 7)

Sözleşme, bir çocuğa kimlik kazandırmada tüm doğumların kayıt altına alınacağı bir mekanizmanın oluşturulmasının ilk adım olduğu konusunda çok açıktır. UNICEF Ulusların Gelişmesi 1998 raporunda tüm dünyada 40 milyon bebeğin – tüm doğumların üçte biri – kayıt altına alınmadığını bildirmektedir.

Konar-göçerlerle, göçmenlerle ve sığınmacılarla ve diğer yurtsuz kişilerle yaptıkları çalışmalarda sosyal hizmet uzmanları çocukların kayıt altına alınmasını teşvik etmelidir. Sıklıkla yoksulluk ve çocuklarına giyinme, beslenme ve barınma gibi temel gereksinimlerini karşılayamama nedeniyle anne-babalar çocuklarını kaydettirmekten kaçınmaktadırlar. Kayıt altına alınmama; çocukları satılma, insan ticareti, istismar, ölüm, kaçırılma, ve düzenli veya düzensiz silahlı kuvvetlere katılma riski ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Madde 7 aynı zamanda çocukların anne-babalarını, her ne koşulda olursa olsun, tanıma ve onlar tarafından bakılma hakkını da güvence altına almaktadır. Bu birçok sosyal hizmet uygulamasında saygın bir yeri olan önemli bir ilkedir.

Çocuk hakları odakta

Doğum belgesi ve kaydı bir vatandaş olarak kimliği ve hakları kazanmada ilk adımdır. Bu, Sözleşmede açık bir şekilde ifade edilmiştir. Doğumların kaydedilmesi planlama ve kaynakların dağıtılması açısından da esastır. Birçok ülkede, bir çocuk okula nüfus cüzdanı olmaksızın kayıt olamaz. Bununla birlikte doğumların kayıt altına alınması bir çok Afrika ülkesinde ve kimi diğer kültürlerde önemli bir problemdir. Sosyal hizmet uzmanları tarafından doğumları kayıt altına almaya yardım çabaları bürokratik işlemler ve gereklilikler nedeniyle engellenebilir. Özellikle AIDS nedeniyle öksüz kalan çocuklar arasında olmak üzere, giderek artan sayıda doğum belgesi olmayan çocuk bulunmaktadır.

- Daha fazla çocuğun kayıt altına alınmasını sağlayabilmek için sosyal hizmet uzmanları ne tür çalışmalar yapabilir?
- Ülkelerin, özellikle anne-babası olmayanlar için, doğumları kayıt almayı kolaylaştıracak ve çocukların haklarını güvence altına alacak ne tür politikalar geliştirmesi gereklidir?

B Kimliğin korunması (md 8)

Kaçırılma ve geçmişlerinin gizlenmesi, veya üvey anne-babanın isimlerini almaya zorlanması gibi bir dizi farklı nedenden dolayı çocukların kimlikleri, değiştirilebilir veya yok edilebilir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme çocuğun kendi kimliğine sahip olma ve yeniden belirlenmesi hakkını vurgulayan ilk insan hakları antlaşmasıdır.

Çocuk hakları odakta

Bir çocuk bir sivil savaş/etnik temizlik nedeniyle kendi ailesinden ayrılmıştır. Çocuk başka bir ülkedeki bir ailenin yanına yerleştirilir.

- Çocukla çalışan birisi olarak, bu çocuğun kendi kimliğini yeniden kazanması için nasıl yardımcı olurdunuz.

C İfade özgürlüğü (md 13)

Çocuk büyüdükçe konuşma, yazma, resim yapma veya medyayı kullanma gibi iletişim becerilerini kullanmayı ve geliştirmeyi öğrenir. Sınırlandırılmaksızın bilgiyi alma ve bildirme hakkı vardır. Sınırlandırmalar sadece yasal önlemler ve diğer insanların hakları ve itibarları söz konusu olduğunda ya da ulusal güvenlik, toplum düzeni, toplum sağlığı ve ahlaki nedenler dolayısıyla yapılabilir.

Madde 13, Madde 15 ve 17 ile - dernek kurma hakkı ve uygun bilgiye ulaşma hakkı - birlikte ele alınmalıdır. Bu haklar çocukların görüşlerini ifade etmek için gereksinim duydukları bilgiyi edinmesini güvence altına almakla kalmayıp, aynı zamanda kendilerini nerede ve kime karşı ifade edeceği konusunda da sınırlandırılmayacağını da teminat altına almaktadır.

Çocuk hakları odakta

- Yedi yaşında bir çocuk olduğunuzu düşününüz. Bilgiyi nasıl edindiğinizi ve düşüncelerinizi nasıl ifade ettiğinizi anımsayınız.
- Aynı yaşta bir çocukla çalıştığınızı düşününüz. Size olanlarla şu an çalıştığınız çocuğa olanları karşılaştırınız.
- Çalışma biçiminizde ne tür değişiklikler yapmanız gerekmektedir?

D Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü (md 14)

Madde 14'ün ilk bölümü çocukların düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü güvence altına almaktadır. Maddenin ikinci bölümünde anne-babanın, vasilerin ve ulusal yasaların rehberlik rolüne gönderme yapılarak bu özgürlüğün sınırları ortaya konulmaktadır. Anne-babalık rolünün çocuğun değerlendirme kapasitesine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

İnsan gelişimi ve büyümesi ile ilgili bilgi bir çocuğun veya gencin özgürlüğünün ne zaman başladığı, anne-babanın veya yasal vasilerin korumasının ne zaman sonlandığı ve ulusal yasaların hakim olacağını anlamada esastır. Bu maddeyi Madde 12, Madde 13 ve Ek 3'teki katılım merdiveni ile birlikte değerlendirmek gerekmektedir.

E Dernek kurma ve barış içinde toplanma (md 15)

Çocuklar diğer çocuklar ve gençlerin birlikteliğine gereksinim duyan ve onlarla gelişen sosyal varlıklardır. Bir araya gelirler ve bazen yetişkinler tarafından yardım edilme, bazen informal oyunlar veya diğer birliktelikler yoluyla sosyal becerilerini geliştirirler. Bu, çocuğun gelişiminin oldukça önemli bir parçasıdır. Sosyal hizmet uzmanları, anne-baba rehberliğinin sınırlayıcı olması veya sosyo-ekonomik faktörlerin çocuğun veya gencin yaşıtları ile birlikte toplanma hakkını gerçekleştirmesine engel olması nedeniyle izole olmuş bir çocuğu bir kulübe veya aktiviteye katılmasına yardımcı olabilir.

Çocuk hakları odakta

Çocuklar oyun yoluyla sosyal ilişkiler ve arkadaşlıklar kurarlar. Aynı zamanda yeni bilgiler edinir ve sosyal becerilerini ve kendine güvenlerini geliştirirler.

- Şu an temas halinde olduğunuz çocukları düşünün. Okul saatleri dışındaki zamanlarını nasıl geçirmektedirler? Kimlerle etkileşime girmekte ve ne yapmaktadırlar?
- Sosyal hizmet müdahalesi için bir rol var mıdır?

Çocuk hakları odakta

Kimi hükümetler, yerel yönetimlere çocukların ve gençlerin belli bir saat-ten sonra sokaklarda olmasını engellemek için sokağa çıkma yasağı koyma yetkisi vermiştir. Bu önlemler davranışları ve kişisel koşulları ne olursa olsun tüm çocuklara ve gençlere genelleştirilmektedir. Bu proje çocukları anne-babaların istismarı kadar çocukları sokaktaki şiddetten korumak amacıyla geliştirilmiştir.

- Bu uygulamanın çocukların barış içinde toplanma hakkı konusundaki doğurguları neler olabilir?
- Sosyal hizmet uzmanları yaş temeline dayanan bu “ayrımcılığa” karşı mücadele edebilmek için mikro, mezo ve makro düzeyde neler yapabilir?
- Gençlerin korunması, suça yönelme riski olan çocuklarla ve gençlerle pozitif bir şekilde ilgilenilmesi amacıyla ne tür alternatif önlemler önerilebilir?

F Mahremiyetin korunması (md 16)

Bu madde toplumsal sorumluluğu olan sosyal hizmet uzmanlarının çocuklardan elde ettiği mahrem bilgiyi nasıl kullanacağı ve onların onur ve saygınlığını sürdürmede nasıl yardımcı olacağı konuları açısından oldukça önemli bir maddedir. Sosyal hizmet uzmanları için en güç anlardan bazıları, basın özgürlüğü ile çocuğun mahremiyet hakkının çatışması, örneğin bir çocuk ciddi bir suçun kurbanı veya zanlısı olabilir, ile ilgili olabilir. Bu noktada medya toplum çıkarlarının daha öncelikli öneme sahip olduğu argümanını kullanacaktır. Bu madde mutlaka çocuğun yüksek yararını korumak için kullanılmalıdır.

Bir başka örnekte sosyal hizmet uzmanlarının çocuklarının gizlilik hakkını istismar etmemeleri konusunda uyanık olması gerekmektedir. Gizli bilgiyi içeren raporlar ve yazışmalar ortalıkta bırakılmamalı, çünkü arkadaşların, komşuların ve meslektaşların gözleri çocuk hakkındaki gizli bilgiye takılabilir.

Kurumlarda, adli veya yönetsel işlemlerde çocukların korunması konusuna özel ilgi gösterilmelidir. Burada sosyal hizmet uzmanları çocuklar hakkındaki gizli bilginin nasıl kullanılacağı ve korunacağı konusunu izlemeli ve etkilemelidir. Mezo düzeyde farklı ancak tamamlayıcı disiplinlerle yapılacak tartışma ve ortak çalışmalar iyi uygulamanın geliştirilmesi için bir fırsat olabilir.

Çocuk hakları odakta

Vanessa (14) hamile olduğunu düşündüğünü ancak bu durumu iyi bir ilişki içinde olduğunuz anne-babasına söylememenizi istemektedir. Aşırı düzeyde altüst olacağını ve çok öfkeleneyeceğini tahmin ettiği anne-babasına durumu söylemeden önce seçeneklerini dikkatli bir şekilde gözden geçirmeyi istediğini söyler.

- Vanessa'nın gizlilik hakkına saygı konusunda mesleki açıdan yetkinliğinizin sınırı nedir?
- Birlikte çalıştığınız çocuk ve gençlere gizliliğin sınırları olduğunu nasıl anlatırsınız?
- Vanessa'nın isteklerinin karşıtı davranış sergiliyorsanız neler olabileceğini düşünürsünüz?
- Görüşlerine saygı duyar ancak durumu anne-babasına söylemesi için desteklemeyi sürdürürseniz neler olabilir?

G Uygun bilgiye ulaşma (md 17)

Ulusal ve uluslararası uygun bilgiye ulaşmanın güvence altına alınması çocukların toplumsal, manevi ve ahlaki gelişimlerine yardımcı olmanın önemli bir parçasıdır. Bu maddede azınlık etnik topluluk veya azınlık dil statüsüne sahip yerli grup üyesi olan çocukların gereksinimlerine özel bir vurgu yapılmaktadır.

Mikro düzeyde sosyal hizmet uzmanlarının sorumluluğu aynı etnik, manevi veya kültürel geçmişe sahip olmayan koruyucu veya evlat edinmiş olan aileler tarafından bakılan çocuklara ve gençlere yardım etmektir. Evlat edinme, ülkelerarası evlat edinme ve aile bakımının diğer alternatif biçimleri hakkında, çocuklara yönelik kitaplar dahil, giderek artan literatür bulunmaktadır. Bu bilgi çocuklar ve gençler ile koruyucu veya evlat edinmiş olan ailelerine de ulaştırılmalıdır. Sosyal hizmet uzmanları aynı zamanda anne-babaların oldukça özel olan durumu çocuklarına anlatmalarına da yardımcı olmalıdır.

Mezo düzeyde kaynakların ulusal ve uluslararası paylaşımı sosyal hizmet uzmanlarının çocuğun kendi kültürü ve diğer kültürler arasındaki bilgi akışını geliştirmesinin bir yoludur. Bu, kültürel ve sosyal alışveriş yoluyla, örneğin kitap, müzik ve tiyatro veya deneyimlerin paylaşılması, gerçekleştirilebilir.

Çocuk hakları odakta

Kendi geçmişiniz ve kültürünüzü kullanarak, onların sosyal, manevi ve ahlaki iyilik düzeylerini geliştirmelerine yardımcı olmak için uluslararası değişim programında çoklu-etnik grup üyesi gençlerle nasıl çalışırsınız?

Makro düzeyde sorunlara bir örnek sözlü anlatım geleneğinin yanlış ele alınması veya yanlış anlaşılması konusunda verilebilir. Sözlü anlatım çocuklar ve gençler için önemli bir bilgi kaynağıdır. İletişimin bu biçimi ile gençlere içinde yaşadıkları kültür hakkında çok şey aktarılabilir. Sözel iletişim anne-baba ve çocuk arasında yakınlık ve bağ oluşturmada bir çok fırsatı içerir.

Çocuk hakları odakta

Vietnam'da yazılı bir dili bulunmayan yerli halk oldukça yoğun bir sözel anlatımla bir çok neslini yetiştirmiştir. Çocukların okuması gerektiğine karar verilmiş ve bunun için büyük maliyetlerle dil, yazılı hale getirilmiş ve çocuk kitapları oluşturulmuştur. Ancak anne-babalar çocuklarına kitap okuyamamaktadır.

- Bu durumun anne-baba ve çocuk arasındaki duygusal bağ üzerine etkilerini tartışınız.
- Başka ne tür çözümler önerilebilir?

H İşkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmama hakkı (md 37a)

Bu, çocuklarla çalışan sosyal hizmet uzmanları için önemli bir maddedir. Madde, bir çocuğun aldığı herhangi bir hizmette insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyle maruz kalmaması gerektiğini açıkça vurgulamaktadır. Madde, iki önemli ilkeyi kapsamaktadır: on sekiz yaşın altındaki hiç kimse ölüm cezasına çarptırılmaz; ve ömür boyu hapse mahkum edilemez.

Bu bölümde tanımlanan davranış türleri, yetişkinler tarafından çocuklara yönelik olarak sıklıkla topluma açık olmayan yerlerde gerçekleştirilmektedir. Bu davranışlar cinsel suçlar, bilgi almak için işkence veya aşırı cezalandırma şeklinde olabilir. Etkileri fiziksel veya ruhsal (veya her ikisi) olabilir ve yaşam boyu sürebilecek hasarlara neden olabilir.

Zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyi bir çocuğun algılaması aynı uygulamaya ilişkin bir yetişkinin algılaması ile aynı olmaya bilir, bu nedenle yapılacak çalışmalar çocuğun bakış açısına göre planlanmalıdır. Örneğin, yetişkinler bebeklere ve küçük çocuklara atılan tokadı veya yumruğu sıklıkla minimize ederler çünkü onların bakış açısına göre zor kullanımı minimal düzeydedir. Bununla birlikte, küçük çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, çocuğun bakış açısına göre tokat atma ve yumruklamanın büyük acıya ve aşağılanmaya neden olduğunu göstermektedir.

Farklı kültürel kalıplar sosyal hizmet uzmanları için belirli etik sorunları ortaya çıkarmaktadır. Ailede kadına ve çocuğa yönelik cezalandırma bir kültürde kabul görebilirken, bir başka kültürde acımasızlık olarak değerlendirilebilir. Bu durum sosyal hizmet uzmanlarının sadece bireysel vakalarda karşılaştığı bir sorun değildir. Aynı zamanda mezo ve makro düzey ile de, eğitim, yasaların reformu ve toplumsal tutumların değiştirilmesi çalışmalarında, ilgilidir. Bedensel cezalandırmanın kullanılması buna bir örnek olarak verilebilir. 2001 yılında Çocuklara Yönelik Tüm Bedensel Suçların Sonlandırılması için yeni bir Küresel Girişim başlatılmıştır. BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri, Bayan Mary Robinson, "Sözleşmenin ruhuna sahip çıkmak istiyorsak, haklarını elinde bulunduran bir kişi olarak çocukların vakarını temel almalıyız ve onlara karşı işlenen her türde eylemi cezalandırmalıyız" demek suretiyle kampanyaya destek vermektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarının, yetişkinlerin makul, yıldırıcı ya da kontrollü olarak çocuklara zarar verdiğinin ya da istismar ettiğinin farkında olması gerekmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin içindekiler de dahil olmak üzere kurumsal bakımda ve koruyucu bakımda gerçekleştirilen istismarın ortaya çıkarılması için de çaba harcamalıdır.

Çocuklara ve gençlere kendi yaşantıları hakkında konuşabilmeleri için güvenli ortamların ve fırsatların yaratıldığı bir bakım hizmeti verilmeli ve ilgili otoritelere seslerini duyurabilmek için yardım sağlanmalıdır. Bu nedenle gözlem, inceleme, güven oluşturma ve kişisel bütünlük becerilerine gereksinim duyulmaktadır. Çocuklar ve gençler evlerinden uzakta yaşadıkları zaman, suçlanma ve cezalandırma korkusu duymaksızın görüşlerini ve konularını ifade edebilmelerine olanak sağlayacak bağımsız avukatlara sıklıkla gereksinimleri olacaktır.

ÇOCUĞUN SİVİL HAKLARI VE ÖZGÜRLÜKLERİ HAKKINDA DİKKATE ALINACAK İLAVE SORULAR VE SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN DOĞURGULARI

- Doğum belgesi olmayan çocukların farkında mısınız? Bu hakkın korunması konusunda anne-babalara nasıl yardım edilebilir?
- Onayları alınmaksızın ismi değiştirilen çocuk tanıyor musunuz?
- Bu durumda çocuğun kimliğinin korunması için ne yapabilirsiniz?
- Sosyal hizmet uzmanları çocukların düşünce ve ifade özgürlüğünü nasıl geliştirebilir?
- Sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmanızda çocukların toplumsal, ahlaki ve manevi açıdan iyilik halini geliştirmek için hangi kitapların ve diğer bilgi kaynaklarının isimlerini sayabilirsiniz?
- Ülkenizde bedensel cezalandırma zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele olarak değerlendirilmekte midir?
- Bir çocuğun zalimce veya aşağılayıcı muameleye maruz kaldığı bir durum belirleyin. Bu koşullar altında sosyal hizmet uzmanı ne tür bir müdahale yapabilir? Mikro, mezo ve makro düzeyde neler yapılabilir?

VII AİLE ORTAMI VE ALTERNATİF BAKIM

Madde 5; par 1-2, 9; 10; 11; 19; 20; 21; 25; 27 par 4; ve 39

Bu bölüm aşağıda belirtilen konuları kapsamaktadır:

- A Anne-babanın yol göstericiliği
- B Anne-babanın sorumlulukları
- C Anne-babadan ayrılma
- D Ailenin birleşmesi
- E Ülke dışına yasadışı yollarla çıkma ve geri dönememe
- F Çocuğun bakım giderlerinin karşılanması
- G Aile çevresinden yoksun kalan çocuklar
- H Evlat edinme
- I Yerleştirmenin belli aralıklarla gözden geçirilmesi
- J İstismar ve ihmal; fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşebilmesi dahil.

A Anne-babanın yol göstericiliği (md 5)

Sözleşmenin önsözünde çocukların büyüyecekleri en iyi yerin kendi ailelerinin yanı olduğu ifade edilmektedir. Madde 5, anne-babaların çocuklarının bakımını üstlenme ve gelişme kapasitelerini dikkate alarak onlara rehberlik etme konularındaki sorumluluklarını, haklarını ve görevlerini açıklamaktadır. Madde 6 taraf devletlerin her bir çocuğun "olabilecek en üst düzeyde" gelişimini sağlamasını zorunlu tutmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları çocuğun gereksinimlerini karşılayacak ve potansiyelini en üst düzeyde geliştirebilecek anne-babalık niteliğine sahip olmayan anne-babalarla çalışma görevini sıkça üstlenirler. Bu gibi durumlarda sosyal hizmet uzmanları ailenin çocuğa daha iyi bir ortam ve yaşam kalitesi sağlamasına yardımcı olmak için maddi ve/veya bilgisel kaynakları geliştirmek üzere anne-babalarla çalışırlar. Sosyal hizmetin bu boyutu çocukların toplumsal korumaya alınmasını ve ailelerinden ayrılmasını önlemede yaşamsal bir öneme sahiptir.

Koruyucu ve eğitici hizmetlerde yatırım amacıyla iyi para harcanmaktadır. Ailelerin parçalanmasını beklemek ve yeniden tamir etmek için beklemek yerine, düzenli aralıklarla koruma hizmetleri için para harcanması daha verimli olacaktır. Evlilikler veya ilişkiler bozulduğu zaman danışmanlık yapmak veya aracılık hizmetleri vermek, anne-babasının ayrılmasının yarattığı sıkıntıları yaşayan çocuğu travmadan sonra toparlamaktan çok daha iyidir. Bununla birlikte ortak kanı parasal harcamalarda belki doğru olmayan fakat elverişli bir çareye başvurma yolunun seçildiği şeklindedir. Kaynaklar sınırlı olduğunda çocukları kendi evlerinde kalmasından alıkoyan kararlar alınmaktadır. Hizmetler için ayrılan bütçe sıklıkla politik düzeyde yapılmakta ve yol, ulaşım ve silahlanma gibi diğer "baskı yapan" gereksinimler dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bütçe sınırlılıklarını dengelemeye çalışanlar daha sonra riski değerlendirme konusunda karar vermek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum sosyal hizmet uzmanlarını koruyucu stratejiler hakkında düşünmekten alıkoymakta ve olası en kötü senaryo gerçekleşmekte ve sonuçta da aile kritik destekten yoksun kalmakta ve çocuklar alternatif bakıma yerleştirilmektedir.

Sosyal hizmet uzmanının rolü; hizmetin çocuğa ve aileye uygun olmasını sağlamak kadar, çocuğun potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirmesine olanak sağlayacak şekilde de planlamaktır. Sosyal hizmet uzmanlarının çocuğun ve ailelerin gereksinimlerinin en iyi nasıl

karşılanabileceği ve kaynakların ve aile desteğinin sınırlanmasının olası sonuçları konusunda kaynakların nasıl kullanılacağı hakkında karar verenleri bilgilendirmek için mezo ve makro düzeyde yaşamsal bir rolü de bulunmaktadır.

Çocuklarda ilk yıllarda ortaya çıkabilecek gelişim geriliklerini belirlemek için müdahale gerekebilir. Çocuğun problemlerinin kaynağı yetersiz beslenme, düşük uyaran, yetersiz konut, travma, yetersiz gelir ve çocukları büyütme konusunda anne-babalık bilgisindeki eksiklik olabilir. Çocuktaki gelişim geriliğinin birçok farklı nedeni olabilir ancak bunların hiçbirinin iyi bir şey olmadığını bilmek anahtar konumdur. Gelişim geriliğinin belirtileri sokakta, diğer çocuklarla oyun oynarken, okulda veya sağlık sisteminde gözlenebilir. İlerleyen yıllarda, ailedeki problemler gencin adli veya anti-sosyal etkinliklere katılması biçiminde kendisini gösterebilir.

Çocuk hakları odakta

Değişimi desteklemeye başlamadan önce, sosyal hizmet uzmanının görevi gereksinimleri belirlemek amacıyla tüm aile üyeleriyle birlikte çalışmaktır. Örneğin problemler kalıcı mıdır?

- Ailede: Yetersiz beslenme, yetersiz anne-babalık becerisi veya travma var mıdır?
- Toplumda ya da yaşanan çevrede: Yetersiz konut, tehlikeli çevre veya yetersiz oyun veya serbest zaman etkinlikleri için ortam var mıdır?
- Devlet yapısında: Savaş veya sivil isyan gibi bölünmeler var mıdır?

Aile ortamında ve alternatif korumada çocuğun haklarını dikkate almadan, Çocuk Hakları Komitesi taraf devletlerin problemleri nasıl çözmeye çalıştığı hakkında bilgi vermesi gerektiğine özel vurgu yapmaktadır. Bazı çocuklara farklı muamele yapılabileceğinin farkındadırlar ve bu nedenle yaşa, cinsiyete, ulusal, etnik ve toplumsal kökene, dile ve dine göre uygulamalardaki farklılaşmaları belirleyebilmek için bilgi sunmanın önemini vurgulamaktadırlar. Refakatçisi olmayan çocuklar dahil, terk edilmiş, engelli, göçmen ve sığınmacı çocuklara özel bir gönderme yapılmaktadır. Bu gruptaki çocuklar ve gençlerle çalışanların sorumluluğu açıkça ifade edildiği gibi ayrımcılığa karşı çalışması gerekmektedir.

Çocuk hakları odakta

Üç çocuktan ortancası olan 13 yaşındaki bir kız çocuğu Kuzey Avrupa'da yaşamaktadır. Bu çocuk geçen yıl oldukça yaşlı ve sakat olan büyük annesi ile birlikte yaşamıştır. Çocuk oturma odasındaki kanepede uyumaktadır. Bu kız çocuğu üvey babasından hoşlanmadığı ve yatak odasını diğer iki kız kardeşiyle paylaşmak zorunda kalacağı için annesinin evine dönmeyi reddetmektedir. Okuldan sıkça kaçmakta ve gece 11'e kadar sokaklarda başıboş dolaşmaktadır. Annesi kızının güvenliği ile ilgilenmektedir çünkü kendi annesinin torununa bakamadığını ve onu kontrol edemediğini bilmektedir. Kızının hamile kalacağından korktuğunun altını çizmektedir, çünkü kendisi 16 yaşında iken hamile kalmıştır.

- Çocuğun gelişim kapasitesine uygun olarak ebeveynsel yol göstericiliğini gerçekleştirebilmesi için anneyi nasıl desteklersiniz?

Çocuk hakları odakta

Beş yaşındaki bir kız çocuğu anne-babası sivil bir savaşta ölmüş altı kardeşin en küçüğüdür. Savaş sonrasında giderek artan yoksulluk hakimdir, su ve yiyecek sıkıntısı vardır. Kız çocuğu bir başka aile tarafından alınır ve çocuk erkek ve kız kardeşlerinden ayrılır. Bu çocukla bulunduğu toplumda çalışmak için hangi adımları atarsınız?

- Mikro, mezo ve makro düzeydeki müdahaleyi açıklayınız.

B Anne-babanın sorumlulukları (md 18 paragraf 1-2)

Anne-babaların gereksinimlerini karşılamak üzere yapılacak herhangi bir müdahalenin amacı onların anne-babalık becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktır. Bu, sorumluluk duygularını göz ardı etmeksizin, iyi birer anne-baba olduklarını kabul etmek ve kapasitelerini güçlendirmek yoluyla gerçekleştirilebilir.

Bu noktada yaşadığınız ve çalıştığınız çevredeki yasalar ve toplumsal beklentiler bağlamında düşünmek yararlı olacaktır. Her ülkenin kendine özgü kültürel ve yasal normları vardır. Bunlar aile yaşamında neyin yer alacağına ilişkin beklentileri ve anne-babaların kendilerine ilişkin rolleri üzerinde etkilidir. Bir birey olarak sosyal hizmet uzmanlarının kendi ahlaki ve etik değerleri vardır. Bir bütün olarak mesleğin etik bir

aracı bulunmaktadır (IFSW Sosyal Hizmet Etiği, İlkeler ve Standartlar'a bakınız). Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanları Sözleşmede belirtilen her iki ebeveynin çocuklarını yetiştirmede önemli ortak sorumlulukları olduğu temel ilkesinin farkında olmalıdır.

Madde 18 taraf devletlerin sorumluluğunun her iki ebeveynin çocuklarına karşı sorumluluklarını yerine getirmesini sağlamak olduğunu vurgulamaktadır. Çocukların anne-babalarından aldıklarından daha fazla desteğe ve kaynağa gereksinim duyduğunu kabul eder. Potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmek için, kimi çocuklar evin dışındaki olanaklara gereksinim duyabilir. Çocuk Hakları Komitesi'nin devlet raporları için hazırladığı rehberde anne-babası çalışan ve yoğun yoksulluk içinde yaşayan çocuklar için gündüz bakım hizmetinin rolü vurgulanmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları çocukların ve anne-babalarının farklılaşan gereksinimlerini belirleyebilmeli ve bunların sağlanması için gerekli hizmetleri sunabilmelidir.

Çocuk hakları odakta

Çocuklar toplumdaki destekleyici hizmetlerin de yardımıyla mümkün olduğu ölçüde kendi evlerinde yaşamalıdır. Sosyal hizmet uzmanları anne-babalık sorumluluğu doyurucu olarak yürütülemiyorsa onlara yardımcı olabilecek hizmetlerin, gündüz bakım olanaklarının sağlanması gibi, geliştirilmesi ve verilmesinde görev alırlar.

Aşağıda verilen senaryolardaki temel sorunları belirleyiniz ve çocukları ve anne-babaları desteklemek için verilebilecek hizmetleri tasarlayınız:

Brian (9)'a otistik tanısı konmuştur. Kendisinden büyük bir ağabeyi ve küçük bir kız kardeşi vardır. Ailesi Brian'ın yeterli destek verilirse evde kalmasını ve onunla ilgilenmeyi istemektedir. Anahtar problem olarak sürekli enerji ve Brian'ın güvenliğini sağlamak olarak belirlenmiştir.

Angelou (7) kördür. Ailesiyle birlikte küçük bir Afrika köyünde yaşamaktadır. Okulda ona yönelik herhangi bir hizmet yoktur ve bu nedenle okula alınması reddedilmektedir. Yaşlılarından uzaklaşma ve eğitime ulaşamama tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Milly (3) annesiyle birlikte yaşamaktadır ve başka herhangi bir aile teması yoktur. Milly'nin annesi iş aramaktadır ve ebeveynlik rolüne ara vermek ve aynı zamanda da aile gelirini artırmak istemektedir.

Toplumlar değıştikçe biyolojik anne-babalarının her ikisiyle birlikte aynı çatı altında yaşamayan çocukların sayısı artmaktadır. İki ebeveynin bir arada olduğu bir haneye göre tek ebeveynlik parasal açıdan oldukça streslidir. Bazen anne-babalar aynı ülkede yaşamazlar. Bu çocukların anne-babalarıyla temaslarını sürdürmelerine yardımcı olmak, her iki ebeveynin onları eşit düzeyde sevdiğini ve değer verdiğini hissettirmek için sosyal hizmet uzmanlarına belirli görevler verilmiştir. Sıklıkla sosyal hizmetin görevi saldırgan ve düşmanca koşullar içinde çalışmak ve müzakere etmektir. Bir ilişkinin bozulması sonucu yaşadıkları öfke ve hayal kırıklığı ile başedebilmeleri konusunda yetişkinlere yardımcı olabilmek için geliştirilmesi gereken beceriler vardır. Anne-babalar olarak sorumluluklarını yeniden etkili bir biçimde yerine getirebilmeleri için bunun gerçekleştirilmesi gerekir. Çocuklar da eşit şekilde, anne-babalarının ayrılmasını kendilerini suçlamadan kabul etmeleri için, yardıma ve anlayışa gereksinim duyarlar. Bu nedenle bu koşullardaki çocuklarla ve ailelerle çalışan sosyal hizmet uzmanları kapsamlı danışmanlık ve aracılık becerilerine sahip olmalıdır.

Çocukların anne-babalarıyla birlikte yaşayıp yaşayamayacağını politik kargaşa, sivil ve uluslararası savaş gibi diğer faktörler de etkileyebilir.

Anne-babalarının ölümü veya kaybolması çocuklar için büyük bir travma nedenidir ve çocuklar korkularını ve kaygılarını kimlerle paylaşabileceklerini bilemezler. Güven ilişkisini fark etmeye olanak sağlayacak gelişim aşamasına ulaşamamış da olabilirler. Bu tür bir ayrılma ve kayıp iki yaş ile yetişkinlik arasında gerçekleşmişse, çocuğun veya gencin duygusal gelişimini tamamlamasına yardımcı olmak için ailenin ve devletin ilave kaynaklarına gereksinim duyulacaktır.

Çocuk hakları odakta

Bir çift IVF (In Vitro Fertilisation) programından yardım aldığıında üç çocuğa sahip olma olasılığıyla karşı karşıya kalırlar. Çocukların doğumundan sonra sadece bir çocuğu istediklerini ve diğer ikisini evlat edinmek üzere iki farklı aileye vermek istediklerini söylerler.

- Her bir çocuk bağlamında anne-babanın sorumluluklarını tartışınız.
- Sosyal hizmet uzmanı olarak her bir çocuk için neler yapabilirsiniz?
- Sosyal hizmet uzmanı olarak anne-baba için neler yapabilirsiniz?

Çocuk hakları odakta

Juan (7) annesiyle birlikte yaşamaktadır. Beş yıldır babasını görmemiştir.

Juan'ın babasının tutuklandığına inanılmaktadır. Hala hayatta olup olmadığı bilinmemektedir. Annesi ancak asgari düzeyde yaşamalarına olana verebilecek küçük bir miktardaki bir geliri elde edebilmek için uzun saatler çalışmaktadır. Juan okula gitmektedir ancak devam düzeyi düşüktür ve sınıfta ilgisi dağınıktır.

- Juan ve annesinin karşılaşılabileceği sorunları ve onların yaşam kalitesinin nasıl yükseltilebileceğini tartışınız.
- Devletin ve sosyal hizmet uzmanının sorumlulukları nelerdir?

C Anne-babadan ayrılma (md 9)

Anne-babadan ayrılma mümkün olduğu ölçüde kaçınılmalıdır. Çocukların, çocuğun kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça, her iki ebeveynini bilme ve onlarla temas kurma hakkı vardır (Madde 9, p 3).

Özellikle temasın sonlandırılması düşünüüyorsa, çocuğun dahil edilmesi ve görüşlerini ve endişelerini ifade etmesine yardımcı olunması esastır. Kararın çıktısı ne olursa olsun, çocuğun perspektifinden bakmak ve sürece mutlaka yer almasını sağlamak çok önemlidir. Sosyal hizmet uzmanları, çocuklar teması sonlandırmayı istemiyorlarsa, onların yasal temsilciler bulmasına yardımcı olabilirler.

Eğer çocuk anne-babasından ayrılmışsa, bu kararın verilme nedenini, yetersiz anne-babalık, istismar, boşanma veya evlat edinme gibi, öğrenmelerini sağlamak önemlidir. Bilgi eksikliği, çocukları sersemletecek ve karmaşaya sürükleyebilecek ve kendilerini suçlamaya neden olabilecektir. Bu nedenle, çocuklar kendi görüşlerinin alındığı kararlarla mücadele edebilir ve bu konudaki duygularını ifade edebilirler.

Çocuk hakları odakta

John (14) ülkenizde refakatçisi olmayan bir sığınmacıdır. Anne-babasının yaşayıp yaşamadığını bilmemektedir, ancak hapiste olduğuna inanmaktadır ve muhtemelen siyasal aktiviteleri nedeniyle ölüm cezasına çarptırılmışlardır.

- Görüşlerini oluşturması için John'la nasıl çalışırsınız ve geleceğini belirlemede dikkate alınması için ne yapılabilir?
- Anne-babasıyla temasını mektupla dahi olsa sürdürmesi için John'u nasıl destekleyebilirsiniz?

Çocuk hakları odakta

Gillian 4 yaşındadır. Evde istismara uğradığı ve anne-babanın davranışlarında herhangi bir değişiklik olmadığı için Gillian ile ebeveynlerinin temasının sonlandırılmasına karar verilmiştir.

- Annesi ve babasıyla temasının kesilmesinin Gillian üzerindeki kısa ve uzun dönemdeki olası etkileri neler olabilir?
- Çocuğun yüksek yararını korumak için, Gillian'ın görüşlerinin sürece dahil edilmesini ve onun süreçte yer aldığı hissini nasıl sağlarsınız?
- Ülkenizde Gillian büyüdüğünde teması yeniden kurma hakkı var mıdır?

Çocuk hakları odakta

Beş yaşındaki bir çocuğun babası ailedeki bir diğer küçük çocuğunu cinsel olarak istismar ettiği ve öldürdüğü için ömür boyu hapse mahkum edilmiştir.

- Beş yaşındaki çocuğa babasıyla temas kurması ya da kurmaması önerisi ne tür sorunlar yaratabilir?
- Bu sürece çocuğu nasıl dahil edersiniz?
- Yukarıdaki öneriyi nasıl ve ne zaman gözden geçirirsiniz?
- Baba ve kızı arasında temas olmazsa, çocuğun Madde 8'de belirtilen hakları konusunda çocuğa nasıl yardımcı olursunuz?

Bir çocuk anne-babasından Devlet tarafından gerçekleştirilen bir eylem, sınır dışı etme, göz altına alma, ceza evine girme, sürgün veya bir aile üyesinin ölümü gibi, nedeniyle de ayrılabilir. Sosyal hizmet ilkeleri ve Sözleşme, ailenin mevcut olmayan üyesinin, ki bu anne-baba, çocuk veya genç olabilir, yerinin genç için zararlı olmayacaksa, ailenin diğer üyelerine bildirilmesi gerektiği konusunda çok açıktır. Sözleşme, temas mümkün değilse, anne-baba gibi önemli bir aile üyesinin yerinin bilinmesinin çocuklar için önemini vurgulamaktadır. Her türlü kararda çocuğun yüksek yararı temel alınmalıdır. Anne-babanın cezaevine girmesi ya da sürgün edilmesi gibi zorunlu ayrılmalar nadiren çocuğun yararındır. Sosyal hizmet uzmanları bu gibi durumların çocuk üzerindeki zararlarını açık etmek ve alternatifler önermek zorundadır.

Çocuk hakları odakta

On üç yaşındaki bir çocuğun babası Deniz Kuvvetlerinde çalışmaktadır. Bir denizaltıda görev yapmaktadır ve ulusal güvenlik nedeniyle uzun dönemler boyunca başkalarıyla temas kuramamaktadırlar. Genç, babasının güvenliğinden endişelendiğini ifade eder. Genç, okula devamsızlık yapmaya başlar ve annesi onun küçük suçlara karışmasından dolayı endişelidir.

- Sözleşmede belirtilen haklarını gerçekleştirmek için bu gençle nasıl bir çalışma yürütebileceğini açıklayınız.

Çocuklar ekonomik güçlükler nedeniyle anne-babalarından ayrılmalıdırlar. Bu sosyal güvenlikle de ilişkilendirilerek Madde 26'da desteklenmektedir.

Çocuk hakları odakta

Tek ebeveyn olan bir anne kendisi ve yaşları beşin altında olan üç çocuğunun parasal gereksinimlerini karşılamak için mücadele etmektedir. Kira ödemeden oturdukları yerden tahliye edilmişlerdir. O gece çocuklarını götürebileceği herhangi bir yer bulunmamaktadır. Ev sahibi çocukları kamusal bakıma vermesi ve kendisinin de bekarların kaldığı bir yurda yerleşmesini önermektedir.

- Eylem planınız nedir?

Çocuk Hakları Komitesi'nin hazırladığı rehberde yaş, cinsiyet, ulusal, etnik ve toplumsal köken nedeniyle gerçekleşen ayrılma sorunları hakkında özel bilgi istenmektedir. Bu, toplumun herhangi bir kesiminin hizmet, tavsiye ve temsil konularında herhangi bir ayrımcılığa uğramamasını güvence altına almayı amaçlamaktadır. Bu tür sorun örnekleri sosyal hizmet uzmanları tarafından toparlanabilir ve Komiteye sunulacak NGO raporları için yararlı olabilir.

Sözleşme yapay döllenme sonucu doğan çocuklardan söz etmemektedir. Bu işlem anne-babalar için çocuk değil, çocuklar için anne-baba olasılığını artırmıştır, çünkü sperm internet üzerinden satın alınabilir hale gelmiştir. İngiliz dilinde "tasarımcı çocuk" kavramı yeni bir kavram haline gelmiştir. Avustralya gibi kimi ülkelerde böyle bir çocuğun biyolojik anne-babası hakkında bilgiye ulaşma ve kimi vakalarda da onlarla temas kurma hakkı vardır. Dünyanın diğer bölgelerinde donör sıklıkla "isimsizdir", ebeveyn hakkında bilgi ve onunla temas söz konusu değildir.

Çocuk hakları odakta

Bir çift umutsuz bir şekilde çocuk istemektedir. Tıbbi testler çiftin kısır olduğunu ortaya koymaktadır. Bir doktor ve avukat yardımıyla hamile bir kadınla temas kurarlar. Koca kendisinin baba olarak bildirilmesini önerir ve biyolojik anne çocuğun vesayetini "babaya" bırakır. Çocuğun doğumundan sonra "babanın" eşi çocuğu evlat edinir. Anne-baba çocuğa kökeni hakkında herhangi bir bilgi vermeyecektir.

- Çocuğun haklarını tartışınız.

D Ailenin birleşmesi (md 10)

Madde 10 farklı ülkelerde yaşayan veya anne-babaların farklı uluslardan olduğu çocuklar ve onların anne-babaları ile ilgilidir. Madde ailelerin serbest dolaşımı ve çocuğun kültürel, ulusal ve etnik kökenini koruma hakkını kapsamaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları göçmen, sığınmacılarla çalışırken veya iki farklı ulustan olan eşlerin boşanması sonucu, sivil karmaşa veya silahlı çatışma gibi nedenlerle bu koşulları taşıyan çocuklar ile temas kurabilirler. Çocukların refahı hakkındaki acil kaygılar hariç, sosyal hizmet uzmanları kendilerini çocuk için savunuculuk rolünü üstlenmiş olarak veya çocuğun haklarını güvence altına alacak avukatlar ve siyasetçiler gibi otoritelere yardım etme rolünde bulabilirler.

Çocuk hakları odakta

Bir çocuğun babası Avrupalı annesi Asyalıdır. Anne-baba evli değildir. Baba Avrupa'ya otomatik olarak girebilmektedir; anne ve çocuk vize için başvurur ancak anne-baba evli olmadığı için sadece ziyaretçi vizesi alınabilir. Varolan göçmen yasası, cinsiyet temelinde, aile birleşmesine karşı ayrımcılık yapmaktadır. Eğer anne Avrupalı baba Asyalı olmuş olsaydı bu kurallar uygulanmayacaktı.

- Bu senaryoda göçmen yasası aile birleşmesini desteklememektedir. Olası çözüm yollarını tartışınız.
- Aileleri birlikte tutmayla ilgili olarak ülkenizdeki göçmen yasaları nasıldır?

Çocuk hakları odakta

Göçmen kampında ailesiz bir çocuk bulunur. Kızılhaç gibi bir topluluk tarafından ailenin izinin bulunması çok için yaşamsaldır. İnternet dahil yeni teknikler denenmiş ve test edilmiştir.

- Bu koşullarda çocuk tarafından yaşanan travma ne olabilir?
- Aile ilişkilerini koruma ve anne-babasıyla doğrudan temas kurma hakkı için ne yapılabilir?

E Ülke dışına yasadışı yollarla çıkma ve geri dönememe (md 11)

Çocuklar ülkelere yasal olmayan bir şekilde sokulmakta ve çıkarılmaktadır. Bu tür transfer, belki, istenmeyen bir boşanma sonrasında bir ebeveyninden kaçırılan çocuklarda veya cinsel olarak istismar edilen çocuklarda en fazla görülmektedir. Çocuk Hakları Komitesi bu durumların ne zaman gerçekleştiği ve devletlerin tek başına ya da ortaklıkla çocukların bu tür sorunları ile nasıl mücadele ettiği konusu ile özel olarak ilgilenmektedir.

İnsani bir varlık yerine bir malmış gibi muameleye maruz kalmanın çocuk üzerindeki etkisi aşırı düzeyde travmatiktir. Zanlı ve çocuk arasındaki ilişkinin etki gücü çocukta “ölüme mahkum edilme” gibi tanımlanabilecek korkunç duygusal örselenmelere neden olabilir. Sosyal hizmet uzmanları bu tür davranışın çocuk üzerindeki psikolojik etkisinin kaçırılma sırasında meydana gelebilecek fiziksel istismar kadar önemli olabileceğinin farkında olması gerekir.

Uluslararası Sosyal Hizmetler (ISS) bu gibi vakaların her birinde aileye (ailenin olması durumunda) doğru tavsiyelerin verilmesi konusunda bir rol üstlenebilir. Bazı ülkelerde bir NGO'ya örneğin Kızılhaç ve Kızılay, bilgi aktarımı yararlı olabilir.

F Çocuğun bakım giderlerinin karşılanması (md 27 p 4)

Madde 27 çocuğun yeterli standartlarda yaşamasına amaçlamaktadır. Anne-babaların temel sorumluluğun bu olduğu ve devletin görevinin bunun etkili bir şekilde gerçekleştiğini güvence altına almak olduğu kabul edilmektedir. Çocuk Hakları Komitesi bunun Sözleşmenin genel ilkeleri, belirtmek gerekirse ayrımcılık yapmama, çocuğun yüksek ya-

rarı, çocuğun görüşlerine saygı duyma, yaşama hakkı ve hayatta kalma hakkı ile en üst düzeyde gelişme hakkı, bağlamında görülmesi gerektiğini önermektedir.

Çocuk hakları odakta

Bir çocuğun anne-babası iki farklı ülkedendir. Evlilik bozulur. Çocuğun bakımı çocuğun yaşadığı ülkedeki mahkemelerce ebeveynlerden birine verilir. Çocuk diğer ebeveynin evine ziyaret amacıyla gider. Çocuk geri dönmez. Ebeveyn ve çocuk taşınır ve çocuğun bakımından sorumlu olan ebeveyne adres bildirilmez.

- Çocuğun yüksek yararını güvence altına almak için ne yapılabilir?

Zamanının büyük bir bölümünü sokaklarda geçiren genç bir kız iş ve sosyal güvence vaadiyle yasal olmayan bir şekilde bir ülkeden bir başka ülkeye götürülür. Kızı kaçıran kişi onu seks ticareti yapanlara satmak ister ancak kız yeterince güzel bulunmaz ve yeni bir ülkenin sokaklarına herhangi bir belgesi veya vizesi olmaksızın terk edilir.

- Sosyal hizmet uzmanı olarak ne tür bir çalışma yapmalısınız ve süreçlerin tümünde bu kız çocuğuyla nasıl ilgilenirsiniz?

Benzer güçlüklerin çocuklar, örneğin doğum kaydı olmayanlar, anne-babası kayıp olanlar ve anne-babası farklı ülkelerde yaşayanlar, bağlamında da olabileceğinin farkında olunması gerekmektedir. Sosyal hizmet uzmanları birey olarak çocuklar ve bunun sağlanmamasının çocukların gelişimindeki etkileri hakkında kendine özgü bir konumdadır. Sosyal hizmet uzmanları anne-babaya veya devlete karşı çocuğun tarafında savunuculuk rolü üstlenebilirler.

G Aile çevresinden yoksun kalan çocuklar (md 20)

Madde 20 belki de sosyal hizmet uzmanları ve çocuklarla mikro düzeyde çalışmalar için en önemli maddelerden biridir. Bu madde çocuklarının bakımlarını yapamaması ve kalıcı veya geçici alternatif yaşam ortamlarının bulunması gerektiği durumlarla ilgilidir.

Devlet tarafından, doğrudan verilmiyorsa, sosyal hizmet uzmanları tarafından *özel koruma ve yardım* yapılır. Çocuk için bu tür bir koruma yasal düzenlemelerle gerçekleştirilebileceğinin ve sadece gerekli olduğu zaman kullanılabileceğinin ve koruyucu, İslami yasalar kefaleti

kabul etmektedir, evlat edinme ya da kurumsal bakım yoluyla sağlanabileceğinin göz önünde bulundurulması gereklidir. Kefalet bir tür evlat edinmedir ve burada çocuğa miras hakkı ve evlat edinenlerin soyadını kullanma hakkı tanınmaz.

Alternatif hizmetleri sağlarken çocuğun yetiştiği etnik, dinsel, kültürel ve dilsel geçmişine özel bir önem verilmesi gerekmektedir. Öz aileye alternatif geliştirmeye gönderme yapan oldukça kapsamlı literatür bulunmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları sadece alternatif bakımın sağlanması ile değil aynı zamanda birey olarak çocuğa ve çocuk gruplarına sağlanan hizmetlerin denetimiyle de uğraşırlar. Bu maddede talep edilen özel koruma hizmetlerinden yararlanan çocukların zarar görmemesi için hizmet sağlama ve hizmetlerin denetimi arasındaki bağımsızlığın korunması önemlidir. Yetişkinler tarafından çocukların bakımı için önerilen ve çocuklar bu hizmetleri almaya başladıktan sonra istismar edilen sayısız örnek vardır. Çocuğun bakımından sorumlu olan ancak onları parasal kazanç için kullanan ve ihmal eden yetişkinler bulunmaktadır. Çocuk üzerinde yetişkin gücünün olduğu böyle bir durumda bu tür istismar edici davranışları gözlemek, incelemek ve belirlemek çok zordur. Çocukların duruma ilişkin görüşlerini güvenilebilecekleri bir kişiye anlatabileceği ortamların yaratılması gerekmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde alternatif aile ve kurum bakımına alınma ile ilgili çocuk istismarı ve ihmali soruşturmaları yürütülmektedir. Bu soruşturmalardan gelen tavsiyeler çocukların gelişebileceği güvenli ortamları sağlamada rehberliğe gereksinim olduğu şeklindedir.

H Evlat edinme (md 21)

Bazı çocukların geleceğinin güvenliği ve dengesi sadece yasal evlat edinme işlemiyle sağlanabilir. Bu yola diğer bütün bakım biçimleri işe yaramadığı zaman başvurulmalıdır. Madde 21’de evlat edinmede çocuğun yüksek yararının en öncelikli konu olduğu vurgulanmaktadır. Evlat edinmenin temelde yetişkinlerin anne-baba olma arzusunu doyurmak için mi yoksa çocuklar için uygun aileler bulmak için mi olduğu testini yapması gerekmektedir.

Evlat edinmenin travmatik tarafı olabilir ve yetişkinler ve çocuklara yönelik danışma hizmetlerinin bulunması gereklidir. Evlat edinilmiş çocuklar hakkında sayısız araştırma bulunmaktadır. Önemli bulgulardan bazıları evlat edinilmiş kişi büyüdüğünde ve köklerini araştırdı-

ğında kendisi ve onu doğuran anne-babası arasındaki temas ile ilgili-
dir. Kimi zamanlar bu temas çok kısa sürmekte; kimi zamanlar da yıl-
lar boyu devam etmektedir. Bu veriden dolayı yaş, cinsiyet, dinsel, et-
nik, kültürel ve dilsel sorunların akılda tutulması evlat edinilmiş çocu-
ğun uzun dönemde iyilik halinin korunmasında önemlidir. Çocuklarla
ve gençlerle çalışan herkesin evlat edinmenin uzun dönemli sonuçları
hakkında altını çizerek farkında olması gereken konulardan birisi evlat
edinme mecburiyeti ortadan kalktığı zaman gittikçe artan sayıda insa-
nın kendilerini doğuran anne-babalarını aramakta olduğu ile ilgilidir.

Sosyal hizmet uzmanları bu alandaki çalışmaların öncüsüdür ve bir-
çok ülkede evlat edinme ve evlat edinme sonrası çalışma meslekteki
uzmanlaşmış alanlardan biri haline gelmiştir.

Ülkelerarası evlat edinme yoluna ancak çocuğun koruyucu bir ailenin
ya da evlat edinecek ailenin yanına yerleştirilememesi durumunda
veya çocuğun orijini kendi ülkesinde herhangi bir uygun bakım olana-
ğı yoksa başvurulmalıdır. Bu durum evlat edinilen çocuk veya genç
için halihazırdaki karmaşık matriksli sorunlara ilave bir kat daha ekle-
yecektir. Sosyal hizmet uzmanları kendi kendilerine çocuğu içinde bu-
lunduğu durumdan kurtaracak bir başka yolun, örneğin öz ailenin des-
teklenmesi veya ailenin kaynaklarının artırılması, olup olmadığını
sormalıdırlar. Romanya'da 1990 sivil karmaşasında sağlıklı bebekler
yurt dışında umutsuzca anne-baba olmayı bekleyen yetişkinlere kaçı-
rılmıştır ve bu durum Romanya'da bu nesilde bir boşluk yaratmıştır.
Söylemek gerekirse, sosyal hizmet uzmanlarının bilgisi ve haberdarlı-
ğı pratik yardımın yanı sıra yasal düzenlemeleri etkilemiş ve bu du-
rum Romen ailelerin bir arada tutulmasına yardımcı olmuştur.

Sağlıklı bebeklerin ticaretine başka örnekler Güney Afrika ve Güney
Doğu Asya'dan verilebilir. Evlat edinilmiş çocuğun kültürel kökenini
korumasının önemli olduğuna ayrıca dikkat edilmelidir (Madde 8).

Ülkelerarası yerleştirmelerde evlat edinmeden vazgeçilmesi giderek
artan bir olgu haline gelmiştir. Evlat edinen anne-babalar yanlış yap-
tıklarına karar vererek evlat edinmekten vazgeçmeye çalışmakta ve
çocuğu anavatanına geri göndermektedirler. Tamamen yabancı bir
kültürel ortamda yaşanan yeni reddedilişin yarattığı sıkıntılardan kur-
tarılması gereken çocuğun gereksinimleri sıklıkla tüm yönleriyle fark
edilememektedir. Bu gibi çocuklar iki cami arasında kalmış beyna-
maza dönmekte ve bu çocuklar en iyi bakımı verebilecek özel koru-
yucu ailelere gereksinim duymaktadırlar.

Sözleşme, düzensiz parasal gelir konusuna özel bir vurgu yapmaktadır. Anne-baba olmayı çok yoğun bir şekilde isteyen yetişkinler nedeniyle de çocuklar istismar edilebilmektedir. Sözleşme tüm taraf devletlerin çocukların alınıp satılmasını engelleyecek uygun önlemleri alması konusunda çok açıktır. Sözleşme, çocuğun görüşleri kadar gereksinimlerine de dikkat edilmesi ve hazırlık ve izleme çalışmasının çocuğun yüksek yararına olacak şekilde gerçekleştirilmesi gibi uygun mekanizmaların oluşturulması gereksinimini vurgulamaktadır. Bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları ülkelerarası evlat edinmeler ile ilgili, Hague Sözleşmesi gibi, uluslararası sözleşmeler hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Son olarak, Sözleşme evlat edinmenin gerçekleştirilmesi için uygun anlaşmaların ve çerçevelerin oluşturulması gereksiniminin altını çizmektedir.

Çocuk hakları odakta

Yaşları 8 ve 10 olan iki erkek çocuğu ülkelerarası evlat edinme hizmetleri aracılığıyla evlatlık verilmiştir. İki yıl sonra evlat edinen aileler fikirlerini değiştirmişlerdir ve çocukları kendi ülkelerine göndermeye çalışmaktadırlar. Önceki koruyucu aileler çocukları geri almak istememektedir. Çocuklar yatılı bir kuruma yerleştirilirler.

- Bu çocukların uygun bakım alması ve yetiştirilmesinden kim sorumludur?
- Bu çocukların özel gereksinimleri ne olacaktır?
- Çocukların gereksinimlerini karşılayabilmek için ne yapabilirsiniz?
- Çocukların kendi görüşlerini ifade edebilmelerini sağlamak için ne yapmanız gerekmektedir?

Mary (14) evlat edinilmiştir. Bu ülkelerarası bir evlat edinmedir ve Mary evlat edinildiğinde bebek olmasına rağmen, başlangıcından itibaren kendi kökeni hakkında bilgiye sahiptir. Büyüdükçe gazeteleri okumaya başlar ve geldiği ülkenin tarihi hakkında bilgi edinir. Ülkesindeki sivil savaşın sonlandığını öğrenir ve kökeni ile öz ailesini merak etmeye başlar. Bu ilgi kendisini evlat edinen ve çok yakın ilişkiler içinde olduğu büyükannesinin yakın bir geçmişte ölümü ile doruğa ulaştır. Kökeni hakkında sürekli hayal kurması nedeniyle okuldaki başarısı düşmeye başlar.

- Mary'ye ve onu evlat edinen aileye bu ortak problem konusunda nasıl yardım edebileceğinizi açıklayınız.

I Yerleştirmenin belli aralıklarla gözden geçirilmesi (md 25)

Bir çocuk ailesinden başka bir yere yerleştirildiği zaman gelişmenin düzenli aralıklarla gözden geçirilmesi esastır. Yerleştirmenin sürekli olarak değerlendirilmesi halen çocuk için en iyi seçeneğin sürüp sürmediğini belirlemek için gereklidir. Çocuğun veya gencin niçin kendi öz ailesinden ayrı yaşaması gerektiğinin çeşitli nedenleri vardır. Bu çocuklar güvenli bir şekilde bakılabilmeye ya da fiziksel veya ruhsal tedaviye gereksinim duyabilirler. Nedeni ne olursa olsun her bir çocuk ya da genç için en uygun seçenek olmalı ve bu seçenek de güvenli olmalıdır. Düzenli aralıklarla gözden geçirme olmaksızın Sözleşmenin gereklerini karşılamak mümkün değildir.

Gözden geçirme sistemi sadece çocuğun bakımının devamını sağlamak için idari nedenlerle işlememelidir. Yerleştirmeyi gözden geçirmenin iki temel nedeni vardır; birincisi çocuğun veya gencin içinde bulunduğu ortamın onun gelişimini ve potansiyelini en üst düzeyde sağlamaya uygun olup olmadığını belirlemek; ikincisi de çocuğun veya gencin güvende olup olmadığını saptamaktır.

Yerleştirmenin gözden geçirilmesi sadece planlı ve düzenli aralıklarla yapılmaz aynı zamanda önceden uyarı yapılmaksızın da gerçekleştirilebilir. Çocuğun bu sürece dahil edildiğini hissetmesi yaşamsaldır. Tüm çocuklar ve gençler karar vermede kendi görüşlerinin giderek daha fazla oranda dikkate alındığını hissetme gereksinimine sahiptirler ve alternatif bakımda iken onlarla ilgili planlar hakkında anladıkları dilden açık bilgilerin aktarılması zorunludur.

Çocuk veya genç için doğru yerleştirmenin yapılip yapılmadığı gencin gelişiminde görülebilecektir. Eğer çocuk mutluysa, spontansa ve yaşıtlarıyla benzer gelişim gösteriyorsa çocuğun olumlu bir çevrede bulunduğu rahatça söylenebilir. Eğer inceleme sürecinde çocukta kimi gerilikler belirlenmişse bunun nedeninin belirlenmeye çalışılması gerekmektedir. Bu durum çocuğun yaşadığı travmadan mı yoksa doğrudan doğruya yanlış yerleştirmeden mi kaynaklanmaktadır?

Adli veya yasal işlemlerin takip edilmesinde iyi kalitede bilgi edinilmesi için bağımsız sosyal hizmet uzmanlarının veya çocuğun iyiliği ile ilgili diğerlerinin katılımını aşırı düzeyde vurgulamamak gerekir. Çocuğun güvenliği ile ilgili araştırma ve incelemeler evin bütünü ile değil çocuklara zarar vermeyi isteyenlerin becerisi ve en incinebilir çocukla ilgilenmektedir. İstismarcılar sıklıkla koruyucu ve şefkatli bir görünüm

sergileyebilirler. Yaptıkları eylemler, kurbanları üzerindeki gücü ve kontrolü nedeniyle uzun yıllar boyunca herhangi bir incelemeye tabi olmaksızın sürebilir. Genelde istismara neden olan kişilerin sadece küçük bir bölümü belirlenebilmektedir, ancak çocuğun gücü olmaksızın bunları belirlemek de çok zor olabilmektedir.

Çocuk hakları odakta

Beş yaşındaki bir çocuk, üvey babası tarafından aile içinde cinsel istismarı hikayesinden üç yıl sonra koruyucu bir aileye verilir. Üvey baba kızın annesini de istismar etmeye devam etmektedir ancak anne eşinden ayrılmayı reddetmektedir. Kız çocuğunun annesinin güvenliğinden endişe ettiğini ve aynı zamanda çocuğun koruyucu ailede, okulda ve toplumda kesinlikle bir ilerleme kaydetmediğini de belirlediniz.

- Bu kızı rahatsız eden diğer konuları nasıl belirlersiniz?
- Bu kızın bakımını geliştirmeye yardımcı olabilecek ilave kaynaklar neler olabilir?
- Bu çocuğun güvenliği için koruyucu aileye yerleştirilmesinin doğru karar olup olmadığını nasıl belirlersiniz?
- Olası bilgi kaynaklarınız nelerdir?
- Adli inceleme yoluna gidilebilir mi?

Çocuk hakları odakta

On üç yaşındaki bir çocuk son on iki ay boyunca yatılı bir okulda kalmaktadır. Aniden okul başarısı düşer ve okuldan iki kere kaçır. Okula döndüğü zaman taş kesilmiştir ve neden kaçtığı hakkında konuşmayı reddetmektedir. İyi referanslarla okula gelmiş olan görelisi olarak yeni ve şefkatli bir personel tarafından rahatlatılır. Yaptığınız düzenli incelemeler sonrasında herhangi bir gelişme sergilemediğini ve bu personel ile çocuk arasında sık sık fiziksel temas olduğunu fark ettiniz.

- Personelin referanslarındaki kadar samimi olup olmadığını ya da kendi cinsel doyumunu için bu genci hedef almış bir pedofilik olup olmadığını belirlemek için bu ilişkiyi nasıl incelersiniz?

J İstismar ve ihmal (md 19) fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşebilme (md 39)

Sosyal hizmet uzmanları istismar ve ihmal iddiasından sonra fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşebilmenin gerçekleşmesi yönünde çalışma yapar. Bu çalışma çocuğun öz ailesiyle veya yerleştirmeler nedeniyle diğer aileler veya kurumlarda veya çocukların yaşadığı toplumda gerçekleştirilebilir.

Madde 19 çocuğun korunması için yasal koruyuculara yüksek standartlar getirmiştir. Bu madde taraf devletlerin sadece düzenlemeleri yapmasını değil aynı zamanda inceleme altındaki istismar ve ihmal sorunlarını teftiş etmedeki yasal süreçleri işletmesini de kapsamaktadır. Bu madde çocuğun bakıcısı kim olursa olsun onu fiziksel ve/veya mental şiddet, bedensel cezalandırmalar dahil, kasıtlı küçük düşürmeler, yaralamalar, istismar, ihmal veya sömürüden men etmektedir. Çocuğun yararına korumada, bildirimde ve tedavide etkililik destekleyici ve pozitif bir yolla gerçekleştirilebilir.

Madde 19 aynı zamanda anne-babaların, ailelerin, öğretmenlerin, sosyal hizmet uzmanlarının, polisin ve diğer insanların çocuklara ve gençlere yönelik olarak nasıl davranması gerektiğini belirlemiştir. Çocuklar anne-babalarının malı değildir. Çocuklar insani varlık olarak görülmelidir. Eğer büyüme sürecinde çocuklara ve gençlere sevgi, ilgi ve güvenlik sağlanırsa muhtemelen onlar da potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilecek ve diğer insanlara da aynı şekilde davranacaklardır. Bu, sahiplenmeksizin hizmet etme gibidir. Çocuklar ve gençler kendi yaşamlarını güvenli ve gizli bir şekilde müzakere etmek için rehberliğe ve yardıma ve aynı zamanda da sorumlu ve kendi kararını verebilecek yetişkinler olarak büyümelerine olanak sağlayacak deneyimler geçirmeye ve benlik duygusunu geliştirmeye gereksinim duyarlar.

Bakım veya kontrol hakkındaki tartışmada, gücü istismar etmeksizin ya da uygun olmayan kontrol uygulamaksızın sevgi oluşturma ve sınırlara saygı duymanın her ikisi için de yer bulunmaktadır. Gücün ve kontrolün kötüye kullanımı çocukları istismar etmenin yolunu açmaktadır. Yetişkinlerin gerçekleştirdiği bu tarzdaki istismar çocuklarla sosyal hizmetin günlük uygulamalarını, durumlarını inceleme ve zararı telafi etme sürecini biçimlendirmektedir. En basit düzeyde çocuklar ve gençler kendileri ve yetişkinler arasındaki güç ve bedeni büyüklük far-

kı, ki bu fark küçük çocuklarda daha fazladır, nedeniyle kötü muamele ve istismara aşırı düzeyde açıktırlar.

Makro düzeyde sosyal hizmet uzmanları bedensel cezalandırma yasalarında reform ve çocuk istismarı ve ihmali ile mücadele etmek için kampanyalara dahil olabilirler. Çocuklara yönelik istismar ve şiddetin önlenmesi ve belirlenmesinde devletin rolü çok büyüktür, ancak devlet memurlarının ve sistemin kendisinin de istismarcı olması nedeniyle kimi devletlerde çocuk istismarının önlenmesi ve belirlenmesi çok güçtür. Mikro, mezo ve makro olmak üzere her düzeyde eşit değerde incelemenin yapılması gerekmektedir. Tüm kurumlarda pozitif ve şiddet içermeyen disiplin, bakım ve muamele tarzları teşvik edilmelidir. Bununla birlikte, sosyal hizmet gibi meslekler istismar gerçekleştikten sonra izleme, inceleme ve hasarı onarma durumunda kalmaktadır. İyi düzenlenmiş kampanyalar çocuğa uzun dönemde zarar verebilecek oldukça özel ve gizli davranışların ortaya çıkarılması konusunda sosyal hizmet uzmanlarına yardımcı olabilir.

Çocukların koruyucuları hakkındaki şikayetlerini güven içinde ve rahatça ifade edebilmeye olanak sağlayacak sistemlerin ve işlemlerin oluşturulması gerekmektedir. Araştırma ve uygulama tecrübesi çocukların yanlış iddiada bulunma oranının çok az olduğunu ortaya koymaktadır. Gerçekte istismar edici yetişkin hakkındaki "sırlar" inanılmama korkusu nedeniyle öylece kalmaktadır. Gizlilik içeren yardım, bu çalışmayı yapan profesyonelin, çocuk savunucuları, yeterli eğitimi temeline dayanmaktadır ve koruyucuları geliştirmede iyi uygulamanın teşvik edilmesi önemlidir. Abartılı beyanlarda bulunan çocukların desteklenmemesi de eşit düzeyde önemlidir.

İyileşmeye yardımcı olacak yöntemler sosyal hizmet uzmanları için önemli araçlardır. Sosyal hizmet ve çocuk psikolojisi literatürü denen ve test edilen müdahale yöntemleri hakkında oldukça kapsamlı bilgi vermektedir. Bu kitabın rolü bunları derinlemesine incelemek değildir, ancak literatür desteğiyle düşünme prensibini vurgulamak yararlı olabilir. Metinlere çalışmanın yapıldığı kültürel bağlam hakkında bilginin eklenmesi ve bir durum için uygun olabilen bir yöntemin bir başka durum için uygun olmayabileceğinin farkında olunması önemlidir.

Çocuk hakları odakta

Üç sokak eğitimcisi akşam saat yedi sularında parkın etrafında yürürken bir barın önünde bir grup sokak çocuğunu fark ettiler. Bir askeri polis çocuklara yapıştırıcı kokladıkları için dayak atıyordu. Polis memuru çocuklardan birini yere fırlattı ve göğsünün üzerine çıktı ve onu ezmeye başladı. Polis memuru daha sonra onu tekmeledi. Sokak eğitimcileri çocuğu korumak amacıyla müdahale etti. Polis öfkesini çocuk eğitimcilerine yöneltti ve onlardan birini tekmelemeye başladı. O sırada yanlarına iki polis daha geldi, ve birincisi sokak eğitimcilerini silahını çalmaya çalışmakla suçladı. Sokak eğitimcileri göz altına alındı ve telefon görüşmesi yapmalarına izin verilmeksizin iki buçuk saat sorguya çekildi. Polis nüfus cüzdanlarını aldı. Bundan hemen sonra, NGO çalışanları tutuklandı ve cezaevine götürülmeden önce tüm kişisel eşyalarına el kondu. Dayak yiyen sokak çocukları, kendileri yararına müdahale eden sokak eğitimcilerini korumak isteyerek, olan bitenler hakkında bilgi vermek amacıyla NGO'ya koştular. NGO'dan gelen personel nihayet sokak eğitimcilerini buldu ve o gece ilerleyen saatlere kadar NGO'larla birlikte kaldılar ve bir sonraki sabah saat sekizde ancak geri dönebildiler. Üç eğitimci geri döndüğü zaman, kendilerine polisin çok meşgul olduğunu ve NGO ile temas kuracaklarını – asla kurmamışlardır – söylediler. Daha sonra Özel Hizmetler Direktörüne resmi bir şikayette bulunuldu.

- Bu vakada olduğu gibi, bu gibi sorunlarla karşılaşan çocukları desteklemek için ne yapardınız?
- NGO'nun başında siz olsaydınız, personelinizi desteklemek için ne yapardınız?

Çocuk hakları odakta

İstismar veya ihmalin söz konusu olduğunu bildiğiniz bir çocuk/gençle ilgili deneyiminizden bir örneği anımsayınız. Durumu açıklayınız ve aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

- Daha iyi anne-babalık yapabilmeleri için anne-babalara ne tür kaynaklar yardımcı olabilecektir?
- Uygun anne-babalık yapabilmeleri için anne-babalara hangi yöntemler yardımcı olabilecektir?
- Bu görevler bireysel mi yoksa grup temelinde mi daha etkili bir şekilde yerine getirilebilir?
- Yasalarınız ve kültürünüz, Sözleşmenin aile ortamından ve alternatif bakımdan beklentilerine ne ölçüde uymaktadır? Ortak sorumluluklar kavramından ne anladığınızı belirtiniz. Kendilerine yönelik ortak sorumluluğu her iki ebeveynin paylaştığını hissetmeleri konusunda çocuklara yönelik ne tür hizmetler bulunmaktadır?

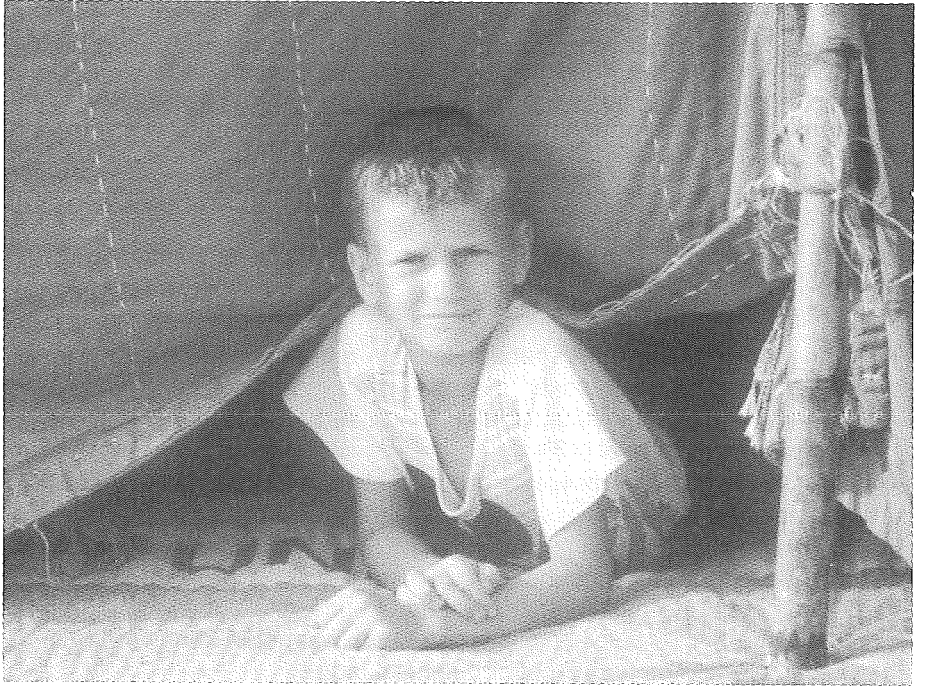
Çocuk hakları odakta

Beş aylık bir çocuğun gelişiminde çok yavaş bir ilerleme görülmektedir. Çocuğun gelişiminde bir gerilik mi vardır yokta ihmale mi maruz kalmaktadır.

- Bebeğin gelişimindeki geriliğin nedenini nasıl belirlersiniz?

Bir çocuk doktoru tarafından yapılan incelemede yetersiz bakımın temel sorun olduğu belirlenmiştir. Diğer iki çocuğuyla yaşayan tek ebeveyn olan bu anneye ebeveynlik becerileri konusunda yardım etmek için bir plan hazırlanır ve ev işleri konusunda pratik yardım önerilerek çocuklarına bakması için serbest zaman yaratılmıştır. Bu kadın birbirlerine yardım ederek yaşam kalitelerini geliştirebilmeleri konusundaki varolan kaynaklarını ortaya sürdükleri ve bu sayede anne-babalar olarak rollerini daha güçlü bir şekilde yerine getirebilecekleri genç annelerden oluşan bir kendine yardım grubuyla ilişkilendirilmiştir.

- Anne-babalık becerilerini geliştirebilmesi için bu anneyi destekleyebilecek başka ne tür yöntemlere başvururdunuz?

VIII EĞİTİM VE KÜLTÜREL AKTİVİTELER

Madde 28; 29; ve 31

Bu bölüm aşağıdaki konuları kapsamaktadır:

- A Eğitim, mesleki eğitim ve rehberlik dahil eğitim
- B Çocuğun insan onuruyla bağdaşır okul disiplini
- C Eğitimin amaçları
- D Boş zaman, eğlence ve kültürel aktiviteler.

A Eğitim, mesleki eğitim ve rehberlik (md 28)

Başlangıçta sosyal hizmet uzmanlarına eğitimsel amaçlı havale yapılamayacağı düşünülebilir. Formel anlamda, bu rol öğretmenlerindir. Bununla birlikte formel eğitim sistemiyle boğuşan çocukların yanı sıra göçer ailelerden geldikleri; veya anne-babaları misafir işçi oldukları; veya dışlandıkları; veya sokakta yaşadıkları için formel eğitim alamayan bir çok çocuk da bulunmaktadır. Sıklıkla bu çocuklar sistem içinde bu olanaklara kolayca ulaşamayan çocuklardır ve daha uygun kaynaklar için savunuculuğa gereksinimleri vardır.

Gençlere potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmelerine yardımda eğitimin önemi asla hafife alınmamalıdır. Genç daha fazla bilgiye ve bu bilgiyi kullanma becerisine sahip oldukça benlik saygısı düzeyleri artacak ve içinde yaşadıkları dünyadaki diğerleri ve kendileri için savunuculuk sapmayı öğrenme becerileri gelişecektir. Sahip oldukları bilgi düzeyi arttıkça haklarının istismar edilmesini muhtemelen daha az yaşayacaklardır.

Bir çocuk eğitim sistemine tamamen dahil edilmeden önce barınma, beslenme ve giyinme gibi temel gereksinimleri karşılanmalıdır. Çocuk aynı zamanda güvende olduğunu hissetmelidir. Çocuk sosyal temaslar kurmaya başlayabilmek, insanlarla etkileşime girebilmek ve sosyal becerileri öğrenebilmek için olanaklara sahip olmalıdır. Eğitim sistemi sosyal etkileşime dayanmaktadır. Sosyal becerileri olmayan bir çocuk

veya genç, eğitim sistemine katılamayacak ya da eğitim sürecinden en üst düzeyde yararlanamayacaktır. Formel eğitime başlanmadan önce tüm bu görevlerin yerine getirilmesi gereklidir. Sosyal hizmet uzmanları çocuğun yaşamının ve gelişiminin ilk aşamalarında aşırı derecede önemlidir.

Araştırma sonuçları kamusal koruma altında olan çocukların formel eğitim sistemlerinde kendi potansiyellerinin oldukça altında bir seviyeye ulaşabildiklerini göstermektedir. Kalıcı bir yere yerleşmeden önce geçirdikleri yıllarda sürekli bir okuldan bir başka okula nakledilmiş ya da hiç okula gidememişlerdir. İlk eğitim olanaklarını kaçırmış ya da oldukça düzensiz bir aile yaşamı geçirmiş olabilirler. Halen anne-babaları ve kardeşleri hakkında endişe duyabilirler. Akranlarıyla birlikte olma ve onlarla etkileşme olanağını kaçırmışlardır ve dikkate değer bir bağ kuramamışlardır. Düşünceleri oldukça dalgalı olabilir, aile içinde yaşadıkları sorunlar hakkında düşünceye dalebilirler veya kaybettikleri ilişkilerin hayalini kurabilirler. Eğer bir çocuk okul dışında sorunlar yaşıyorsa konsantre olma ve öğrenme becerisi büyük ölçüde azalmaktadır. Kamu korumasındaki çocuklarla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının çocuk tarafından alınan eğitimin uygun olmasını sağlama ve çocuğun gereksinimlerini karşılaması konusunda özel bir sorumluluğu bulunmaktadır. Eğer bir çocuk halihazırda belirtilen sorunlardan herhangi biri nedeniyle sıkıntı yaşıyorsa sosyal hizmet uzmanları bu çocukların potansiyellerini geliştirebilmeleri için uygun yardımı almasını sağlamalıdır. Amaç, çocukların akranlarıyla eşit düzeyde muamele görmesi, aynı aktivitelere katılabilmesi ve eğitim sistemine dahil edildiği hissini yaşayarak okula devam edebilmesinin sağlanmasıdır.

B Çocukun insan onuruyla bağdaşır okul disiplini (md 28 p 2)

Çocuk Hakları Komitesi'nin periyodik raporlar için rehberi taraf devletlerin okul disiplinini çocuğun insan onuruyla bağdaşır hale getirmek ve Sözleşmeyle uyumu sağlamak için ne tür önlemleri aldığını açıklamalarını gerektirmektedir. Özelde, taraf devletler Komiteyi bedeni cezalandırmanın ve çocukların insan onuru ve Sözleşmeden kaynaklanan haklarıyla uyuşmayan diğer disiplin uygulamalarının yasaklanması konusunda hangi adımları attığı konusunda bilgilendirmesini zorunlu tutmaktadır. Bu madde kamuya ve özel şahıslara ait okulları ve diğer eğitim kuruluşlarını kapsamaktadır.

Çocuk hakları odakta

Juan (7) annesiyle birlikte yaşamaktadır. Beş yıldır babasını görmemiştir. Juan'ın babasının tutuklandığına inanılmaktadır. Hala hayatta olup olmadığı bilinmemektedir. Annesi ancak asgari düzeyde yaşamalarına olanak verebilecek küçük bir miktardaki bir geliri elde edebilmek için uzun saatler çalışmaktadır. Juan okula gitmektedir ancak devam düzeyi düşüktür ve sınıfta ilgisi dağınıktır.

- Juan ve annesinin karşılaşılabileceği sorunları ve onların yaşam kalitesinin nasıl yükseltilebileceğini tartışınız.
- Sosyal hizmet uzmanı Juan'ın okul yaşamına devam edebilmesi için nasıl yardımcı olabilir?

Gary (12) üvey babası tarafından bir çocuk olarak kendisine yönelik işlenen suçlar nedeniyle uzun zamandan beri koruyucu bakım altındadır ve üvey baba bu suçlardan dolayı cezaevine gönderilmiştir. Annesi büyük bir travma yaşamaktadır ve oğluna ve eşine duyduğu bağlılık arasında kalmıştır. Başlangıçta ağır delillere rağmen bu suçların işlendiğini inkar etmiştir, ancak son zamanlarda oğlunun bu suçların kurbanı olduğunu öğrendiği danışmanlık süreci sonrasında kendisi ve oğlu arasında bir miktar uzlaşma sağlayabilmiştir. Aynı zamanda kendisinin de eşinin şiddetinin kurbanı olduğunu fark etmeye başlamıştır. Üvey babanın hapisten çıkma zamanı yaklaştıkça Gary'nin annesinin, eşinin eve dönmesini beklediğine ilişkin belirtiler gözlenmiştir. Gary'nin yaşadığı stres, koruyucu ailedeki ve okuldaki davranışlarıyla belirgindir ve onun okul başarısı düşmeye başlar.

- Böylesine zor bir durumla başetmesi için Gary'ye nasıl yardımcı olursunuz?
- Gary'nin gereksinimlerinin karmaşıklığı bağlamında, onun eğitim hakkının tamamen gerçekleştirilmesini nasıl sağlarsınız?
- Oğlunun gereksinimlerini fark etmesi ve karşılaması için anneyle nasıl bir çalışma yaparsınız?

C Eğitim amaçları (md 29)

Madde 29 eğitimin amaçlarının çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yetilerinin potansiyelinin en üst seviyesinde geliştirilmesi olduğunu belirtmektedir. Sosyal hizmet uzmanları kendilerini çocukla, aileyle, öğretmenlerle ve diğer profesyonellerle çocukların eğitimden en üst düzeyde yararlanması çalışmalarını yaparken bulabilirler.

Madde 29'da sıralanan eğitimin spesifik amaçlarından birisi çocuğun sorumlu bir yurttaş olmasına yardımcı olmaktır:

"Çocuğun, anlayış, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik, ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhu ile özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması (ve) doğal çevreye saygının geliştirilmesi."

Sosyal hizmet bütüncül bir disiplindir. Sosyal hizmet uzmanlarının çocuklarla ve ailelerle yaptıkları çalışmalara getirdikleri spesifik beceri bireysel ve grup çalışması yoluyla daha iyi bir topluma ulaşmak için çalışma ve bu yolla küçük parçalarla çalışarak toplumun iyiliğine büyük katkı sağlayabilme anlayışıdır. Bu anlayış, çocuk ve gence sadece kendi gereksinimleri üzerinde odaklaşmasını değil aynı zamanda diğer insanlara ve onların gereksinimlerine saygı duymasını sağlayacak bir odak gerektirmektedir. Eğer çocuklarımız ve gençlerimiz değerli olarak kabul edilmezse ikinci görevin gerçekleştirilmesi çok zordur. Eğer Madde 29'un amacı gerçekleştirilebilirse sosyal hizmet uzmanları tarafından yürütülen çalışma birinci basamağa ulaşmak için çok önemlidir; bu çalışmayla çocuklar kendilerine saygı duymayı öğrenecek ve ardından da başkalarına saygı duyabilecektir. Birlikte çalıştığımız gençlerin çok büyük bir bölümü aileleri ve kendi toplumları tarafından saygı görmemiştir ve değer verilmemiştir ve bu nedenle de diğer insanlara saygı duyma adımı atmakta engellenmişlerdir. Çocukların ve gençlerin benlik saygılarını artıracak çalışma Sözleşmenin bu kısmının gerçekleştirilebilmesi için esastır.

Çocuk hakları odakta

- Diğer insanlara saygısı olmayan bir çocuğu tanımlayınız. Bu çocuğun geçmişine bakınız ve nerede övgü gördüğünü, sevildiğini ve güvende ve değerli hissettiğini belirlemeye çalışınız.
- Bu çocuğun yaşamındaki bakım ve saygı görmedeki dengesizlikleri düzeltmek amacıyla bir müdahale planı hazırlayınız.
- Bu çocuğun başkalarına saygı duyması konusunda eğitim ne tür bir rol oynayabilir?

D Boş zaman, eğlence ve kültürel aktiviteler (md 31)

Sözleşmenin 31. Maddesi oyun ve eğlencenin öneminin altını çizmektedir: spor, kültürel aktiviteler, oyunlar, sessiz bir zaman ve yeniden enerji ve bağlılık yaratacak fırsatların hepsi tam bir insan olmaya yardımcı olacaktır. Kendinden yönlendirmeli oyun ve boş zaman olanakları çocukların benlik duygusu geliştirmelerini ve zamanlarını nasıl ve kiminle harcayacakları hakkında karar vermelerini sağlayabilecektir.

Sosyal hizmet uzmanları kendilerini çok farklı yollarla çocukların oyun ve boş zaman hakkını gerçekleştirirken veya izlerken bulabilir. Bu durumlar aileler ve gençlerin yaşamlarının dengesiz olması, kısa veya uzun dönemli ebeveyn işsizliği ve – diğer uç örneklerde – anne-babanın işkolik olası sonucu ortaya çıkabilir. Her bir durumda sosyal hizmet uzmanından müdahale yapması istenebilir.

Müdahale yöntemleri çocuk merkezlerinde küçük çocuklar için yer bulma, okul sonrası kulüpler oluşturma, tatillerde oyun planlama ve travma veya istismar sonrası terapötik oyunları içerebilir. Yalıtılmış çocuklara yardımcı olma bağlamında çocukların toplumuna dahil edilmesi sağlanabilir ve sosyal hizmet uzmanları çocukların tüm gereksinimlerini karşılamaları için toplumlara kaynak geliştirmeleri konusunda yardımcı olabilir.

Çocuk hakları odakta

Anne-babası oldukça meşgul profesyoneller olan Elisabeth bir Avrupa kentinde yaşamaktadır. Elisabeth okulda akademik anlamda yıldız bir çocuktur, evde zamanının büyük bir bölümünü bilgisayarla geçirmektedir ve çoğunlukla anne-babası işten gelmeden önce yalnız başına yemek yemektedir. Sosyal becerilere sahip değildir ve hiçbir arkadaşı yoktur. Akademik açıdan çok başarılı olduğu için anne-babası onun gelişiminin tümü ile ilgilenmemektedir.

- Niçin ve nasıl bir müdahale yaparsınız?

Juan bir göçmen kampındadır ve nihayet kampta bir eğitim olanağı yaratılmıştır ancak çocuklar için hala çok zaman kalmaktadır. Aileler temel gereksinimleri üzerinde odaklanmışlardır ve anavatanlarına dönmek ya da başka bir yerde ev sahibi olabilmek için çalışmaktadırlar.

- Çocuklar ve gençler için nasıl ve ne tür bir boş zaman etkinliği oluşturursunuz?

IX ÖZEL KORUMA ÖNLEMLERİ

Madde 20; 22; 38; 39; 40; 37 b-d; 32-36

Bu bölüm aşağıdaki konuları kapsamaktadır:

- A Acil durumlardaki çocuklar
- B Çocuk ıslah sistemleriyle ilişkisi olan çocuklar
- C İstismar edilen çocuklar: fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşme.

A Acil durumlardaki çocuklar

i) Göçmen çocuklar (md 22) ve refakatçisi olmayan göçmen çocuklar

Göçmen çocuklar ve gençler özel gereksinimlerini karşılamada uygun korumayı ve yardımı almalıdır. Eğer refakatçileri yoksa geçici veya kalıcı olarak ailelerinden ayrı yaşayan diğer çocuklar ve gençler gibi aynı haklara sahip olmalıdırlar. Bunlar gerçekte gerçekleşmeyen şeyler değildir. Bütün dünyada çocuklar savaşın ve zulmün masum kurbanlarıdır. Bu zulüm, çocukların göçmen kamplarında açlık sınırında yaşayan ailelerinin gözlerinin önünde öldürüldüğünü görmesinden ve yaşadıkları ülkelerden uzun yıllar boyunca sürgün edilmelerine kadar dağılım gösterebilir. Bütün dünyadaki sayılar insanların gözünü korkutmaktadır. On iki milyondan fazla çocuk evlerini kaybetmiş, beş milyondan fazlası göçmen kamplarında yaşamaya zorlanmış ve bir milyondan daha fazla çocuk da ailelerinden ayrılmıştır. Bir buçuk milyondan fazla çocuk savaşlarda ölmüştür. Sözleşme çocukların gelişimi desteklemek için eğitim, çalışma, seyahat özgürlüğü, tıbbi bakım ve yeterli standartlarda yaşam çağrısı yapmaktadır. Göçmen kamplarında bile bu temel hakların bazıları karşılanmaktadır ancak bu çok nadir gerçekleşen bir durumdur. Buna rağmen, göçmen kampları olumsuzlu olumluya dönüştürmenin başlangıç noktasındadır.

Acil durumlarda sadece çocukların fiziksel iyiliği odak noktasında değildir, aynı zamanda onların zihinsel ve duygusal sağlık gereksinimleri de özel ilgiye ihtiyaç duymaktadır. Çocuğun aile üyelerinin öldürüldüğünü veya tecavüz edildiğini, evlerinin yakılıp yıkıldığını görmeleri ve bildikleri yaşam tarzından uzaklaştırmaları sıklıkla kendi kontrolleri dışında gerçekleşmektedir. Çocukların hayatta kalmasına yönelik önlemler alınmakta ancak çocuklar çok uzun zaman süresinde göçmen kamplarında kalabilmektedir. Çocukların ve gençlerin kaybı nasıl ele aldığı ve kayıpla nasıl başettiği hakkındaki literatür bu alanda çalışma için çok değerli bir araçtır. Uzun dönemdeki ruh sağlığı problemlerinden korunmak isteniyorsa duygusal travma konusunda önleyici çalışmaların yapılması gereklidir. Aile desteği olmayan çocuklara, gereksinimleri muhtemelen karşılanmadığı için, özel ilgi gösterilmelidir.

Sosyal hizmet uzmanları göçmen çocuklarıyla çalışmada anahtar bir rol üstlenebilir. Sosyal hizmet uzmanları, ülkeye giriş yapan göçmen çocuklarıyla ilk teması kurarlar. Çocukların ve aile üyelerinin insan onuruna yakışır tarzda muamele görmesini güvence altına almak zorundadırlar. Sonraki zamanlarda meydana gelebilecek aile parçalanmaları ve aile birleştirmeleri konularında yardımcı olabilecek temel bilgilerin toplanmasını sağlayacak önlemleri almak zorundadırlar. Gelineen ülkenin yasal düzenlemeleri ve çocuğun sahip olabileceği hakları konusunda bilgi verilmelidir. Eğitim olanaklarına ulaşmalarına yardımcı olunmalıdır. Yukarıda sıralananların tümünde sosyal hizmet uzmanlarının kendi hükümetlerine çocuğun yüksek yararının politikayı belirlemesi ve temel ilgi odağının olması konusunda sürekli hatırlatmalar yapması gereklidir.

BM Mülteciler Yüksek Komiserliğinin – UNHCR – Göçmen Çocuklarının Korunması ve Bakımı Konusundaki Rehberi sosyal hizmet uzmanları için kimlik belirlemeden ve aile parçalanmasından kaynaklanan psikososyal stresleri ele almaya yardımcı olacak değerli bir materyaldir.

Çocuk hakları odakta

Joseph (14) ülkenize ulaşır. Sivil savaştan ve açlıktan kaçan refakatçisiz bir sığınmacıdır. Anne-babasının nerede olduğunu ve sağ olup olmadığını bilmemektedir. Büyük annesi ile birlikte yaşıyordu ancak o askerler tarafından gözlerinin önünde tecavüz edilmiş ve öldürülmüştü. Joseph bu sırada gizlendiği için yakalanmamıştı. Ülkenize nasıl geldiği hakkında konuşmak istememektedir.

- Joseph'in sorunları nelerdir?
- Sözleşmeden kaynaklanan haklarının tamamını nasıl karşılırsınız?
- Joseph'in geçmişinden kaynaklanan sorunlarla başetmesini sağlamak ve onu geleceğe hazırlamak için bir çalışma planı oluşturunuz.
- Sözleşmenin maddeleri doğrultusunda planını tekrar gözden geçiriniz.
- Genç sığınmacının haklarını korumak için mikro, mezo ve makro olmak üzere her bir düzeyde ne tür çalışmalar yapılmalıdır?

ii) Silahlı çatışmalardaki çocuklar (md 38), fiziksel ve psikolojik iyileşme ve toplumla yeniden bütünleşme (md 39)

Bu bölüm çocuklar için iki durumu kapsamaktadır: silahlı çatışmalarda yer alması için ordu tarafından askere alınanlar ve savaşan tarafların şiddetine maruz kalanlar. Tüm çocuklar için yaşanan sorunların birçoğu aynıdır ancak iki durumun sonrası etkileri farklılaşır ve farklı müdahaleler gerektirebilir.

Sözleşmenin askere alınma ve silahlı çatışmalara katılma için en küçük yaşı 15 olarak belirlemiş olmasına rağmen bu yaş sınırının çok düşük olduğu ve 18 yaşa çıkarılması gerektiği konusunda çok büyük bir fikir birliği vardır. BM Genel Kurulu Aralık 2000'de çocukların silahlı çatışmalara katılması ile ilgili seçimlik bir protokol kabul etmiştir. Tüm seçimlik protokollerde olduğu gibi, taraf devletlerin bunu imzalama ve kabul etme zorunluluğu yoktur ve sadece beş devlet bu protokolü imzalamıştır. Silahlı çatışmalar konusundaki bu seçimlik protokol on sekiz yaşın altındaki çocukların ve gençlerin gönüllü olarak orduya katılmasını da yasaklamaktadır.

Refah Hakları ve Çocuklar Afrika Şartı, Sözleşmenin ötesinde, yaşları on beş – on sekiz arasında olanlar dahil, hiçbir çocuğun savaşlarda yer almayacağı konusunda spesifik koşullar getirmektedir. Afrika Birliği Örgütü Başkanlar Konseyinin 1659 sayılı önerisinde çocukların silahlı çatışmalarda kullanılmasının onların haklarının ihlali anlamına geldiği ve bunun bir savaş suçu olarak ele alınması gerektiği yeniden kabul edilmiştir. Hümaniteryan uluslararası yasalar da çocukların silahlı çatışmalara katılmasının önlenmesi için açık bir koruma sağlamaktadır.

Gerçekte bu çocuklar çok daha küçük yaşlarda orduya alınmaktadır. Askere alınmaların önemli bir bölümü on yaşındaki çocukları kapsamaktadır ancak daha küçük yaşlardaki çocukların da kullanımına ilişkin kayıtlar bulunmaktadır.

Üç yüz bin çocuk bütün dünyadaki çatışmalarda savaşmaktadır. Geçen on yıl içinde yaşları on sekizin altında olan iki milyondan daha fazla çocuk ve genç bu çatışmalarda ölmüştür.

Bu çocuklardan bazıları silahlı güçlere gönüllü olarak katılmaktadır. Yoksulluk ve ailelerini kaybettikten sonra yeni ilişkiler kurma gereksinimi bu tür eylemlerin iki temel nedeni arasındadır. Sosyal hizmet uzmanlarının önleyici müdahaleler yapmak suretiyle çocukların korunması rolü bulunmaktadır.

Çocuk hakları odakta

Nyaga sekiz yaşında evinden kaçırılmıştır, oldukça uzak bir yere yürütülmüş ve şiddetli bir sivil savaşta yer alması için zorlanmıştır. Buradaki eğitiminde esir alınan çocuklara dayak atılması ve katledilmesini izlemeye ve buna katılmaya zorlanmıştır. Savaşmazsa dayak atılma ve öldürülme ile tehdit edilmiştir. Bu durum üç yıl sürmüştür. Karşı ordu tarafından esir edildiğinde konuşmayı ve yemek yemeyi reddetmiştir. Çocuklara hizmet veren yatılı bir eve yerleştirilmek üzere teslim edilmiştir.

- Nyaga ne tür bir pratik yardıma gereksinim duymaktadır?
- Ne tür bir duygusal destek ve danışmanlık alabilir?
- Ailesiyle bir araya gelmesi için girişim yapılabilir mi ve bu gerçekleşirse ne tür bir yardıma gereksinimleri bulunmaktadır?

Asker olarak kullanılan çocuklar gelişimleri için gerekli olan tüm koşullardan yoksun kalmaktadırlar. Çocuklukları bölünmekte ve aileleriyle ve toplumla bağları tamamen kopmaktadır. Bu durum, asker olarak karşılaşabileceği deneyimlere ilave olarak, uzun dönemli ciddi sonuçları olabilecek bir sosyalizasyon sürecine maruz bırakan önemli bir risk faktörüdür. Kendi orijinal çevresinden ayrılan çocuklara (ülke içinde yer değiştiren çocuklar, göçmen çocukları, kısa veya uzun süreli olarak diğer ülkelere gönderilen veya sürgün edilen çocuklar) özel bir önem verilmelidir.

Silahlı çatışmalardaki kızların durumuna ayrıca dikkat edilmesi gerekmektedir, bu kızlar askeri kamplarda ev işlerini yapmaları için mecbur bırakılmakta ve askerlerle cinsel ilişki kurmaya zorlanmaktadır. Bu gibi ortamlarda kızların yaşadığı travma çok ciddidir. Tecavüz ve cinsel istismar üzerine yazılan literatürün çoğu hem kız hem de erkek çocukların şiddet yaşantısından kurtarılması konusunda çalışanlara yardımcı olma açısından çok değerlidir.

Terhis edilen çocuklara özel iyileştirme ve rehabilitasyon bakımı sağlamanın gerekliliğinin gündeme getirilmesi çok önemlidir. Bu çocuklar şiddet kalıpları içinde sosyalleşmişlerdir ve bu nedenle toplumla yeniden bütünleşmeleri sırasında çok ciddi problemlerle karşı karşıya gelebilirler. Normal yaşama katılmadan öncesinde ve sonrasında özel programlar geliştirilmelidir.

Çocuk hakları odakta

Carlos 13 yaşındadır. Babası sivil savaş sırasında öldürülmüştür. Annesi geçinebilmek için güçlükler yaşadığı ve hayatta kalabilmek için fahişelik yapmaya başladığı zaman asker olarak orduya alınmıştır. İki yıl sonra savaş sona erer ve toplumla yeniden bütünleşmesi için yardım aldığı bir kampta bulunmaktadır.

- Kaybolan çocukluğunu nasıl kazanabileceği dahil, Carlos'un şu an yüz yüze olduğu sorunları tartışınız.
- Bir sosyal hizmet uzmanı olarak onun rehabilitasyonunda mikro, mezo ve makro olmak üzere her bir düzeyde neler yapabilirsiniz?

Dünya üzerinde her an otuzdan fazla silahlı çatışma olmakta ve buna karışan sivillerin sayısı giderek artmaktadır. Kurbanların yarısından fazlası çocuktur. Savaşın her anında çocukların hayatta kalma ve gelişim koşulları ciddi bir tehdit altındadır (Madde 6). İstismar ve ihmal erken travmalara ve biriken risk faktörleri de onarılamayan nörolojik etkilere neden olabilir. Silahlı çatışmaya katılan çocuklarla veya göçmen çocuklarıyla çalışırken sosyal hizmet uzmanlarının bu yaşantıların çocukların gelişimindeki spesifik etkilerinin ve uzun dönemli sonuçlarının olabileceğinin farkında olması gerekir. Sosyal hizmet uzmanları silahlı çatışmalara katılan çocukların çocukluklarını yeniden kazanmalarına yardımcı olabilir mi?

Çocuk hakları odakta

Maria yedi yaşındadır. Anne ve babasını yaşamının çok büyük bir bölümünü geçirdiği ülkesini perişan eden bir sivil savaşta kaybetmiştir. O şu an sakat olan büyük annesi tarafından bakılmaktadır ve her ikisi de bir göçmen kampında bulunmaktadır. Çocuk asker olan bir erkek kardeşi vardır ve onunla altı aydan beri temas kuramamaktadır.

- Göreviniz Maria'ya yaşamını yeniden kurmasına yardımcı olmaktır, o bu sayede potansiyelinin en üst seviyesine ulaşabilecektir. Karşılaşacağınız sorunların listesini hazırlayınız ve başarıya ulaşmak için neler yapmanız gerekmektedir?
- Bireysel, grup ya da toplum temelli müdahalelerin avantajlarını tartışınız. Asya ve Afrika'daki çocuk askerlere yönelik rehabilitasyon programların bilgi ve örnekler elde edilebilir.

iii) Sokak çocukları ve güvenli bir yer arayan çocuklar (md 20 ve 39)

Sosyal hizmet uzmanları ve sokak çalışanları, çocukları sokaklarda yalnız başlarına yaşamaya iten nedenleri veya güçleri çok iyi bilirler. Sıklıkla aile içi şiddet ve istismar, alkolizm, kırsaldan kentsel bölgelere göç ve sayısız diğer neden olmakla birlikte bu nedenlerin çoğu yoksulluktan kaynaklanmaktadır. Ailelerine gelir sağlamak için çocuklardan bazıları çalışmakta, dilenmekte veya çalmaktadır, aksi taktirde aileleri aşırı yoksulluk içinde yaşayacaktır. Kimileri aileleri tarafından terkedilmiştir veya tahammül edilemeyen koşullar ya da evdeki istismar nedeniyle sokağa kaçmışlardır. Bu olgunun en korkutucu yanlarından birisi, sokaklara gelen çocukların yaşının giderek düşmesidir.

Sosyal hizmetin diğer boyutlarında olduğu gibi insanlar adına değil, onlarla birlikte çalışmak önemlidir. Aktivitelerin durumuna ve bulunduğu yere, yani sokak, uygun olarak başlamak zorundadır. Acilen çözümlenmesi gereken sorunlar barınma, beslenme, tıbbi bakım, diğer sokak çocuklarından, çetelerden, polisten ve yerel esnaftan gelen saldırılardan korunma, ve eğer çocuklar isterse aileleriyle temas kurma ile ilgilidir.

Uzun dönemde çözümlenmesi gereken sorunlar ise yaşamak için kalıcı bir yer temini (aile, yetiştirme yurdu vb.), kimlik belgesi, eğitim ve toplumla yeniden bütünleşebilmek için gelişimsel ve rehabilite edici önlemleri kapsamaktadır.

İçinde bulunulan durumla başlamanın önemi sokak çocukları arasında bağ kurma ile örneklenebilir. Bu bağ bir aile grubu biçiminde kullanılabilir ve çocuklar için pozitif bir yol sağlayabilir. Çocuklar kendi umutlarını ve geleceğe ilişkin planlarını gerçekleştirebilmelerini sağlayacak yaşam becerilerini öğrenmiş olacaklardır.

Sokak çocukları sıklıkla istismar edilmekte, korkutulmakta, eziyete uğramakta ve bazen de öldürülmektedir. Çocuk/genç çeteleri, çete savaşıları, cinsel istismar, polis ve diğer otoritelerden gelen şiddet sokak çocuklarının karşılaşabilecekleri güçlüklerden bazıları olabilir. Sokak çocukları ve gençleri kolay bir avdır. Sosyal hizmet uzmanlarının fahişeliğin ve cinsel şiddetin çocuğun ruhsal yaşamında, suçun saldırgan doğası nedeniyle, kalıcı etkiler bıraktığının ve cinsel yolla bulaşan hastalıkların, eğer tedavi edilmezse çocukların sağlığını bozacağını farkında olması gerekmektedir. Bütün bunların arasında en tehlikelisi yaşamı tehdit eden HIV/AIDS'tir.

Çocuk hakları odakta

Öğleden sonra yaklaşık 2:30 sularında, sokaklarda yaşayan Juan, Güney Amerika'da bulunan bir kentteki köprüden karşıdan karşıya geçerken yaya bir kadının küpelerini çaldı. Sokaktan aşağıya doğru kaçmaya başladı. Birkaç kişi hırsız diye bağırdı ve birkaç el silah atıldı. Juan – silahsızdı – sırtından vuruldu. Askeri bir polis ona doğru koşuyordu, silahını çekmişti ve yerde yatan çocuğa, onlara sana arabada olan birinin ateş ettiğini söyle, dedi ...Juan polisin ona ateş ettiğinde ısrar etti. Juan bir hastaneye götürüldü, acil serviste sırtına saplanan merminin çıkarılması için ameliyat edildi. Juan'ın sırtından çıkarılan mermi – polisin silahından çıkıp çıkmadığını belirlemede kritik bir kanıt olan – hastanede kayboldu. Juan belinden aşağı yarı-felç kaldı ve sokak çocuklarına hizmet veren bir sığınma evi tarafından yürütülen aileyle yeniden bütünleşme programının desteğiyle annesiyle birlikte yaşamaya başladı. Juan şu an hayatta kalmaya çalışıyor. Juan'ın polisi suçlamasına rağmen herhangi bir soruşturma açılmadı.

- Kurşunlanmadan önce ve sonra Juan'ın ve annesinin sorunları neler olabilir?
- Mikro, mezo ve makro olmak üzere farklı müdahale düzeylerinde neler yapabilirsiniz?

Angie 15 yaşındadır. Kırsal bir bölgedeki evinden başkente kaçmıştır. Uyku düzeni yoktur ve düzenli uyuşturucu kullanan ve alkol alan diğer evsiz gençlerin oluşturduğu bir gruba katılmıştır. Fahişelik yaparak gelir elde etmek için bedenini kullanma baskısı altındadır.

- Bir sokak çalışanısınız ve Sözleşmede belirtilen görevlerinizi yerine getirmek istiyorsanız Angie ile çalışmak zorundasınız. Bunu nasıl yaparsınız?
- Angie'nin evden uçmasının altında yatan ne olabilir?
- Angie'nin gelişim aşaması ve otorite figürlerine karşı tutumu hakkında ne biliyorsunuz?
- Angie sokak çalışanlarını engelleyici yetişkinler olarak görebilir mi?

Sokak çocuklarıyla çalışma yapmak, çalışma zamanları ve duygusal ve psikolojik yıllara neden olan yaşam deneyimlerine maruz kalan çocuklarla temasın sıklığı nedeniyle zorlayıcıdır. Sosyal hizmet uzmanları polis, yerel otoriteler ve çevredeki dükkanlarla görüş alışverişinde bulunmak zorundadır. Sosyal hizmet uzmanları yanı sıra zamanda varsa sokak çocukları örgütleri, NGO'lar, sağlık otoriteleriyle birlikte çalışmak zorundadır. Bu alanda çalışan profesyoneller ve gönüllüler ara-

sında tükenmişlik yaygındır. Sosyal hizmetin diğer alanlarında süpervizyona ve desteğe genellikle ulaşılabilirken, bu ortamda bunu sağlamak kolay değildir, bununla birlikte çocuklarla çalışmada başarılı olunması için bunun sağlanması yaşamsaldır.

B Çocuk ıslah sistemleriyle ilişkisi olan çocuklar

i) Çocuklara yönelik adalet sisteminin yönetimi (md 40)

Taraf devletler ülkesindeki çocuk adalet sisteminin nasıl işlediği hakkında bir rapor vermek zorundadır. Her bir sistem farklı olmakla birlikte Sözleşme çocuklar veya gençler için temel hakları vurgulayan belirli faktörler bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Taraf Devletler hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler.

Sosyal hizmet uzmanları sıklıkla çocuklara yönelik adalet sistemlerinin işleyişi ve sonuçlarıyla ilgilenmektedir. Bu nedenle onlar Sözleşmede belirtilen çocukların temel haklarının sağlanmasında anahtar role sahiptirler. Bu şu anlama gelmektedir, bir suç ispat edilene kadar, çocuk mümkün olduğu ölçüde normal yaşamını sürdürmelidir. Çocuk uygun yasal veya diğer yasal tavsiye ve temsile ulaşabilmelidir. Vakanın belirlenme süreci çocuğa uygun bir şekilde ve zamanında gerçekleştirilmelidir.

Bazı çocuklar çocuklara yönelik adalet sisteminin yönetimi sırasında evlerinde yaşamıyor olacaklardır. Bu gibi durumlarda, Madde 40 ane-babalarla ve aileyle teması ve yerleştirilmenin düzenli aralıklarla gözden geçirilmesi konusunda çocukların hakkını kapsayan Madde 20 ve 25 ile birlikte ele alınmalıdır.

Tüm ülkeler çocuklara yönelik adalet sistemleri kavramını yetişkin sistemlerinin kavramları ve ilkelerinden yola çıkarak oluşturmuşlardır. Gençlerin cezai sorumluluk yaşı ülkeden ülkeye farklılık gösterir. Ancak çocuklar ve gençler için özel sistemler geliştirme gereksinimi, yetişkin sistemlerinin ulaşılan olgunluk ve farklı zaman ölçütlerinin etkisi nedeniyle çocuklar için uygun olmadığı konusunda giderek artan bir farkındalık bulunmaktadır. Yasalar uygun hareket etme ve çocuğun

refahını sağlamaya yönelik eylemler arasında uygun dengeyi sağlama arasında bir tartışma da bulunmaktadır. Bir başka ifadeyle, adli müdahalenin çıktısını belirlemede "gereksinimler" veya "senetler" mi sorusu karar vermeyi sağlayıcı etmen olacaktır. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının çocuklara yönelik oynayacağı rol çok açıktır; sürecin yerel ve genel toplumda nasıl işleyeceğine ilişkin tartışmalar yoluyla çocuk adalet sisteminin yönetimi için uygun sistemlerin şekillenirilmesi ve geliştirilmesine yardımcı olmaktır.

Sözleşmenin yerine getirilmesine yönelik olarak yargıçlardan sosyal hizmet uzmanlarına tüm profesyoneller için eğitim aktivitelerinin geliştirilmesine gereksinim vardır. Bu programlarda "Beijing Rules - Pekin Kuralları", "the Riyadh Guidelines - Riyad Rehberi" ve "UN Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty - BM Özgürlüklerinden Mahrum Bırakılan Gençlerin Korunması Kuralları" gibi diğer uluslararası özel sözleşmeler de ayrıca yer almalıdır. Haziran 1998'de Roma'da kurulan Uluslararası Adalet Mahkemesi'nin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi halen değerlendirilmektedir.

Çocuk hakları odakta

Güney Amerika'daki bir kentte Mario (16) iki sosyal eğitimci ve ondan fazla sayıdaki kurum sakiniyle sinemadan eve dönerken bir polis arabası onlara yanaştı ve beş üniformalı ve iki üniformasız görevli arabadan dışarı çıktı ve Mario'yu şiddetli bir şekilde yakaladı. Herhangi bir tutuklama belgesi göstermeksizin veya yasal olmayan bu alıkoyma için herhangi bir açıklama yapmaksızın çocuğu kelepçelediler ve arabanın içine fırlattılar ve oradan uzaklaştılar. Mario yetişkinlerle birlikte cezaevine gönderildi, polis ve diğer mahkumlar tarafından dayak atıldı.

Kurum personeli Yasal Yardım Ofisine durumu bildirdi ve hırsızlık kurbanı bir kadının Mario'yu saatini çalan kişi olarak belirlediğini öğrendikleri polis karakoluna gittiler. Dört saatlik alıkoymanın yasal olmadığını açıklanmasından sonra Mario kurum personeline teslim edildi, ancak yüzünde ve kollarında çürükler ve yaralar vardı, kurbanı göre bunlar polisler ve hücredeki yetişkinler tarafından yapılmıştı.

- Sözleşmeye göre Mario'nun durumuyla ilgili olarak polisin, sosyal hizmet uzmanlarının ve savcının sorumlulukları nelerdir?
- Mikro, mezo ve makro olmak üzere hangi düzeyde ne yapılmalıdır ve bu nasıl gerçekleştirilmelidir?

ii) Özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklar, her türlü alıkoyma, cezaevine gönderilme veya muhafızlı kurumlara yerleştirilme dahil (md 37 b-d)

Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuk toplumdaki diğer çocuklar ile aynı gereksinimlere, örneğin bakım, eğitim ve sağlık hizmetleri, kültürel ve serbest zaman olanaklarına, sahiptir. Sözleşme tüm çocuklar ve gençler için yaklaşım biçiminin; geçmişindeki eylemlerine bağlı olmaksızın, çocuk fiziksel veya ruhsal olarak tamamen gelişmediği zaman, bu gibi eylemleri işlemesine yardımcı olmak hariç; geleceğe dönük olması gerektiğini vurgulamaktadır. Sözleşmenin anne-babasından uzak çocukları nasıl korumayı amaçladığı konusunda daha önce yapılan tartışmaların çoğu, özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklar için de aynı şekilde geçerlidir. İyi standartlarda bakım, anne-babalarla ve diğer aile üyeleriyle temas kurma (örneğin yazışma ve ziyaret), gelişmenin gözden geçirilmesi ve gelecek üzerinde odaklaşma esastır.

Belirsiz süreyle alıkoyulan çocuklar, göçmen ve sığınmacılarla ilişkili olmaları nedeniyle alıkoyulan çocuklar ve yetişkinlerle birlikte alıkoyulan çocuklar özellikle risk altındadırlar.

Taraf devletlerin, yargılamaları devam eden tüm çocukların, sığınmacı çocuklar dahil, gereksinimlerini karşılama görevi vardır. Bir örnek İsveç'ten gelmektedir ve Bangladeşli bir anne ile ilgilidir. Devlet çocuklar için acil tıbbi bakım sağlamıştır ancak İsveçli çocuklara uygulanan standart aşılama veya koruyucu pediyatrik bakım gerçekleştirilmemiştir. Sonuç olarak, Bangladeş'e döndüğünde çocuklar çok şiddetli ve yaşamı tehdit eden hastalıklara yakalanmıştır.

Çocuklar sadece yasalara uygun olarak alıkoyulmamalıdır. Aynı zamanda yasal tavsiye almak ve temsil edilmek için başvuru yapma ve alıkoyulmanın düzenli olarak gözden geçirilmesini isteme olanakları da bulunmalıdır. Özgürlüğünden yoksun bırakılan bir çocuk için her türlü uygulama Sözleşmenin genel ilkelerine uygun olarak yapılmalıdır (Bölüm III).

Ceza yasalarına karşı gelen ve özgürlüğünden yoksun bırakılan çocuklar hakkında giderek artan araştırma ve uygulama literatürü bulunmaktadır. Çocukların suça nasıl dahil oldukları, tedavide neyin işleyip neyin işlemediği konularında ve çocukluklarında alıkoyulan ve bunun ne anlama geldiği konusunda yetişkinlerden elde edilen bilgiler

bulunmaktadır. Bu literatür her zaman yazıldığı kültür ve yazarın geçmişi bağlamında okunmalıdır. Soruna sosyal hizmet uzmanlarının getirdiği bakış açısı çocuğa bir bütün olarak yaklaşmak ve değerlendirme ve tedavide bütüncül yaklaşımı kullanmaktır. Çocuk veya gencin dinlenmesine ve deneyimlerini aktarmasına önem verilmesi gereksinimi bulunmaktadır.

Çocuk hakları odakta

Sonia (14) normalde sokakta yaşayan bir çocuktur ve birkaç askeri polis tarafından tutuklanmış ve adı belirsiz kişilerden hırsızlık yaptığı gerekçeyle suçlanmıştır. Çocuklara yönelik ceza kurallarına aykırı olarak cezavine gönderilmiştir. Sığınak, ertesi gün yasal olmayan bu alıkoyulma hakkında bilgilendirilmiştir ve çocuk mahkemesine resmi bir şikayet başvurusunda bulunulmuştur ve ergin olmayan bu çocuğun polis şefine havale edilmesi için yazılı bir emir çıkartılmıştır. Sığınak Cuma günü öğleden sonra emri polise ulaştırmıştır ancak küçük kız salıverilmemiştir. Kadınlar için hazırlanan polis ünitesinde alıkonulmaya devam edilmiştir, hala yasalar ihlal edilmektedir. Sığınak personeli çocuk yargıcının bu vakaya atanması konusunda ısrar etmiştir (Cuma 4'ten Pazartesi 8'e kadar herhangi bir çocuk yargıcının çalışmamasına rağmen). Cumartesi günü çocuk yargıcı sığınak personeline eşlik etmiş ve kız çocuğu saat 10'da anesine teslim edilmiştir.

iii) İdam cezasının ve ömür boyu hapis cezasının verilmemesine ilişkin özel referansla çocukların mahkum edilmesi (md 37a)

Sözleşme idam cezası ve ömür boyu hapis konusunda çok açıktır. Madde 37a belirtmektedir ki:

On sekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi salıverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilmeyecektir.

Bu, dünyadaki en gelişmiş ülkelerin bazıları için en acil sorunlardan birisidir. İdam cezası ve ömür boyu hapis cezası sadece sosyal hizmet uzmanlarının ve çalıştıkları çocukların ve ailelerinin bazılarının sorunu değildir, aynı zamanda politik süreçlerle ele alınması gereken bir sorundur. Ayrıca adli sistem yoluyla eyleme geçme gereksinimi bulunmaktadır. ABD'de gençler için idam cezasının varlığı Sözleşme-

ye niçin imza atılmadığının en önemli nedenidir ve bu durum ABD'deki çocukları Sözleşmenin koruması dışında bırakmaktadır.

Bu bölüm ayrıca işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmama ile de ilgilidir.

IFSW idam cezasına karşı çıkmaktadır.

iv) Fiziksel ve psikolojik iyileşme ve çocuğun toplumla yeniden bütünleşmesi (md 39)

Bu bölümde kimi zaman uzun dönemde nelerin ortaya çıkabileceği ve uzmanlaşmış kuruluşlardaki yetkin çalışmalar üzerine vurgu yapılmaktadır, ancak daha önceden ele alınmış olan her türdeki sosyal hizmet uygulamasındaki bazı temel ilkelerin akılda tutulması gerekmektedir. Hangi ortamda olursa olsun, bir çocuk herhangi bir biçimde ihmal, istismar, sömürü veya diğer insan onuruna yakışmayan muamelelerin kurbanı olmuşsa, aşağıdaki ilke akılda tutulmalıdır:

sağlığa kavuşturma ve toplumla bütünleştirme, çocuğun sağlığını, özgüvenini ve saygınlığını geliştirici bir ortamda gerçekleştirilir

Bu alanda neyin işleyip neyin işlemediği konusunda birçok yazı yazılmıştır. Küçük üniteler, bireysel tedaviler ve yetkin personel olmak üzere hepsinin ayrı ayrı bir rolü bulunmaktadır.

C İstismar edilen çocuklar: fiziksel ve psikolojik iyileşme ve yeniden toplumla bütünleşme

i) Çocuk işçiliği dahil çocukların ekonomik istismarı (md 32)

Sözleşmenin temel ilkelerinden biri çocukların kendi çocukluklarını yaşaması ve bunun yetişkinler tarafından sömürülmesi yoluyla yok edilmemesidir. Bir çocuğun istismar edici durumdan kurtarılması kısa dönemli bir çözüm olabilir ancak uzun dönemde benzer güçlükler bir başka çocuğa aktarılabilir. Daha önce ailelerini desteklemek amacıyla para kazanmak için çalışabilen sokak çocuklarını ele almıştık. İlk önce bireysel düzeyde çocukla çalışmaya başlamanın ve daha sonra tüm çocuklar için uzun dönemde daha iyi koşullar oluşturmak için sorunların çözümüyle uğraşmanın önemini not etmiştik. Bu durum çocukların çalıştırılması konusu ele alındığı zaman da geçerlidir.

Sözleşme, çalışan çocukları desteklemek istendiği zaman işaret edilmesi gereken sorunlar hakkında çok açıktır. Bu sorunlar sağlık ve güvenlik, çalışma saatleri ve koşulları, bağımsız teftiş ve hayatta kalmaya ve çocuğun onuruna önem verme olarak sıralanabilir. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının oynayabileceği rol, çocukların ekonomik olarak istismar edilmemesi ve çocuk işçiliğinin önlenmesi ve mücadele edilmesi konularında ulusal politika geliştirilmesi ve çok disiplinli stratejilerin oluşturulmasıdır. Müzakere edilmeye başlayan kimi gelişmelerden bazıları az gelişmiş ülkelerde spor malzemeleri üretiminin çocuk merkezli olması ile ilgilidir. Eğitime ve çocukluk dönemi deneyimlerine olanak sağlayan çalışma ortamları ekonomik açıdan kendi ayakları üzerinde durabilmeye olanak sağlayan bir gelecek oluşturmaya yardımcı olabilir.

Bu önemli alanda çalışırken ilave bir araç olarak Çocuk İşçiliğinin Kötü Formları'na karşı ILO Sözleşmesi'ne mutlaka başvurulmalıdır.

ii) Madde istismarı

Günlük yaşamlarının katı gerçeğinden geçici olarak kaçmak isteyen sokak çocukları tarafından solvent istismarından barlarda ve kulüplerde kullanılan maddelere kadar madde istismarı sosyal hizmet uzmanları için temel bir ilgi odağıdır. Maddelerin kötüye kullanımı sadece yaşamları mahveden bağımlılığın ortaya çıkmasına neden olmaz aynı zamanda maddelerin yasal olmayan kullanımı gençlerin onların kırılganlığını sömürmeye hazır vicdansız kriminal unsurlarla temas etmesini de sağlar.

Çocuklar ve gençler çok çeşitli yollardan madde kullanımına başlayabilirler. Çocuk ve gençler anne-babalarının yasal olmayan maddeleri kullandığını görmek, okulda veya içinde bulunduğu gruplarda arkadaşları tarafından yeni bir deneyim olarak teklif edilmek suretiyle, sosyal izolasyon nedeniyle ve kendi ailesine yabancılaşma duygusundan kaçma arzusuyla madde kullanabilirler. Gençlerin karmaşık temas biçimi, rahatlatma ve kaybolma duygusu kolayca bağımlılığa neden olur ancak bağımlılıktan kurtulmak aşırı düzeyde zordur. Çocukların yasal olmayan maddelerden ve sigara gibi yasal maddelerden korunması için yetkin yardımın yanı sıra etkili kamu politikasının olması gereklidir.

Çocuk Hakları Komitesinin rapor hazırlama rehberinde çocukların yasal olmayan maddelerin üretimi ve ticaretinde kullanılabileceğine özel

bir vurgu yapılmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz üzere sokak çocukları bu tür istismara özellikle açıktır.

Çocuk hakları odakta

Sarah (14) bir hafta sonunda arkadaşlarıyla dansa gittiğinde amfetamin tabletleri kullanmaya başlar. Okuldaki bir arkadaşından tabletleri satın almaya devam eder. Arkadaşının büyük ağabeyi bedava verdiği kokaini denemesi için onu ikna eder. Şu an her hafta sonu kokain istemektedir ancak satın alacak parası yoktur, bunun üzerine ağabey kendi kullanımı karşılığında başkalarına uyuşturucu satması teklif eder. Sarah'ın annesi onun yatak odasında tabletleri görür ve bir sosyal hizmet uzmanından yardım ister.

- Sarah'a madde kullanımının risklerini nasıl açıklarsınız?
- Bu maddelerin yasal olmadığını ve olası zararlarını vurgular mısınız?
- Sarah'ın arkadaşlarının madde kullanımı konusunda pozitif etki yaptığını ya da pekiştirici olduğunu görebiliyor musunuz?

Madde kullanımının önlenmesi tedavisinden daha kolaydır. Okullarda ve gençlerin bulunduğu ortamlarda madde eğitim programlarıyla bağlantı kurulması önemlidir. Maddelerin kötüye kullanımının önlenmesi konusunda gençlerin birbirlerine olumlu mesajları aktarabileceği akran eğitimi değişim için çok güçlü bir etki kaynağı olabilir.

iii) Cinsel sömürü ve cinsel istismar (md 34)

Cinsel istismar ve cinsel sömürü çocuklara yönelik muhtemelen en iğrenç ve saldırgan suç olması nedeniyle özel ilgiyi hak etmektedir. Evde aile içinde, dünya ticaretinin bir parçası olarak çocuk pornografisinde, pedofili kurbanlarında veya seks amaçlı turistik gezi yapanların kurbanlarında veya sivil karmaşa sırasında ve esirler ve mahkumlar arasında görülebilir. Çocuklar üzerindeki uzun dönemli hasarları özellikle 1980'li yılların ortalarından itibaren artan sayıda araştırma ve uygulama literatürünün konusu olmaya başlamıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının bildirilen cinsel suç kurbanları ve cinsel suçlardan mahkum edilenlerin veya bildirilen cinsel suçluların sayıları arasında büyük bir fark olduğunun farkında olması gereklidir. Bu çalışma alanında kontrol, güç ve gizlilik sağlanması çok güçtür. İnternet kullanımı çocuklara yönelik bu tür istismar ve sömürü ile mücadele etmede yardımcı olmaktan çok, bu tür istismarın besleyicisi olmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanları istismar sonrasında dinleme görevinin yanı sıra kurbanın sağaltımına yönelik yardım etme görevini de sıklıkla üstlenme durumuyla yüz yüze gelir. Bu alanda yardımcı olacak çok değerli literatür bulunmaktadır, ancak tekrar belirtmek gerekir ki yazarın kültürel ve profesyonel bağlamı kullanılacak yaklaşımı etkilemektedir. Özellikle aile ve/veya toplum tarafından kurbanın dışlanması veya toplum dışına itilip itilmemesi konusundaki kültürel kabulün dik-kate alınması gerekmektedir.

Çocuk hakları odakta

Güney Afrika'da 14 yaşındaki bir kız çocuğu babası tarafından cinsel istismara uğrar ve hamile kalır. Bu durum aile içinde bir sır olarak muhafaza edilir, dehşet ve öfke krizi içinde kadın evi terk eder ve çocuklarını babalarının yanında bırakarak anne-babasının yanına yerleşir. Sekiz yıl sonra adam ensest sonucu doğan kız çocuğunu (torunu) cinsel olarak istismar eder. Daha sonra hikayenin tümü bölgedeki Çocuk Hakları Komitesinin bilgisi kapsamına girer ve Save the Children (Çocukları Koruyun) tarafından desteklenen Çocuk Hakları İlişkiağı projesi himayesinde çalışan sosyal hizmet uzmanı görevlendirilir. Konu yerel polise bildirilir ve adam tutuklanır.

- Her iki kız çocuğu ve ailedeki diğer çocuklar ne tür bir yardıma gereksinim duyabilir?
- Babaya ne yapılmalıdır?
- Daha önce bir şeyler yapılabilir miydi?
- Bu çocukların haklarını güçlendirmek ve toplumdaki diğer çocukları korumak için yerel Komite ve toplum neler yapabilirdi?

Sosyal hizmet uzmanları kendilerini bazen bu suçları işleyen kişilerle, özellikle bu suç aile içinde meydana gelmişse, çalışıyor bulabilirler. Örneğin sosyal hizmet uzmanları İngiltere'de uzun yıllardan beri adli yargı sistemindeki şartlı tahliye (probasyon) görevlisi olarak çalışmaktadır. Bu suçların nasıl önlenebileceği ve bu suçlara dahil olan insanların nasıl durdurulabileceği konusunun anlaşılabilmesi için suçun her iki tarafı ile ilgili materyalin okunarak paylaşılmasından öğrenilecek çok şey vardır.

Bu konuda daha ayrıntılı bilgi Çocuklara Yönelik Cinsel Sömürüsüne Karşı Dünya Kongresi Bildirisi ve Eylem Ajandası'nda (the Declaration and Agenda for Action of the World Congress against Sexual Exploitation of Children) bulunabilir.

Çocuk hakları odakta

Martha'nın öyküsü iki bölümden oluşmaktadır: birincisi cinsel istismar hakkındadır ve ikincisi kurumsal istismarın durumunu nasıl zorlaştırdığını göstermektedir.

Cinsel istismar

Martha (11) kız çocuklarına yönelik alıkoyma merkezinde tutulmaktadır. Gardiyanlar Martha'yı sakin bir yere götürmüşler ve orada tecavüz etmişlerdir. Çılgınlıklarına rağmen hiç kimse onu kurtarmaya gelmemiştir. İki gardiyan Martha'ya 30 sent para vermişler ve eğer başkalarına bir şey söylerse ona dayak atacakları konusunda tehdit etmişlerdir. İki gün sonra, Martha merkezdeki doktora olan biteni anlatmıştır ve tıbbi muayene yapılmıştır. Vaka çocuk mahkemesine bildirilmiştir. İki gardiyan teftiş edileceklerini anladıkları zaman bulunduğu yeri terk etmiş ve kaçmışlardır.

Kurumsal istismar ve onunla nasıl mücadele edilebilir

Adli şikayet, iki gardiyana yönelik tecavüz suçlamasının yazılı olduğu bir mektupla ilk adli yargıca yapılmıştır. Dosya mahkemede kaybolmuştur. Yargıç NGO'dan yeni bir dosya hazırlanması konusunda yardım ister. Bir yıldan daha uzun süren bir zamandan sonra, NGO İnsan Hakları Inter-American Komiserliğine bir dosya sunulur. İki yıl sonra yargıç tecavüzle suçlanan iki kişiyi yetersiz delil nedeniyle salıverir. Belirtilen zaman içinde aleyhte dava açılmadığı için kuralların yerine getirilmesi mümkün değildir. Vaka otomatik olarak İlk Temyiz Mahkemesine geçer. Sürpriz bir yargılama sonrasında Temyiz Mahkemesi ilk mahkeme kararını fesheder ve her iki hapisane gardiyanı için altışar yıl mahkumiyet kararı verir. Martha bir psikiyatri hastanesinin çocuk bölümüne yatılı tedavi görmesi için gönderilir.

Hastanedeki tıp personeline göre, Martha hastanede yatılı olarak tedavi görecektir düzeyde ruhsal problemlere sahip bir hasta değildir. NGO Sosyal Hizmet Komitesi Direktörüne (Junta Nacional de Bienestar Social) Junta'nın sorumluluğu üstlenmesi ve Martha için yeterli yerleştirmenin sağlanması konusunda talebini ileten bir mektup yazar. Bu güne kadar mektuba herhangi bir yanıt alınmamıştır.

1990'lı yıllarda seks turizmindeki artışa dikkat çekilmiştir. Bazı ülkelerde istismarcıları hedef alan yeni yasalar oluşturulmuştur.

Çocuk hakları odakta

1. Seks turizmi

Honduras'ta Ağustos 1996'da ABD'li bir erkek 12 yaşlarındaki iki sokak çocuğunu cinsel olarak istismar ettiği için 10 yıl mahkumiyet almıştır. Ancak, temyiz mahkemesi cezaı altı yıla indirmiştir.

Adam otel odasında iki küçük çocuğa tecavüz ederken yakalanmıştır. Genç çocuklara yönelik özel gereksinim öğretmeni olan zanlının, kapsamlı ve oldukça ayrıntılı olarak tuttuğu günlük, mahkum edilmesine yardımcı olmuştur. Meksika'da, Dominik Cumhuriyeti'nde, Honduras'ta, Brezilya'da ve Kosta Rika'daki çocukları – yedi yaşından küçükler de dahil – nasıl cinsel olarak istismar ettiği hakkında övünmektedir.

2. Çocuk pornosu

“La Nacion” adlı ulusal bir gazetenin haberine göre iki Amerikalı erkek, bir doktor ve bir köpek eğitmeni, turist kasabası olan Quepos'ta yaşları 11 ile 16 olan en az 38 küçük kızın yüzlerce “çıplak ve müstehcen pozisyonlardaki” pornografik fotoğrafı ile yakalandı. Fotoğraf makinesi ve video kamerası da alı konmuştu.

Onlara yönelik suçlamalara rağmen, iki erkek Kosta Rika'da kefaletle salıverildi, komşularının bildirdiklerine göre, bu kişilerin küçük yaştaki kız çocuklarını apartmanlarına getirmeye devam ettiler. Onlar tarafından cinsel olarak istismar edilen küçük yaştaki kız çocukları Kosta Rika çocuk destekleme kurumu tarafından herhangi bir destek almadı. PANI.

iv) Satış, ticaret ve kaçırma (md 35)

Bütün dünyada yetişkinlerin arzularını doyumak amacıyla organize suçlar yoluyla çocuklar ve gençlerin satışı, ticareti ve kaçırılması süregelen bir durumdur. Bazen bu aktiviteler çocuksuz çiftlere bebek sağlamak için yürütülmekte, bazen de yetişkinlerin cinsel arzularını doyumak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Her iki durumda da yetişkinlerin gereksinimleri baskın durumdadır.

1998 yılında küçük Mozambikli kızların iş vaadiyle kandırılmak suretiyle Güney Afrika'ya gönderilip orada seks köleleri olarak satıldığı bildirilmiştir. Güney Afrika polisine göre yeni bir köle ticareti olarak sınırdan bir hafta içinde yüzlerce genç Mozambikli kaçırıldı. Kaç Mozambiklinin satıldığına belirsiz olmasına rağmen bu ticaret 1994 yılından bu yana devam etmektedir. Bir tacir yakalandığı zaman Güney

Afrika'ya yasal olmayan yollardan giren ve yaşları 13 ile 25 arasında değişen çoğu kız ve genç kadın serbest bırakılmıştır.

"Güney Afrika polisi 1998 yılında Johannesburg yakınlarında her iki cinsten genç Mozambiklilerin seks köleliğine zorlandığı veya zorla çalışmaya mecbur bırakıldığı diğer vakaları açığa çıkardı. Bu "köleler" kendi özgürlüklerini satın alabilirlerdi – pek mümkün olan bir durum olmamakla birlikte 450 rand (90 dolar) öderlerse serbest bırakılacaklardı (AIM, Johannesburg, Şubat 1999).

İngiltere'de, Cenova'daki Çocuk Hakları Komitesine gençlerden oluşan bir komite aşağıdaki gözlemlerini aktarmıştır:

"Çocukların cinsel olarak istismarı konusuyla özellikle ilgilenmekteyiz. Sadece Asya'da aşağı yukarı bir milyon çocuğun seks ticaretinin kurbanı olduğu tahmin edilmektedir.

Hindistan genelevlerinde seks köleliğine zorlanan Nepal'li kızların sayısı yaklaşık olarak 200.000'e ulaşmıştır ve Kenya'daki bir kasabada yaşları sekizden küçük 300 kız çocuğu fahişelik yapmaktadır.

Cinsel suç işleyenlerin kayıtları bütün dünyada yayınlanan bir doküman haline getirilebilirse çocukların korunabileceğine inanıyoruz."

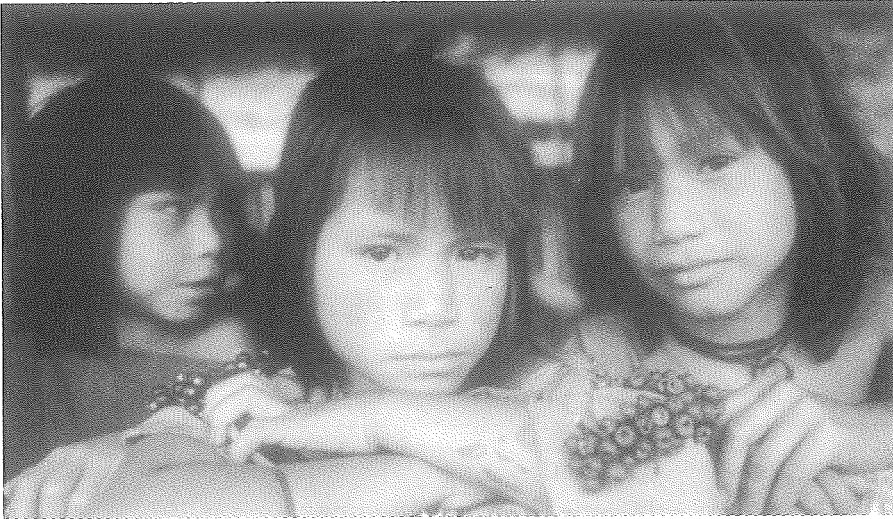
v) Diğer istismar türleri (md 36)

Bu bölüm Madde 32-35de açıkça belirtilmeyen diğer istismar türlerini kapsamaktadır.

Üniversiteler, hükümetler ve şirketler bilimsel bilgi elde etmek amacıyla araştırmalar yürütmektedirler. Çocuklar ve gençlerle ilgili araştırma projelerine katılanların istismardan, kabul edilemeyecek risklerden, zorlamadan ve zarar görmeden korunmaları konusunda güvence sağlaması gerekmektedir. Bu konuların güvence altına alınabilmesi için aşağıda belirtilen önlemlerin dışsal inceleme toplulukları tarafından alınması gerekmektedir:

- araştırma konusunda açıklama aldıktan sonra çocuk veya gencin bilgilendirilmiş ve resmi onayı,
- araştırma konusunda açıklama aldıktan sonra anne-babanın veya vasiinin bilgilendirilmiş ve resmi onayı,

- anne-babanın onayı sadece çocukların veya gençlerin anne-babanın onayı olmaksızın (aile planlaması gibi) alabileceği hizmetlerde gerekli değildir,
- anne-baba halihazırda kabul etmiş olsa bile çocuk ve gençlerin katılmayı reddetmesinin mümkün olduğu konusunda çocuk tarafından açık bir anlayış,
- anne-baba halihazırda kabul etmiş olsa bile çocuk ve gençlerin katılmayı reddetmesinin mümkün olduğu konusunda anne-baba tarafından açık bir anlayış,
- kendi kararını veremeyecek durumda olan çok küçük yaştaki ve engelli çocuklar için ilave koruma,
- çocuğun yaşına uygun olarak anlayabileceği dilde onay yazısı, ancak araştırma konusunda açıklama aldıktan sonra anne-babanın ve çocuğun imzası.

Çocuk hakları odakta

Aşağıda verilen Casa Alianza'dan gelen basın bildirisinin özeti, Guatemala'da bebeklerin nasıl satıldığına ilişkin spesifik bir örneği ortaya koymaktadır.

Bir kadına evlat edildiği diğer çocuğu öz annesine vermesi emredildi.

Aile Mahkemesi, Yüksek Sulh Mahkemesi Hakimi'nin eşi "W"nın iki ya-şındaki kız çocuğunu öz annesine vermesini emretti ve bebek için evlat edinme işlemlerini iptal etti.

Kız çocuğunun annesine göre, "W" üç çocuğunu geçindiremediği gerek-çesiyle çocuğu evlatlık olarak vermesi konusunda kocasının kendisini ik-na etmesi için zorluyordu. "W"nin babaya para teklif ettiği de ifade edildi. Anne kabul etmedi ancak kocası tarafından tehdit edildi. "W" annenin be-beği ile birlikte olmak istediğinin tamamen farkında olmasına rağmen ev-lat edinme işlemlerine devam etti. "W"nin uluslararası evlat edinmelerdeki anomaliler için adli inceleme altında olduğu iddia edildi ve evlat edinme-nin annenin evli olmasına rağmen sanki evli değilmiş gibi yürütüldüğü or-taya çıktı. (Birleşik Devletlere yapılan evlat edinmelerde, bebeğin anne ve babasının sağ olması, avukatlar için durumu çok karmaşık hale getirmektedir).

Bebek annesinden iki yıldan daha fazla süreyle ayrı kaldı ve yakın bir zamanda mahkeme annenin bebeğini sadece haftada bir kez ziyaret et-mesine izin verdi. Bebek yasal temsilcisi "W" olarak evlat edinme merke-zinde tutuldu. Bebek, 1. Çocuk Yargıcı tarafından terkedilmiş olarak dek-lare edildi ancak bu yargıç Üst Mahkeme tarafından yasal olmayan evlat edinmelerdeki anomaliler suçlaması nedeniyle inceleme altındaydı. Yar-gıç 1.den 3.ye değişti ve evlat edinmenin artık mümkün olmadığı kararını verdi.

Casa Alianza, Birleşik Devletlerdeki bazı evlat edinme kuruluşlarıyla işbir-liği nedeniyle ve evlat edinme derneği ve avukat "W"nin uluslararası evlat edinmelerdeki anomalilerle işbirliği yapması nedeniyle, Yargıcı suçladı.

Eylül 1997'de Başsavcılık Ofisi ve Casa Alianza Guatemala'daki yasal olmayan bebek ticaretini herkese duyurdu ve ilgili avukatlara yönelik açıl-an 15 adli suçlamayı sundu. "W" Casa Alianza/Covenant House Latin America'yı karalama yaptığı gerekçesiyle – bu Guatemala'da adli bir ko-nudur – suçladı.

D Azınlık ya da yerli bir gruba ait çocuklar (md 30)

Madde 30 yerli gruplara ait çocuklar bağlamında önemli bir maddedir. Bu çocuklar diğer çocuklarla benzer haklara ve statüye sahip olmaları konusunun güvence altına alınması gereklidir. Bir düzeyde bu yasal,

yönetmel, eğitimsel, bütçe ve sosyal koşullar hakkında siyasal ve sosyal politika tartışması iken birey düzeyinde bu çocukların:

- kendi kültürü,
- kendi dinini açıkça söyleyebilme ve uygulayabilme
- kendi dilini kullanabilme, hakları ile ilgilidir.

Çocuk hakları odakta

Yeni Zelanda Aotearoa'da bir devlet hastanesinde görev yapan bir sosyal hizmet ekibi bulunmaktadır. Maori çocukları istismar sonucunda hastaneye kabul edildiği zaman çocuk ve ailesi Maori'li sosyal hizmet uzmanları tarafından görülmektedir ve Maori uygulama modellerini temel alan bir müdahale gerçekleştirilmektedir.

Bu uygulama modellerinde aşağıdaki ilkeler gözlenmektedir:

- İstenen sonuca ulaşabilmek için süreçteki tüm insanların iyiliği esastır.
- Whanau (aile) Hapu (geniş aile) ve Iwi'nin (kabile ve alt kabile üyeleri) anahtar üyeleri katılımcı olarak yer alırlar.
- Katılımcıların sorumluluğu "aile grubu konferansı" süreciyle karar vermektedir.
- Müdahale önce sorumluluğu belirlemeyi amaçlayan "restore edici" ve sonra tüm katılımcıları "iyileştirici" bir modele dayanmaktadır. İstismarcı kişi ve çocuğun ailesi arasındaki ilişkide çocuğun güvenliği ve önceliği vurgulanmaktadır.
- Ülkenizdeki uygulamada bu ilkeler, eğer varsa, nasıl farklılaşmaktadır?
- Bu yaklaşımdan uygulamanıza yardımcı olabilecek dersler var mıdır?
- Ülkenizde sosyal hizmet yöntemlerine yardımcı olabilecek anlayışları/içgörülerini olan toplum grupları ya da yerel kişiler bulunmakta mıdır? Bu anlayış/içgörüler bilinmekte ve başvurulmakta mıdır?
- Ülkenizdeki yerel insanlara sosyal hizmet uzmanları nasıl tepki vermektedir ve deneyimleri nelerdir?

5 ÇOCUK HAKLARI ÜZERİNE BİR MÜFREDAT ÖNERİSİ

Yukarıdaki bölümlerin her birinde vaka tartışmaları için verilen materyale ek olarak, profesyonel sosyal hizmet eğitiminde ve sosyal bakım alanında çalışan herkes için eğitim materyallerinde Çocuk Hakları Sözleşmesinin kapsamı olarak kullanımı konusuna önem verilmelidir.

Özellikle sosyal hizmet okulları müfredat programlarını;

- a) Tüm sosyal hizmet öğrencilerinin BM Çocuk Hakları Sözleşmesini anlamasını,
- b) Tüm öğrencileri Çocuk Hakları Komitesine sunulan kendi ülke raporlarını incelemeleri için teşvik etmesini ve bu raporlar hakkında bağımsız eleştiri yapmalarını,
- c) Tüm öğrencilerin Sözleşmeyi kullanmasını ve metinlerdeki vaka örneklerindeki uygulama sorunlarını mikro, mezo ve makro düzeyde analiz etmelerini, sağlayacak şekilde gözden geçirmesi gerekmektedir.

Bu, Sözleşme ve onun doğurguları hakkında spesifik eğitimi gerektirecektir.

Sosyal hizmet değerleri ve güçlendirme ilkesine uygun olarak, çocukların gereksinimlerine işaret eden sosyal hizmet dersleri çocukların hakları perspektifinden verilmelidir. Bu nedenle dersler aşağıda belirtilen sorunları kapsamalıdır:

- Çocukların ve gençlerin karar verme sürecine katılımı.
- Sosyal politikaları etkilemede çocuklara sağlanan olanaklar.
- Kötü muamele, istismar ve ihmale maruz kalanlar için çocukların akran desteği verme yolları.
- Bireysel sosyal hizmet uygulaması, politika ve hizmetlerin geliştirilmesinde çocuğun yüksek yararının doğurguları.

Çocukların katılım haklarına verilen sahte bağlılıktan daha fazlasını sağlamak için, sosyal hizmet derslerinin daha önce kamu bakımında olanlar dahil genç gruplarıyla pozitif partnerlik geliştirmesi gereklidir.

Bu, güncel ders materyallerinin ve programlarının hazırlanmasında çocukların görüşlerinin doğrudan doğruya alınmasına olanak sağlayacaktır.

Sosyal hizmet uzmanları için bu materyallere ek olarak, tüm sosyal hizmet ortamlarında Sözleşmenin uygulanması anlayışının yerleşmesini sağlamak önemlidir. Örneğin, yatılı kurumlarda çocuklarla çalışanların tümünün Sözleşmenin uygulanması konusunda eğitilmesi gereklidir. Bu eğitim, örselenmeye açık çocuk ve gençler için ilave koruma sağlayabilecektir.

Eğitime dinleme becerileri de eklenmelidir, bu sayede personel çocukların sözel ve sözel olmayan ifadelerini belirleyebilecek ve anlayabilecektir. Çocuklarla çalışırken personelin diğer iletişim yolları – oyun, resim yapma, müzik ve oyunculuk yapma gibi – hakkında da uzmanlık geliştirmesi gerekmektedir.

Müfredat önerisi

Çocuk Hakları Müfredatı: BM Çocuk Hakları Sözleşmesi vasıtasıyla Çocukların, Ailelerin ve Toplulukların İyilik Halinin Geliştirilmesi

Edward Adrian Lentz, MLS, MPA, Çocuk ve Genç Bakım Okulu
Victoria Üniversitesi, Kanada

1) GEREKÇE

1999 yılı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (ÇHS) kabul edilmesinin onuncu yılıdır. İmzaya açıldığından itibaren ÇHS tarihteki en hızlı ve en kapsamlı imzalanan insan hakları sözleşmesi olmuştur. 1991'de Kanada'da ve birçok bölgede uygulamaya konmasından itibaren Sözleşme yurtiçinde ve yurtdışındaki toplumlarında çocukların ve gençlerin ve ailelerinin iyilik durumunu geliştirmek amacıyla hükümete bağlı ve hükümete bağlı olmayan bir dizi girişim için mihenk noktası olmuştur. British Columbia'nın çocuk ve aile refahı yasası, Çocuk, Aile ve Toplum Hizmetleri Yasası, Sözleşmenin ilkelerinin, özellikle çocuğun yüksek yararına olan, kabulünü zorunlu tutmuş ve ÇHS'nin koşullarıyla uyumlu yasal

düzenlemeleri örneklemiştir. Çocukların ve gençlerin cinsel istismarıyla mücadelede Kanada Ulusal Çocuk Stratejisi, British Columbia valilik stratejileri ve çeşitli gençler için barış ve gençlere yönelik şiddete karşı girişimlerinin tümü Çocuk Hakları Sözleşmesinin koşullarında belirtilen ilkeleri ve/veya bilgileri rehber edinmişlerdir.

Çocuk hakları konusunda gözden geçirilmiş bir lisans programı, Sözleşmenin önemini anlamada ve esinlenme ve rehberlik için ÇHS'yi temel alan girişimlerin bağlamını kavramada öğrencilere yardımcı olacaktır ve çocukların güvenlik, sağlık ve iyilik durumunu etkileyen sorunlar dizgesinin gerçek ve olası çözümlerinde Sözleşme'ye başvurulması ve çocuk ve gençlerin bakım pratiğinde kullanımının desteklenmesi Sözleşmenin gelişmesine önemli bir katkı sağlayacaktır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Eğitimi On Yılı'nda Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu'nun çocuk hakları müfredat programını yeniden düzenleme önerisi çok uygun gelmektedir.

Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu bu girişimlerin bir çoğunda önemli roller üstlenmiştir: Okulun öğretim üyeleri, personeli ve öğrencileri bilgilerini ve örgütsel ve savunuculuk becerilerini hükümete bağlı olan ve hükümete bağlı olmayan kuruluşlar, toplum kuruluşları ve toplum üyeleri, ve birey olarak çocuk ve gençlerle – sadece British Columbia'da ve Kanada'nın diğer bölgelerinde değil aynı zamanda Latin Amerika'da, Afrika'da ve Güney Doğu Asya'da çocuk hakları hareketinin ilerlemesi için kullanmıştır. Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Araştırma ve Eğitim Merkezi, Okulda ÇHS'nin objektifinden çocuk ve gençlerin iyiliği ile ilgili sorunlar hakkında farkındalık yaratmayı ve araştırmalar geliştirmeyi amaçlayan bir eylem araştırması ünitesi kurdu ve bu ünite Sözleşmenin yerel kültürlerle duyarlı olacak şekilde kullanılması ve geliştirilmesi konusunda çocuk ve gençlik uygulayıcılarının, öğrencilerin ve araştırmacıların eğitiminde ve yerel toplumla işbirliği kurulmasında önemli rol oynadı.

Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu ve British Columbia Ombustman Ofisi *Güçlü Çocuklar – Güçlü Aileler* konferansını düzenlediği ve ev sahipliği yaptığı 1994'ten itibaren Cinsel İstismara Uğrayan Gençler Gölgeden Aydınlığa Uluslararası Zirvesi (1998), BM İnsan Hakları Bildirgesi'nin 50. Yılı Kutlaması (1998) ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Sempozyumu: *Senin Hakkında, Benim Hakkımda ve Hepimizin Hakkında* (1999) gibi insan hakları odaklı olaylarda çok önemli rol oynamıştır.

Bu girişimlere katılan insanların birçoğu ilk motivasyonlarını Okuldaki çocukları lisans müfredatına maruz kalmaları sonucunda elde etmişlerdir. Bu müfredata maruz kalanlar çalışmalarını sürdürme ve yüksek lisans ve doktora düzeyindeki araştırmalarını çocuk hakları ve ÇHS konusuna yönlendirme konusunda da motivasyonu olan bireylerdir. Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu'ndaki çocuk hakları öğrencileri Sözleşmenin uygulanması ve geliştirilmesinde toplum liderleri haline gelmişlerdir ve karar verme sürecine gençlerin katılımı, çocuğa yönelik kötü muamele ve çocukların ve gençlerin cinsel istismarının önlenmesi konularında insan hakları temelli politikaların oluşturulması, çocuk ve aile refahı politikasının hazırlanması, ve kamu okul sisteminde müfredat geliştirme dahil çeşitli sosyal politika sorunlarında Sözleşmenin şartlarının yerine getirilmesi ve ilkelerinin yorumlanması ve uygulanabilmesinde dikkate alınan bilim insanları haline gelmişlerdir.

Çocuk hakları konusunda orijinal lisans müfredatı Victoria Üniversitesi tarafından 1994 yılında gerçekleştirilen Güçlü Çocuklar – Güçlü Aileler konferansının mirasını desteklemek ve sürdürmek amacıyla geliştirilmiştir. Önemli bir insan hakları belgesi olarak Sözleşmeye farkındalık geliştirme ve çocuk ve gençlerin iyilik halini geliştirilmesinde kapsamlı bir araç olarak kullanılması müfredatın temel odağıdır. Toplum kuruluşları şu an düzenli olarak Sözleşmenin varlığını ve yararlarını tanıtmaktadır, ve çocuk ve gençlik uygulayıcıları gençliğin katılımı, ayrımcılık yapmama, gençlere yönelik şiddetle mücadele ve barışı tesis etme gibi kapsamı oldukça geniş genel konularda uygulanmasının kolaylaştırılması ile ilgili çalışmalar yapmaktadırlar. Gözden geçirilmiş müfredat bu güçlü temele dayanabilirdi, ancak Sözleşmenin yorumlanması ve uygulanmasının ulaştığı olgunluk düzeyini yansıtacak ve çok kapsamlı çağdaş sosyal sorunlara uygulanabilecek ve Sözleşmeyle uygun olacak bir müfredat tasarlandı.

Ancak çocukların ve gençlerin deneyiminden, Sözleşmenin tanıtımında Okulun katılımından geçen avukatlar, toplumun, akademisyenlerin ve hükümete bağlı olmayan partnerlerin uzmanlığından, Sözleşmeyle uygunluğunu izlemek amacıyla yapılan girişimlerin dokümanlarından, giderek artan bilimsel literatürden yararlanmak suretiyle hazırlanan bir gözden geçirilmiş müfredat günümüzün en acil sosyal sorunlarının bazılarını Sözleşmenin nasıl uygulanabileceğini inceleyebilir ve açıklayabilir. Çocuğun yüksek yararı, ayrımcılık yapmama, sağlıklı gelişim ve anlamlı katılım gibi Sözleşmenin temel ilkeleri çerçevesinde hazırlanan müfredat farklılaşan ve normatif gelişim, ruh sağlığı, fiziksel ve

psikolojik güvenlik ve iyilik hali, önyargı ve ayrımcılık ve makro-ekonomik politika konularına insan hakları perspektifini yansıtabilir. Öğrenciler, çocuk ve gençlik çalışanları olarak pratik çalışmalarında çocukların, gençlerin, ailelerin ve toplumun iyilik durumunu etkileyen yoksulluk, tarihsel olarak dezavantajlı yerli çocuklarının kendi geleneksel kültürleriyle yeniden bağlantısını kurma, çocuk fahişeliği ve pornografisi ve çocuk ve gençler tarafından yapılan ve onlara yönelik şiddet gibi sorunlarda Sözleşmeye nasıl başvurabileceklerini öğrenmektedirler.

British Columbia'da profesyonel çocuk ve genç bakımı uygulaması son zamanlarda uygulayıcılar, öğrenciler ve Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu için özel bir mücadeleyi içeren bir fırsat yaşadılar. Valilik, yasal gereklilikleri yerine getirmenin çocuğun yüksek yararına olmadığı gerekçesiyle Çocuk, Aile ve Toplum Hizmeti Yasası'nın otoritesi altında çocuk koruma temsilciliği için kalifiye meslek elemanlarının kapsamını genişleterek çocuk ve genç bakımı eğitimcilerinin ve öğrencilerinin mesleğin ve Sözleşmenin ilkeleriyle kendi uygulamalarını bütünleştirmeleri için stratejiler bulmasını istemiştir. Victoria Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu'ndaki gözden geçirilmiş çocuk hakları lisans müfredatı, bu yeni gerekliliği karşılamak için, insan hakları ilkeleriyle ilişkilendirilmiş stratejilerin formüle edilmesinde öğrencilere ve uygulayıcılara yardımcı olacaktır.

2) KUR TANIMI

Çocuk hakları lisans müfredatı üç yıl düzeyinde bir dönemlik seçimlik kurs olarak verilmeye devam edecektir. Müfredat, bir eğitim uygulama modülü olarak Victoria Üniversitesinde, uzaktan eğitim yoluyla, Üniversite Kolejlerinde, ve insani hizmetler eğitim programlarında verilebilir. Fikir alışverişini, savunuculuk ve tanıtım stratejilerini, ve problem çözme alıştırmalarını kolaylaştırmanın yanı sıra uygulayıcıların ve uzaktan eğitim öğrencilerinin katılımını kolaylaştırabilmek amacıyla gözden geçirilmiş müfredat, ders döneminin üzerine, periyodik olarak hafta sonu seminerleri biçiminde de sürdürülebilir. Bu dönemlerde ÇHS dersi ile yerli çocukların hakları dersinin aynı anda verilmesi önerilmektedir ve eğitimin yararını öğrenciler lehine artırabilmek için birleşik seminer oturumları gerçekleştirilebilir.

Müfredat yerleşik danışma komitesi tarafından izlenebilir ve değerlendirilebilir. Bu komite spesifik çağdaş politika sorunları konusundaki uzmanlıktan yarar sağlayabilir.

Ders, orijinal halinde, giriş düzeyinde, ÇHS'nin genel bağlamı ve uygulaması olarak verilebileceği gibi derinlemesine de, öğrencilerin spesifik uygulamalarında Sözleşmenin nasıl uygulanabileceği, verilebilir. Bu uygulama, öğrencilerin öğrenme deneyimleri geçirmesiyle ve çocukların, gençlerin ve ailelerin gerçek toplumlarında ve gerçek yaşamlarındaki olası sorunlara çözüm bulabilmesi için problem çözme seçeneklerini oluşturması konusunda öğrencileri mücadeleye davet eden aktiviteler yoluyla gerçekleştirilebilir. Müfredat geleneksel basılı ders materyalinin verilmesine ek olarak çeşitli teknoloji temelli içerik sunumlarıyla da zenginleştirilebilir. World Wide Web ve CD-ROM teknolojileri belirlenen seminer dönemlerinin dışında etkileşimsel öğrenmeyi geliştirmek için kullanılabilir. Çocuk ve Gençlik Bakımı Okulu ayrıca gençlerin katılımı, cinsel istismarı ve yerli çocukların iyilik hali ve diğer konularda haklar temeline dayalı bakış açısının geliştirilmesi için çocuk ve gençlerin ifadelerinin yer aldığı video-teyp kaynaklarından oluşan bir kütüphane oluşturmuştur. Gözden geçirilmiş müfredat sistemli politika değişimini etkileyen bir araç olarak Sözleşmenin uygulanması, izlenmesi ve kullanımı konusundaki üst düzey bir kursa kayıta önkoşul olarak de düzenlenebilir.

3) ÖĞRENME HEDEFLERİ

Kursun tamamlanması sonucunda öğrenciler:

1. BM Çocuk Hakları Sözleşmesini ve onun Kanada ve uluslararası insan hakları bağlamındaki yerini anlayacaklardır.
2. Bireylerin ve uluslararası, ulusal, vilayet ve toplum düzeyinde hükümete bağlı olan, hükümete bağlı olmayan ve toplum kuruluşlarının Sözleşmeye uygun olarak tanıtım, uygulama ve izlemedeki rolünü anlayacaklardır.
3. Bir sosyal sorun hakkında, Sözleşmenin uygun ilkesi(leri) merceğinden, bir perspektif geliştirebileceklerdir ve çocukların, gençlerin, ailelerinin ve toplulukların yaşamlarındaki acil sorunların çözümünde veya problem çözme sürecinde Sözleşmenin gereklilik(lerini) yerine getirebileceklerdir.
4. Ders kapsamında çocuklarla, gençlerle, ailelerle ve topluluklarla yaptıkları uygulamalar yoluyla bilgiyi kullanma ve sentezleme, bilgi edinme ve analitik olma becerilerini kazanacaklardır.

EK 1 BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ

(Çocuk Hakları Sözleşmesinin Tam Metni)

Çocuk Hakları Sözleşmesi 20 Kasım 1989'da Genel Kurul'un 44/25 sayılı önerisi ile kabul edilmiş, imzaya, onaya ve kullanıma açılmıştır. Madde 49'a uygun olarak 2 Eylül 1990'da yürürlüğe girmiştir.

ÖNSÖZ

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Antlaşmasında ilan edilen ilkeler uyarınca insanlık ailesinin tüm üyelerinin, doğuştan varlıklarına özgü bulunan haysiyetle birlikte eşit ve devredilemez haklara sahip olmalarının tanınmasının, dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olduğunu düşünerek,

Birleşmiş Milletler halklarının, insanın temel haklarına ve bireyin, insan olarak taşıdığı haysiyet ve değere olan kesin inançlarını Birleşmiş Milletler Antlaşmasında bir kez daha doğrulamış olduklarını ve daha

geniş bir özgürlük ortamında toplumsal ilerleme ve daha iyi bir yaşam düzeyi sağlama yolundaki kararlılıklarını hatırla tutarak,

Birleşmiş Milletlerin, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde ve Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerinde herkesin, bu metinlerde yer alan hak ve özgürlüklerden ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuştan veya başka durumdan kaynaklanan ayrımlar dahil, hiçbir ayırım gözetilmeksizin yararlanma hakkına sahip olduklarını benimsediklerini ve ilan ettiklerini kabul ederek,

Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Birleşmiş Milletlerin, çocukların özel ilgi ve yardıma hakkı olduğunu ilan ettiğini anımsayarak, Toplumun temel birimi olan ve tüm üyelerinin ve özellikle çocukların gelişmeleri ve esenlikleri için doğal ortamı oluşturan ailenin toplum içinde kendisinden beklenen sorumlulukları tam olarak yerine getirebilmesi için gerekli koruma ve yardımı görmesinin zorunluluğuna inanmış olarak,

Çocuğun kişiliğinin tam ve uyumlu olarak gelişebilmesi için mutluluk, sevgi ve anlayış havasının içindeki bir aile ortamında yetişmesinin gerekliliğini kabul ederek,

Çocuğun toplumda bireysel bir yaşantı sürdürebilmesi için her yönüyle hazırlanmasının ve Birleşmiş Milletler Antlaşmasında ilan edilen ülküler ve özellikle barış, değerlilik, hoşgörü, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ruhuyla yetiştirilmesinin gerekliliğini göz önünde bulundurarak,

Çocuğa özel bir ilgi gösterme gerekliliğinin, 1924 tarihli, Cenevre Çocuk Hakları Bildirisinde ve 20 Kasım 1959 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Bildirisinde belirtildiğini ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde, Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nde (özellikle 23 ve 24 üncü maddelerinde) ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmede (özellikle 10 uncu maddesinde) ve çocukların esenliği ile ilgili uzman kuruluşların ve uluslararası örgütlerin kurucu ve ilgili belgelerinde tanındığını hatırla tutarak,

Çocuk Hakları Bildirisinde de belirtildiği gibi "çocuğun gerek bedensel gerek zihinsel bakımdan tam erginliğe ulaşmamış olması nedeniyle doğum sonrasında olduğu kadar, doğum öncesinde de uygun yasal korumayı da içeren özel güvence ve koruma gereksiniminin bulunduğu"nu hatırla tutarak,

Ulusal ve uluslararası düzeyde çocukları aile yanına yerleştirme ve evlat edinmeye de özel atıfta bulunan Çocuğun Korunması ve Esenliğine İlişkin Toplumsal ve Hukuksal İlkeler Bildirisi; Çocuk Mahkemelelerinin Yönetimi Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları) ve Acil Durumlarda ve Silahlı Çatışma Halinde Kadınların ve Çocukların Korunmasına İlişkin Bildirinin hükümlerini anımsayarak,

Dünyadaki ülkelerin tümünde çok güç koşullar altında yaşayan ve bu nedenle özel bir ilgiye gereksinimi olan çocukların bulunduğu bilinci içinde, Çocuğun korunması ve uyumlu gelişmesi bakımından her hal-kın kendine özgü geleneklerinin ve kültürel değerlerinin taşıdığı önemi göz önünde tutarak,

Her ülkedeki, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki çocukların yaşama koşullarının iyileştirilmesi için uluslararası işbirliğinin taşıdığı önemin bilincinde olarak,

Aşağıdaki kurallar üzerinde anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

Bu sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.

Madde 2

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanır ve taahhüt ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayırıma veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemleri alırlar.

Madde 3

1. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.

2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de göz önünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar.
3. Taraf Devletler, çocukların bakımı ve korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.

Madde 4

Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakların uygulanması amacıyla gereken her türlü yasal, idari ve diğer önlemleri alırlar. Ekonomik, sosyal ve kültürel haklara ilişkin olarak, Taraf Devletler eldeki kaynaklarını olabildiğince geniş tutarak, gerekirse uluslararası işbirliği çerçevesinde bu tür önlemler alırlar.

Madde 5

Taraf Devletler, bu Sözleşmenin çocuğa tanıdığı haklar doğrultusunda çocuğun yeteneklerinin geliştirilmesi ile uyumlu olarak, çocuğa yol gösterme ve onu yönlendirme konusunda ana-babanın, yerel gelenekler ön görüyorsa uzak aile veya topluluk üyelerinin, yasal vasilerinin veya çocuktan hukuken sorumlu kişilerin sorumluluklarına, haklarına ve ödevlerine saygı gösterirler.

Madde 6

1. Taraf Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler.

Madde 7

1. Çocuk doğumdan hemen sonra derhal nüfus kütüğüne kaydedilecek ve doğumdan itibaren bir isim hakkına, bir vatandaşlık kazanma hakkına ve mümkün olduğu ölçüde ana-babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkına sahip olacaktır.
2. Taraf Devletler, özellikle çocuğun tabiiyetsiz kalması söz konusu olduğunda kendi ulusal hukuklarına ve ilgili uluslararası belgeler çerçevesinde üstlendikleri yükümlülüklerine uygun olarak bu hakların işlerlik kazanmasını taahhüt ederler.

Madde 8

1. Taraf Devletler yasanın tanıdığı şekli ile çocuğun kimliğini; tabiiyeti, ismi ve aile bağları dahil, koruma hakkına saygı göstermeyi ve bu konuda yasa dışı müdahalelerde bulunmamayı taahhüt ederler.
2. Çocuğun kimliğinin unsurlarının bazılarında veya tümünden ya-saya aykırı olarak yoksun bırakılması halinde, Taraf Devletler çocuğun kimliğine süratle yeniden kavuşturulması amacıyla gerekli yardım ve korumada bulunurlar

Madde 9

1. Yetkili makamlar uygulanabilir yasa ve usullere göre ve temyiz yolu açık olarak, ayrılığın çocuğun yüksek yararına olduğu yolunda karar vermedikçe, Taraf Devletler, çocuğun; ana-babasından, onların rızası dışında ayrılmamasını güvence altına alırlar. Ancak, ana-babası tarafından çocuğun kötü muameleye maruz bırakılması ya da ihmal edilmesi durumlarında ya da ana-babanın birbirinden ayrı yaşaması nedeniyle çocuğun ikametgahının belirlenmesi amacıyla karara varılması gerektiğinde, bu tür bir ayrılık kararı verilebilir.
2. Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca girişilen her işlemde, ilgili bütün taraflara işleme katılma ve görüşlerini bildirme olanağı tanınır.
3. Taraf Devletler, ana-babasından veya bunlardan birinden ayrılmasına karar verilen çocuğun, kendi yüksek yararına aykırı olmadıkça, ana-babasının ikisiyle de düzenli bir biçimde kişisel ilişki kurma ve doğrudan görüşme hakkına saygı gösterirler.
4. Böyle bir ayrılık, bir Taraf Devlet tarafından girişilen ve çocuğun kendisinin ana-babasının veya her ikisinin birden tutuklanmasını, hapsini, sürgün sınır dışı edilmesini veya ölümünü (ki buna devletin gözetimi altında iken nedeni ne olursa olsun meydana gelen ölüm dahildir) tevlit eden herhangi benzer bir işlem sonucu olmuşsa, bu Taraf Devlet, istek üzerine ve çocuğun esenliğine zarar vermemek koşulu ile; ana- babaya, çocuğa veya uygun olursa, ailenin bir başka üyesine, söz konusu aile bireyinin ya da bireylerinin bulunduğu yer hakkında gereken bilgi verecektir. Taraf Devletler, böyle bir istemin başlı başına sunulmasının ilgili kişi veya kişiler bakımından aleyhe hiç bir sonuç yaratmamasını ayrıca taahhüt ederler.

Madde 10

1. 9 uncu Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca Taraf Devletlere düşen sorumluluğa uygun olarak, çocuk veya ana-babası tarafından, ailenin birleşmesi amaçlarıyla yapılan bir Taraf Devlet girme ya da onu terk etme konusundaki her başvuru, Taraf Devletlerce olumlu, in-

sani ve ivedi bir tutumla ele alınacak. Taraf Devletler, bu tür bir başvuru yapılmasının, başvuru sahipleri veya aile üyeleri aleyhine sonuçlar yaratmamasını taahhüt ederler.

2. Ana-babası, ayrı Devletlerde oturan bir çocuk olağanüstü durumlar hariç, hem ana hem de babası ile düzenli biçimde kişisel ilişkiler kurma ve doğrudan görüşme hakkına sahiptir. Bu nedenle ve 9 uncu maddenin 1. Fıkrasına göre Taraf Devletler çocuğun ve ana-babasının Taraf Devletlerin ülkeleri dahil herhangi bir ülkeyi terk etme ve kendi ülkelerine dönme hakkına saygı gösterirler. Herhangi bir ülkeyi terk etme hakkı, yalnızca yasada ön görüldüğü gibi ve ulusal güvenliğin, kamu düzenin, kamu sağlığı veya ahlak veya başkalarının hak ve özgürlüklerini korumak amacı ile ve işbu sözleşme ile tanınan öteki haklarla bağdaştığı ölçüde kısıtlamalara konu olabilir.

Madde 11

1. Taraf Devletler, çocukların yasa dışı yollarla ülke dışına çıkarılıp geri döndürülmemesi halleriyle mücadele için önlemler alırlar.
2. Bu amaçla Taraf Devletler iki ya da çok taraflı anlaşmalar yapılmasını mevcut anlaşmalarla katılmayı teşvik ederler.

Madde 12

1. Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun, kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.
2. Bu amaçla, çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci ya da uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatı, ulusal yasanın usule ilişkin kurallarına uygun olarak çocuğa, özellikle sağlanacaktır.

Madde 13

1. Çocuk, düşüncesini özgürce açıklama hakkına sahiptir; bu hak, ülke sınırları ile bağlı olmaksızın; yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla her türlü haber ve düşüncelerin araştırılması, elde edilmesi ve verilmesi özgürlüğünü içerir.
2. Bu hakkın kullanılması yalnızca;
 - a) Başkasının haklarına ve itibarına saygı,

- b) Milli güvenliğin, kamu düzeninin, kamu sağığı ve ahlakın korunması nedenleriyle ve kanun tarafından öngörölmek ve gerekli olmak kaydıyla yapılan sınırlamalara konu olabilir.

Madde 14

1. Taraf Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.
2. Taraf Devletler, ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine, saygı gösterirler.
3. Bir kimsenin dinini ve inançlarını açıklama özgürlüğü kanunla öngörölmek ve gerekli olmak kaydıyla yalnızca kamu güvenliğı, düzeni, sağılık ya da ahlakı ya da başkalarının temel hakları ve özgürlüklerini korumak gibi amaçlarla sınırlandırılabilir.

Madde 15

1. Taraf Devletler, çocuğun dernek kurma ve barış içinde toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını kabul ederler.
2. Bu hakların kullanılması, ancak zorunlu kılınan ve demokratik bir toplumda gerekli olan ulusal güvenlik, kamu güvenliğı, kamu düzeni yararına olarak ya da kamu sağığı ve ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla yapılan sınırlandırmalardan başkalarıyla kısıtlandırılmaz.

Madde 16

1. Hiçbir çocuğun özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayacağı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldıramaz.
2. Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

Madde 17

Taraf Devletler, kitle iletişim araçlarının önemini kabul ederek çocuğun; özellikle toplumsal, ruhsal ve ahlaki esenliğı ile bedensel ve zihinsel sağılığını geliştirmeye yönelik çeşitli ulusal ve uluslararası kaynaklardan bilgi ve belge edinmesini sağlarlar. Bu amaçla Taraf Devletler:

- a) Kitle iletişim araçlarını çocuk bakımından toplumsal ve kültürel yararı olan ve 29.cu maddenin ruhuna uygun bilgi ve belgeyi yaymak için teşvik ederler;

- b) Çeşitli kültürel, ulusal ve uluslararası kaynaklardan gelen bu türde bilgi ve belgelerin üretimi, değişimi ve yayımı amacıyla uluslararası işbirliğini teşvik ederler.
- c) Çocuk kitaplarının üretimini ve yayılmasını teşvik ederler;
- d) Kitle iletişim araçlarının azınlık grubu veya bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem göstermeleri konusunda teşvik ederler;
- e) 13 ve 18. ci maddelerde yer alan kurallar göz önünde tutularak çocuğun esenliğine zarar verebilecek bilgi ve belgelere karşı korunması için uygun yönlendirici ilkeler geliştirilmesini teşvik ederler;

Madde 18

1. Taraf Devletler, çocuğun yetiştirilmesinde ve gelişmesinin sağlanmasında ana-babanın birlikte sorumluluk taşıdıkları ilkesinin tanınması için her türlü çabayı gösterirler. Çocuğun yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sorumluluğu ilk önce ana-babaya ya da durum gerektiriyorsa yasal vasilelere düşer. Bu kişiler her şeyden önce çocuğun yüksek yararını göz önünde tutarak hareket ederler.
2. Bu Sözleşmede belirtilen hakların güvence altına alınması ve geliştirilmesi için Taraf Devletler, çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullanmada ana-baba ve yasal vasilerin durumlarına uygun yardım yapar ve çocukların bakımı ile görevli kuruluşların, faaliyetlerin ve hizmetlerin gelişmesini sağlarlar.
3. Taraf Devletler, çalışan ana-babanın, çocuk bakım hizmet ve tesislerinden, çocuklarının da bu hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi alırlar.

Madde 19

1. Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin ya da bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken bedensel saldırı, şiddet veya suistimale, ihmal ya da ihmalkar muameleye, ırza geçme dahil her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması için; yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar.
2. Bu tür koruyucu önlemler; burada tanımlanmış olan çocuklara kötü muamele olaylarının önlenmesi, belirlenmesi, bildirilmesi, yetkili makama havale edilmesi, soruşturulması, tedavisi ve izlenmesi için gerekli başkaca yöntemleri ve uygun olduğu takdirde adliyenin işe el koyması olduğu kadar durumun gereklerine göre çocuğa ve onun bakımını üstlenen kişilere, gereken desteği sağlamak amacı

ile sosyal programların düzenlenmesi için etkin usulleri de içermelidir.

Madde 20

1. Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır.
2. Taraf Devletler bu durumdaki bir çocuk için kendi ulusal yasalarına göre, uygun olan bakımı sağlayacaklardır.
3. Bu tür bakım, başkaca benzerleri yanında, bakıcı aile yanına verme, İslam Hukukunda Kefalet (Kafalah), evlat edinme ya da gerekiyorsa çocuk bakımı amacı güden uygun kuruluşlara yerleştirmeyi de içerir. Çözümler düşünülürken, çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dinsel kültürel ve dil kimliğine gerek saygı gösterilecektir.

Madde 21

Evlat edinme sistemini kabul eden ve/veya buna izin veren Taraf Devletler, çocuğun en yüksek yararlarının temel düşünce olduğunu kabul edecek ve aşağıdaki ilkeleri gerçekleştirecektir:

- a) Bir çocuğun evlat edinilmesine ancak yetkili makamlar karar verir. Bu makam uygulanabilir yasa ve usullere göre ve güvenilir tüm bilgilerin ışığında; çocuğun, ana-babası, yakınları ve yasal vasisine göre durumunu göz önüne alarak ve gereken durumlarda tüm ilgililerle yapılacak görüşme sonucu onların da evlat edinme konusundaki onaylarını alma zorunluluğuna uyarak, kararını verir.
- b) Çocuğun kendi ülkesinde elverişli biçimde bakılması mümkün olmadığı veya evlat edinecek veya yanına yerleştirilecek aile bulunmadığı takdirde, ülkelerarası evlat edinmenin çocuk bakımından uygun bir çözüm olduğunu kabul ederler.
- c) Başka bir ülkede evlat edinilmesi düşünülen çocuğun, kendi ülkesinde mevcut evlat edinme durumuyla eşdeğer olan güvence ve ölçülerden yararlanmasını sağlarlar.
- d) Ülkelerarası evlat edinmede, yerleştirmenin ilgililer bakımından yasadışı para kazanma konusu olmaması için gereken bütün önlemleri alırlar.
- e) Bu maddedeki amaçları, uygun olduğu ölçüde, ikili ya da çok taraflı düzenleme veya anlaşmalarla teşvik eder ve bu çerçevede, çocuğun başka bir ülkede yerleştirilmesinin yetkili makam veya organlar tarafından yürütülmesini güvenceye almak için çaba gösterirler.

Madde 22

1. Taraf Devletler, ister tek başına olsun isterse ana-babası veya herhangi bir başka kimse ile birlikte bulunsun, mülteci statüsü kazanmaya çalışan ya da uluslararası iç hukuk kural ve usulleri uyarınca mülteci sayılan bir çocuğun, bu Sözleşmede ve insan haklarına veya insani konulara ilişkin ve söz konusu Devletlerin taraf oldukları diğer Uluslararası sözleşmelerde tanınan ve bu duruma uygulanabilir nitelikte bulunan hakları kullanması amacıyla koruma ve insani yardımdan yararlanması için gerekli bütün önlemleri alırlar.
2. Bu nedenle, Taraf Devletler, uygun gördükleri ölçüde, Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve onunla işbirliği yapan hükümetler arası ve hükümet dışı yetkili başka kuruluşlarla bu durumda olan bir çocuğu korumak, ona yardım etmek, herhangi bir mülteci çocuğun ailesiyle yeniden bir araya gelebilmesi için ana-babası veya ailesinin başka üyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla işbirliğinde bulunurlar. Herhangi bir nedenle kendi aile çevresinden sürekli ya da geçici olarak ayrı düşmüş bir çocuğa bu sözleşmeye göre tanınan koruma, aynı esaslar içinde, ana-babası ya da ailesini başkaca üyelerinden hiç birisi bulunamayan çocuğa da tanınacaktır.

Madde 23

1. Taraf Devletler zihinsel ya da bedensel özürlü çocukların saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşamı etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar altında eksiksiz bir yaşama sahip olmalarını kabul ederler.
2. Taraf Devletler, özürlü çocukların özel bakımdan yararlanma hakkını tanırlar ve eldeki kaynakları yeterliliği ölçüsünde ve yapılan başvuru üzerine, yardımdan yararlanabilecek durumda olan çocuğa ve onun bakımından sorumlu olanlara, çocuğun durumu ve ana-babasının veya çocuğa bakanların içinde bulundukları koşullara uygun düşecek yardımın yapılmasını teşvik ve taahhüt ederler.
3. Özürlü çocuğun özel bakıma gereksinimi olduğu bilincinden hareketle bu maddenin 2 inci fıkrası uyarınca yapılması öngörülen yardım, çocuğun ana-babasını ya da çocuğa bakanların parasal (mali) durumları göz önüne alınarak, olanaklara ölçüsünde ücretsiz sağlanır. Bu yardım; özürlü çocuğun eğitimi, meslek eğitimi, tıbbi bakım hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, bir işte çalışabilecek duruma getirme hazırlık programları ve dinlenme/eğlenme olanaklarından etkin olarak yararlanmasını sağlamak üzere düzenlenir ve çocuğun en eksiksiz biçimde toplumla bütünleşmesi yanında,

kültürel ve ruhsal yönü dahil bireysel gelişmesini gerçekleştirme amacını güder.

4. Taraf Devletler, uluslararası işbirliği ruhu içinde, özürlü çocukların koruyucu sıhhi bakımı, tıbbi, psikolojik ve işlevsel tedavileri alanlarına ilişkin gerekli bilgilerin alışverişi yanında, rehabilitasyon, eğitim ve mesleki eğitim hizmetlerine ilişkin yöntemlerin bilgilerini de içerecek şekilde ve Taraf Devletlerin bu alanlardaki güçlerini, anlayışlarını geliştirmek ve deneyimlerini zenginleştirmek amacıyla bilgi dağıtımını ve bu bilgiden yararlanmayı teşvik ederler. Bu bakımdan, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri, özellikle göz önüne alınır.

Madde 24

1. Taraf Devletler, çocuğun olabilecek en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan yararlanma hakkını tanırlar. Taraf Devletler, hiçbir çocuğun bu tür tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma hakkında yoksun bırakılmamasını güvence altına almak için çaba gösterirler.
2. Taraf Devletler, bu hakkın tam olarak uygulanmasını takip ederler ve özellikle:
 - a) Bebek ve çocuk ölüm oranlarının düşürülmesi;
 - b) Bütün çocuklara gerekli tıbbi yardımının ve tıbbi bakımın; temel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesine önem verilerek sağlanması;
 - c) Temel sağlık hizmetleri çerçevesinde ve başka olanakların yanı sıra, kolayca bulunabilen tekniklerin kullanılması ve besleyici yiyecekler ve temiz içme suyu sağlanması yoluyla ve çevre kirlenmesinin tehlike ve zararlarını göz önüne alarak, hastalık ve yetersiz beslenmeye karşı mücadele edilmesi;
 - d) Anneye doğum öncesi ve sonrası uygun bakımın sağlanması;
 - e) Bütün toplum kesimlerinin özellikle anne- babalar ve çocukların, çocuk sağlığı ve beslenmesi, anne sütü ile beslenmesinin yararları, toplum ve çevre sağlığı ve kazaların önlenmesi konusunda temel bilgileri elde etmeleri ve bu bilgileri kullanmalarına yardımcı olunması;
 - f) Koruyucu sağlık bakımlarının, ana-babaya rehberliğini aile planlaması eğitimi ve hizmetlerinin geliştirilmesi; amaçlarıyla uygun önlemleri alırlar.

3. Taraf Devletler, çocukların sağlığı için zararlı geleneksel uygulamalarının kaldırılması amacıyla uygun ve etkili her türlü önlemi alırlar.
4. Taraf Devletler, bu maddede tanınan hakkın tam olarak gerçekleştirilmesini tedricen sağlamak amacıyla uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve teşviki konusunda karşılıklı olarak söz verirler. Bu konuda gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle göz önünde tutulur.

Madde 25

Taraf Devletler, yetkili makamlarca korunma ve bakım altına alma, bedensel ya da ruhsal tedavi amaçlarıyla hakkında bir yerleştirme tedbiri uygulanan çocuğun gördüğü tedaviyi ve yerleştirilmesine bağlı diğer tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkına sahip olduğunu kabul ederler.

Madde 26

1. Taraf Devletler, her çocuğun sosyal sigorta dahil, sosyal güvenlik-ten yararlanma hakkını tanır ve bu hakkın tam olarak gerçekleşmesini sağlamak için ulusal hukuklarına uygun, gerekli önlemleri alırlar.
2. Sosyal Güvenlik, çocuğun ve çocuğun bakımından sorumlu olanların kaynakları ve koşulları göz önüne alınarak ve çocuk tarafından ya da onun adına yapılan sosyal güvenlik-ten yararlanma başvurusuna ilişkin başkaca durumlar da göz önünde tutularak sağlanır.

Madde 27

1. Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler.
2. Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu; sahip oldukları imkanlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişiler düşer.
3. Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanaklarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.

4. Taraf Devletler, Taraf Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun; ana babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemi alırlar. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkeden başka bir ülkede yaşaması halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar aktinin yanı sıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.

Madde 28

1. Taraf Devletler, çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi görüşüyle özellikle:
 - a) İlk öğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler;
 - b) Orta öğretim sistemlerinin genel olduğu kadar mesleki nitelikte de olmak üzere çeşitli biçimlerde örgütlenmesini teşvik ederler ve bunların tüm çocuklara açık olmasını sağlarlar ve gerekli durumlarda mali yardım yapılması ve öğretimi parasız kılmak gibi uygun önlemleri alırlar;
 - c) Uygun bütün araçları kullanarak, yüksek öğretime yetenekleri doğrultusunda herkese açık hale getirirler;
 - d) Eğitim ve meslek seçimine ilişkin bilgi ve rehberliği bütün çocuklar için elde edilir hale getirirler;
 - e) Okullarda düzenli biçimde devamların sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alırlar.
2. Taraf Devletler, okul disiplinin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu Sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli olan tüm önlemleri alırlar.
3. Taraf Devletler eğitim alanında, özellikle cehaletin ve okuma yazma bilmemenin dünyadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve çağdaş eğitim yöntemlerine ve bilimsel ve teknik bilgilere sahip olunmasını kolaylaştırmak amacıyla uluslararası işbirliğini güçlendirir ve teşvik ederler. Bu konuda, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimleri özellikle göz önünde tutulur.

Madde 29

1. Taraf Devletler, çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler;

- a) Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yetilerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;
 - b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygının geliştirilmesi;
 - c) Çocuğun ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı, veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygının geliştirilmesi;
 - d) Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik, ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhu ile özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması;
 - e) Doğal çevreye saygının geliştirilmesi.
2. Bu maddenin veya 28'inci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne bu maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ilkelere saygı göstermesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin Devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olması koşuluyla aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

Madde 30

Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde 31

1. Taraf Devletler, çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence (etkinliklerinde) bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanırlar.
2. Taraf Devletler, çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkına saygı duyarak tanırlar ve özendirirler ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin (etkinlikler) konusunda uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik ederler.

Madde 32

1. Taraf Devletler, çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitime zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını kabul ederler.

2. Taraf Devletler bu maddenin uygulamaya konulmasını sağlamak için yasal, idari, toplumsal ve eğitsel her önlemi alırlar. Bu amaçlar ve öteki uluslararası belgelerin ilgili hükümleri göz önünde tutularak, Taraf Devletler özellikle şu önlemleri alırlar:

- a) İşe kabul için bir ya da birden çok asgari yaş sınırı tespit ederler;
- b) Çalışmanın saat olarak süresi ve koşullarına ilişkin uygun düzenlemeleri yaparlar;
- c) Bu maddenin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak için ceza ve ya başka uygun yaptırımlar öngörürler.

Madde 33

Taraf Devletler, çocukların uluslararası antlaşmalarda tanımladığı biçimde uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasadışı kullanımına karşı korunması ve çocukların bu tür maddelerin yasadışı üretimi ve kaçakçılığı alanında kullanılmasını önlemek amacıyla yasal sosyal ve eğitsel niteliktekiler de dahil olmak üzere her türlü uygun önlemleri alırlar.

Madde 34

Taraf Devletler, çocuğu her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı koruma güvencesi verirler. Bu amaçla Taraf Devletler özellikle:

- a) Çocuğun yasadışı bir cinsel faaliyete girişmek üzere kandırılması veya zorlanmasını;
- b) Çocukların, fuhuş, ya da diğer yasadışı cinsel faaliyette bulundurulması olarak sömürülmesini;
- c) Çocukların, pornografik nitelikli gösterilerde ve malzemede kullanılarak sömürülmesini; önlemek amacıyla ulusal düzeyde ve ikili ile çok taraflı ilişkilerde gerekli her türlü önlemi alırlar.

Madde 35

Taraf Devletler, her ne nedenle ve hangi biçimde olursa olsun, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ve ikili ve çok yanlı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri alırlar.

Madde 36

Taraf Devletler, esenliğine herhangi bir biçimde zarar verebilecek başka her türlü sömürüye karşı çocuğu korurlar.

Madde 37

Taraf Devletler, aşağıdaki hususları sağlarlar:

- a) Hiç bir çocuk, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tabi tutulmayacaktır. On sekiz yaşından küçük olanlara, işledikleri suçlar nedeniyle idam cezası verilemeyeceği gibi saliverilme koşulu bulunmayan ömür boyu hapis cezası da verilmeyecektir.
- b) Hiç bir çocuk yasa dışı ya da keyfi biçimde özgürlüğünden yoksun bırakılmayacaktır. Bir çocuğun tutuklanması, alıkonulması veya hapsi yasa gereği olacak ve ancak en son baş vurulacak bir önlem olarak düşünülüp, uygun olabilecek en kısa süre ile sınırlı tutulacaktır.
- c) Özgürlüğünden yoksun bırakılan her çocuğa insancıl biçimde ve insan kişiliğinin özünde bulunan saygınlık ve kendi yaşındaki kişilerin gereksinimleri göz önünde tutularak davranılacaktır.
- d) Özgürlüğünden yoksun olan her çocuk, kendi yüksek yararı aksini gerektirmedikçe, özellikle yetişkinlerden ayrı tutulacak ve olağanüstü durumlar dışında ailesi ile yazışma ve görüşme yoluyla ilişki kurma hakkına sahip olacaktır.

Madde 38

- 1) Taraf Devletler, silahlı çatışma halinde kendilerine uygulanabilir olan uluslararası hukukun, çocukları da kapsayan insani kurallarına uymak ve uyulmasını sağlamak yükümlülüğünü üstlenirler.
- 2) Taraf Devletler on beş yaşından küçüklerin çatışmalara doğrudan katılmaması için uygun olan bütün önlemleri alırlar.
- 3) Taraf Devletler, özellikle on beş yaşına gelmemiş çocukları askere almaktan kaçınırlar. Taraf Devletler, on beş ile on sekiz yaş arasındaki çocukların silah altına alınmaları gereken durumlarda, önceliği yaşça büyük olanlara vermek için çaba gösterirler.
- 4) Silahlı çatışmalarda sivil halkın korunmasına ilişkin uluslararası insani hukuk kuralları tarafından öngörülen yükümlülüklerini uygun olarak, Taraf Devletler silahlı çatışmadan etkilenen çocuklara koruma ve bakım sağlamak amacıyla mümkün olan her türlü önlemi alırlar.

Madde 39

Taraf Devletler, her türlü ihmal, sömürü ya da suistimal, işkence ya da her türlü zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulaması ya da silahlı çatışma mağduru olan bir çocuğun, bedensel ve ruhsal bakımdan sağlığına yeniden kavuşması ve yeniden toplumla bütünleşebilmesini temin için uygun olan tüm önlemleri alırlar. Bu

tür sağığı kavuşturma ve toplumla bütünleştirme, çocuğun sağığı, özgüvenini ve saygınlığını geliştirici bir ortamda gerçekleştirilir.

Madde 40

- 1) Taraf Devletler hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler.
- a) İşlendiği zaman ulusal ya da uluslararası hukukça yasaklanmamış bir eylem ya da ihmal nedeniyle hiçbir çocuk hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ya da ithamı öne sürülemeyeceği gibi böyle bir ihlalde bulunduğu da kabul edilmeyecektir.
- b) Hakkında ceza kanunu ihlal iddiası veya ithamı bulunan her çocuk aşağıdaki asgari güvencelere sahiptir:
 - i) Haklarındaki suçlama yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılmak;
 - ii) Haklarındaki suçlamalardan kendilerinin hemen ve doğrudan doğruya; ya da uygun düşen durumlarda ana-babaları ya da yasal vasisleri kanalı ile haberli kılınmak ve savunmalarının hazırlanıp sunulmasında gerekli yasal ya da uygun olan başka yardımdan yararlanmak;
 - iii) Yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde adli ya da başkaca uygun yardımdan yararlanarak ve özellikle çocuğun yaşı ve durumu göz önüne alınmak suretiyle kendisinin yüksek yararına aykırı olduğu saptanmadığı sürece, ana-babası veya yasal vasisi de hazır bulundurularak yasaya uygun biçimde adil bir duruşma ile konunun gecikmeksizin karara bağlanmasının sağlanması;
 - iv) Tanıklık etmek ya da suç ikrarında bulunmak için zorlanmamak; aleyhine olan tanıkları sorguya çekmek veya sorguya çekmiş olmak ve lehine olan tanıkların hazır bulunmasının ve sorgulanmasının eşit koşullarda sağlanması;
 - v) Ceza yasasını ihlal ettiği sonucuna varılması halinde, bu kararın ve bunun sonucuna varılması halinde, bu kararın ve bunun sonucu olarak alınan önlemlerin daha yüksek yetkili, bağımsız ve yansız

bir makam ya da mahkeme önünde yasaya uygun olarak incelenmesi;

vi) Kullanılan dili anlamaması veya konuşamaması halinde çocuğun parasız çevirmen yardımından yararlanması;

vii) Kovuşturmanın her aşamasında özel hayatının gizliliğine tam saygı gösterilmesine hakkı olmak;

3. Taraf Devletler, hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddiası ileri sürülen, bununla itham edilen ya da ihlal ettiği kabul olunan çocuk bakımından, yalnızca ona uygulanabilir yasaların, usullerin, onunla ilgili makam ve kuruluşların oluşturulmasını teşvik edecek ve özellikle şu konularda çaba göstereceklerdir:

a) Ceza yasasını ihlal konusunda asgari bir yaş sınırı belirleyerek, bu yaş sınırının altındaki çocuğun ceza ehliyetinin olmadığına kabulü;

b) Uygun bulunduğu ve istenilir olduğu takdirde insan hakları ve yasal güvencelere tam saygı gösterilmesi koşuluyla bu tür çocuklar için adli kovuşturma olmaksızın önlemlerin alınması.

4. Koruma tedbiri, yönlendirme ve gözetim kararları, danışmanlık, şartlı salıverme, bakım için yerleştirme, eğitim ve meslek öğretme programları ve diğer kurumsal bakım seçenekleri gibi çeşitli düzenlemelerin uygulanmasında, çocuklara durumları ve suçları ile orantılı ve kendi esenliklerine olacak biçimde muamele edilmesi sağlanacaktır.

Madde 41

Bu Sözleşmede yer alan hiçbir husus, çocuk haklarının gerçekleştirilmesine daha çok yardımcı olan ve;

a) bir Taraf Devletin yasasında; veya

b) bu Devlet bakımından yürürlükte olan uluslararası hukukta yer alan hükümleri etkilemeyecektir.

II. KISIM

Madde 42

Taraf Devletler, Sözleşme ilke ve hükümlerinin uygun ve etkili araçlarla yetişkinler kadar çocuklar tarafından da yaygın biçimde öğrenilmesini sağlamayı taahhüt ederler.

Madde 43

1. Taraf Devletlerin bu Sözleşme ile üstlendikleri yükümlülükleri yerine getirme konusunda kaydettikleri ilerlemeleri incelemek amacıyla, görevleri aşağıda belirtilen bir Çocuk Hakları Komitesi kurulmuştur.
2. Komite bu Sözleşme ile hükme bağlanan alanda yetenekleriyle tanınmış ve yüksek ahlâk sahibi on uzmandan oluşur. Komite üyeleri Taraf Devletlerce kendi vatandaşları arasından ve kişisel olarak görev yapmak üzere, adil bir coğrafi dağılımı sağlama gereği ve başlıca hukuk sistemleri göz-önünde tutularak seçilirler.
3. Komite üyeleri, Taraf devletlerce gösterilen kişiler listesinden gizli oyla seçilirler. Her Taraf Devlet, vatandaşları arasından bir uzmanı aday gösterebilir.
4. Komite için ilk seçim, bu Sözleşmenin yürürlüğe girişini izleyen altı ay içinde yapılır. Sonraki seçimler iki yılda bir yapılır. Her seçim tarihinden en az dört ay önce, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, Taraf Devletleri iki ay içinde adaylarını göstermeye yazılı olarak davet eder. Daha sonra Genel Sekreter böylece belirlenen kişilerden, kendilerini gösteren Taraf Devletleri de işaret ederek, alfabetik sıraya göre oluşturduğu bir listeyi, Taraf Devletlere bildirir.
5. Seçimler, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde, Genel Sekreter tarafından davet edilen Taraf Devletler toplantılarında yapılır. Nisabı, Taraf Devletlerin üçte ikisinin oluşturduğu bu toplantılarda, hazır bulunan ve oy kullanan Devletlerin salt çoğunluğuyla en fazla oy alan kişiler Komiteye seçilir.
6. Komite üyeleri dört yıl için seçilir. Aday gösterildikleri takdirde yeniden seçilebilirler. İlk seçimde seçilmiş olan beş üyenin görevi iki yıl sonra sona erer, bu beş üyenin isimleri ilk seçimden hemen sonra toplantı başkanı tarafından çekilen kura ile belirlenir.
7. Bir komite üyesinin ölmesi veya çekilmesi ya da başka herhangi bir nedenle bir üyenin Komitedeki görevlerini yapamaz hale gelmesi durumunda adaylığını öneren Taraf Devlet, Komitenin onaylaması koşuluyla, böylece boşalan yerdeki görev süresi doluncaya kadar, kendi vatandaşları arasından başka bir uzmanı atayabilir.
8. Komite, iç tüzüğünü kendisi belirler.
9. Komite, memurlarını iki yıllık bir süre için seçer.
10. Komite toplantıları olağan olarak Birleşmiş Milletler Teşkilatı Merkezinde ya da Komite tarafından belirlenecek başka uygun bir yer-

de yapılır. Komite olağan olarak her yıl toplanır. Komite toplantılarının süresi, gerektiğinde, Genel Kurulca onaylanmak koşuluyla, bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin bir toplantısıyla belirlenir veya değiştirilir.

11. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri gerekli maddi araçları ve personeli bu Sözleşme ile kendisine verilen görevleri etkili biçimde görebilmesi amacıyla, Komite emrine verir.
12. Bu Sözleşme uyarınca oluşturulan Komitenin üyeleri, Genel Kurulun onayı ile, Birleşmiş Milletler Teşkilatının kaynaklarından karşılanmak üzere, Genel Kurulca saptanan şart ve koşullar çerçevesinde kararlaştırılan ücreti alırlar.

Madde 44

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakları yürürlüğe koymak için, aldıkları önlemleri ve bu haklardan yararlanma konusunda gerçekleştirilen ilerlemeye ilişkin raporları:
 - a) Bu Sözleşmenin, ilgili Taraf Devlet bakımından yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak iki yıl içinde,
 - b) Daha sonra beş yılda bir, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığı ile Komiteye sunmayı taahhüt ederler.
2. Bu madde uyarınca hazırlanan raporlarda, bu Sözleşmeye göre üstlenilen sorumlulukların, şayet varsa, yerine getirilmesini etkileyen nedenler ve güçlükler belirtilecektir. Raporlarda ayrıca, ilgili ülkede Sözleşmenin uygulanması hakkında Komiteyi etrafıca aydınlatacak biçimde yeterli bilgi de bulunacaktır.
3. Komiteye etraflı bilgi içeren bir ilk rapor sunmuş olan Taraf Devlet, bu maddenin 1 (b) bendi gereğince sunacağı sonraki raporlarında daha önce verilmiş olan temel bilgileri tekrarlamayacaktır.
4. Komite, Taraf Devletlerden Sözleşmenin uygulamasına ilişkin her türlü ek bilgi isteminde bulunabilir.
5. Komite, iki yılda bir Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığı ile Genel Kurula faaliyetleri hakkında bir rapor sunar.
6. Taraf Devletler kendi raporlarının ülkelerinde geniş biçimde yayımını sağlarlar.

Madde 45

Sözleşmenin etkili biçimde uygulanmasını geliştirme ve Sözleşme kapsamına giren alanda uluslararası işbirliğini teşvik etmek amacıyla:

- a) Uzmanlaşmış kurumlar, UNICEF ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organları, bu Sözleşmenin kendi yetki alanlarına ilişkin olan hükümlerinin uygulanmasının incelenmesi sırasında, temsil edilmek hakkına sahiptirler. Komite; uzmanlaşmış kurumları, UNICEF'i ve uygun bulduğu öteki yetkili kuruluşları, kendi yetki alanlarını ilgilendiren konularda uzman olarak görüş vermeye davet edebilir. Komite, uzmanlaşmış kurumları, UNICEF'i ve Birleşmiş Milletler Teşkilatının öteki organlarını kendi faaliyet alanlarına ilişkin kesimlerde Sözleşmenin uygulanması hakkında rapor sunmaya davet edebilir;
- b) Komite, uygun bulduğu takdirde, Taraf Devletlerce sunulmuş, bir istem içeren ya da teknik danışma veya yardım ihtiyacını belirten her raporu, gerekiyorsa Komitenin bu istek veya ihtiyaca ilişkin tavsiye ve gözlemlerini de ekleyerek, uzmanlaşmış kurumlara, UNICEF'e ve öteki yetkili kuruluşlara gönderir;
- c) Komite, Genel Kurula Genel Sekreterden Komite adına çocuk haklarına ilişkin sorunlarda incelemeler yaptırması isteğinde bulunulmasını, tavsiye edebilir;
- d) Komite, bu Sözleşmenin 44 ve 45 inci maddeleri uyarınca alınan bilgilere dayanarak, telkin ve genel nitelikte tavsiyelerde bulunabilir. Bu telkin ve genel nitelikteki tavsiyeler, ilgili olan her Taraf Devlete gönderilir ve şayet varsa, Taraf Devletlerin yorumları ile birlikte Genel Kurulun dikkatine sunulur.

III. KISIM

Madde 46

Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.

Madde 47

Bu Sözleşme onaylamaya bağlı tutulmuştur. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

Madde 48

Bu Sözleşme bütün Devletlerin katılmasına açık olacaktır. Katılma belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir,

Madde 49

1. Bu Sözleşme, yirminci onay ya da katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi tarihini izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

2. Yirminci onay ya da katılma belgesinin tevdiinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayacak ya da ona katılacak Devletlerin her biri için, bu Sözleşme, söz konusu Devletin onay ya da katılma belgesini tevdi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 50

1. Bu Sözleşmeye Taraf herhangi bir Devlet bir değişiklik önerisinde bulunabilir ve buna ilişkin metni Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edebilir. Genel Sekreter bunun üzerine değişiklik önerisini Taraf Devletlere, önerinin incelenmesi ve oya konulması amacıyla bir Taraf Devletler Konferansı oluşturulmasını isteyip istemediklerini kendisine bildirmeleri kaydıyla, iletir. Böyle bir duyuru tarihini izleyen dört ay içinde Taraf Devletlerin en az üçte biri söz konusu konferansın toplanmasından yana olduklarını ifade ederlerse Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler Teşkilatı çerçevesinde bu konferansı düzenler. Konferansta hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilen her değişiklik, onay için Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunulur.
2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında yeralan hükümlere uygun olarak kabul edilen bir değişiklik, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca onaylandığı ve bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından kabul edildiği zaman yürürlüğe girer.
3. Bir değişiklik yürürlüğe girdiği zaman, onu kabul eden Taraf Devletler bakımından bağlayıcılık taşır. Öteki Taraf Devletler bu Sözleşme hükümleri ve daha önce kabul ettikleri her değişiklikle bağlı kalırlar.

Madde 51

1. Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, onay ya da katılma anında yapılabilecek çekincelerin metnini alacak ve bütün Devletlere bildirecektir.
2. Bu Sözleşmenin amacı ve konusu ile bağdaşmayan hiçbir çekinceye izin verilmeyecektir.
3. Çekinceler, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterince, geri alınacağına ilişkin bildirimde bulunma yoluyla her zaman geri alınabilir. Bunun üzerine Genel Sekreter, bütün Devletleri haberdar eder. Böyle bir bildirim, Genel Sekreter tarafından alındığı tarihte işlerlik kazanır.

Madde 52

Bir Taraf Devlet, bu Sözleşmeyi, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine vereceği yazılı bildirim yoluyla feshedebilir. Fesih, bildirimin Genel Sekreter tarafından alınması tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

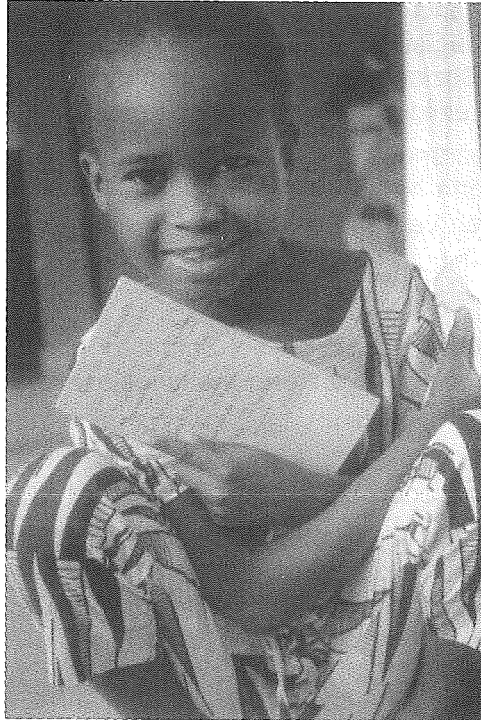
Madde 53

Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri, bu Sözleşmenin tevdi makamı olarak belirlenmiştir.

Madde 54

İngilizce, Arapça, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri de aynı derecede geçerli olan bu Sözleşmenin özgün metni, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri nezdine tevdi edilecektir.

Hükümetleri tarafından tam yetkili kılınan aşağıda imzaları bulunan Temsilciler, yukarıdaki kuralların ışığında, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

EK 2 YARARLI WEB SİTELERİ VE YAYINLAR

www.ifsw.org'a ilave olarak kimi yararlı web siteleri

CRN – Child Rights Information Network

www.crin.org/

Casa Alianza

www.casa-alianza.org

Defence for Children International

www.defence-for-children.org/

ECPAT – Ending Child Prostitution, Pornography and Trafficking

www.ecpat.net

Focal Point on Sexual Exploitation of Children

www.focalpointngo.org/

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

www.ifrc.org

International Labour Organisation

www.ilo.org

International Save the Children Alliance

www.savethechildren.net

International Social Service

www.iss-ssi.org/index.htm

La Voix de l'Enfant

www.perso.club-internet.fr/lavde/accueil.html

NGO-Group for the Convention on the Rights of the Child

www.crin.org/NGOGroupforCRC/

UNICEF – United Nations Children's Fund

www.unicef.org/

UNHCHR – Office of the High Commissioner for Human Rights

www.unchr.ch/

UNHCR – UN High Commissioner for Refugees

www.unhcr.ch

Yararlı IFSW Yayınları

İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet

Sosyal Hizmet Etiği – İlkeler ve Standartlar

Sosyal Hizmet Tanımı

İnsan Hakları Konusunda Politika Beyanatı

Yararlı yayınlar listesi için NGO Group'un aşağıdaki adresteki rehberine bakınız.

www.crin.org/NGOGroupforCRC/

EK 3 KATILIM MERDİVENİ

8. Çocuk tarafından başlatılmış yetişkinlerle paylaşılmış kararlar	Katılım düzeyi
7. Çocuk tarafından başlatılmış ve yönlendirilmiş	
6. Yetişkin tarafından başlatılmış, çocuklarla paylaşılmış kararlar	
5. Danışılmış ve bilgilendirilmiş	
4. Kararlaştırılmış ancak bilgilendirilmiş	
3. Sembolik	Katılım yok
2. Süs	
1. İsteddiği şekilde yönlendirici	

Projede gençlerin katılımının sekiz düzeyi

FOTOĞRAFLAR

Bu kitap için fotoğrafları UNICEF sağlamıştır.

Kapak sayfası	UNICEF/DOI79-0001/Rotner
Sayfa 6	UNICEF/HQ01-/155/Nicole Toutounji
Sayfa 18	UNICEF/Horst Gerni
Sayfa 31	UNICEF/Peter Hense
Sayfa 50	UNICEF/ 4770/Sean Sprague
Sayfa 78	UNICEF/HQ95-0492/Roger Lemoyne
Sayfa 84	UNICEF/HQ96-1481/Giacomo Pirozzi
Sayfa 103	UNICEF/DOI95-0722/Alejandro Balaguer
Sayfa 112	UNICEF/HQ96-0215/Jeremy Hartly
Sayfa 134	UNICEF/HQ92-0363/Giacomo Pirozzi